

de Hessencombinatie

Magazine voor Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik

Nieuwe columniste:
Guinevere Wolvetang

En verder in dit nummer o.a.:

- Melkveehouder Henk Jolink
- Inwoners van toen over oorlog en bevrijding
- Klasgenoten Hummelhonk in 1978

CLAUS SPORT

IJsselkade 10-12 Doetinchem 0314 - 32 31 39
info@clausport.nl

- gratis • sparen voor extra korting • eenvoudig verzilveren • exclusief voordeel
- aanbiedingen op maat • altijd inzicht in je saldo • en nog veel meer privileges

Bremer Bouw

Nieuwbouw

Verbouw

Onderhoud

Renovatie

Timmerwerken

Roy Bremer | Molenweg 10 | 6996 DN Drempt | T: 0313-472394 | M: 06-13380622 | www.bremerbouw.nl | info@bremerbouw.nl

Italiaanse wijn koopt u toch ook bij een echte Italiaan?
www.de-italiaan.nl

de Italiaan
wijn &
Keppelseweg 377 • 7008 BD Doetinchem (winkel: do, vr, za)
0314 - 38 04 22 • info@de-italiaan.nl • www.de-italiaan.nl

Eten & Drinken Koffie en Cappuccino Eten*Afhalen IJs -
Milkshake Terras @ WiFi Lunch & Diner Friet - Snacks
Salades en Broodjes Latte macchiato - Thee Menu's / oerfriet
/ Burgers Eten*Afhalen Eten & Drinken Koffie en Cappuccino
IJs - Milkshake Terras @ WiFi Lunch & Diner Friet - Snacks
Salades en Broodjes Eten*Afhalen Latte macchiato - Thee
Menu's / oerfriet / Burgers Eten & Drinken Koffie en
Cappuccino IJs - Milkshake Terras @ WiFi Lunch & Diner
Salades en Broodjes Latte macchiato - Thee Menu's / oerfriet /

Rijksweg 88 Laag-Keppel
0314 380050

Alle dagen geopend
1200u - 2100u
www.deoldeschole.nl

Van de redactie

De winterperiode ligt al weer achter ons. Het was weer geen echte winter met een witte Kerst, zo'n winter van vroeger. Iedereen heeft weleens van die 'nostalgische' gedachten aan de blijkbaar vele en zeer strenge winters van toen.

Inmiddels hebben we wel kennis kunnen maken met enige overlast door de stormen Ciara en Dennis. Het weerbeeld is soms grillig en lijkt door allerlei invloeden ook enigszins te veranderen. Krijgen we weer zo'n extreem droge en warme zomer als de voorbije twee jaar met een verder dalende grondwaterstand? Veranderingen, soms grote en soms kleine, in de samenleving maar soms ook in onze eigen omgeving.

Gelukkig zijn er ook stabiele situaties die we moeten koesteren. Wat denkt u van het feit dat we dit jaar in ons land 75 jaar vrijheid vieren? Een vrijheid die we moeten koesteren en moeten uitdragen.

In dit nummer staan we daarom onder meer stil bij de bevrijding van onze voormalige gemeente in de begindagen van april 1945. Met dank aan onder andere de Canadese militairen. We laten inwoners aan het woord die ons vertellen hoe zij als kind de oorlog en bevrijding hebben beleefd. Ook treft u uitgebreide informatie aan over het bevrijdingsmonument in Hoog-Keppel.

Dat oorlogen in de wereld gevolgen hebben voor landgenoten tijdens uitzendingen naar crisisgebieden is nadrukkelijk zichtbaar tijdens de Invictus Games. Het is bijzonder dat twee dorpsgenoten los van elkaar intensief betrokken zijn bij deze games.

Verder besteden we in dit nummer aandacht aan de inmiddels traditionele Kunstwandelaroute in Hummelo, gaan we in gesprek over het stikstofprobleem en de toekomst voor jonge boeren, wandelen we naar Santiago de Compostella, vertellen we over de bestrijding van de eikenprocessierups en ontmoeten we de klasgenoten van de voormalige kleuterschool Hummelhonk in Voor-Dremp. Ook hebben we aandacht voor het Hessenbad dat 50 jaar geleden in gebruik werd genomen en dit jaar een jubileum viert. Naast een bijzonder dialectverhaal zijn er uiteraard weer onze vaste columns.

We zijn erg verheugd dat we u in dit nummer ook een nieuwe columnist mogen voorstellen: Guinevere Wolvetang uit Achter-Dremp. Zij zal de komende uitgaven haar belevenissen in een column met u delen. In dit nummer stellen we haar aan u voor.

Wij wensen u veel leesplezier.

**IJSBOERDERIJ
DE STEENOVEN**

'HET GRAS VAN VANDAAG, IS HET IJS VAN MORGEN'

▪ **VERS BOERENIJS** ▪ **KOFFIE & THEE** ▪
▪ **TERRAS & SPEELTUIN** ▪

• BROEKSTRAAT 2, 6999DE, HUMMELO • WWW.IJSVANDESTEENOVEN.NL •

Inhoud

5	Colofon
7	Column Mart de Kruijff
8	Kom vanavond met verhalen hoe de oorlog is verdwenen
17	Column Gijs Jolink
18	Ben naar Santiago de Compostella
22	Hessenbad viert 50-jarig jubileum
25	Pas op eikenprocessierups
28	Nieuwe columnist: Guinevere Wolvetang
31	In het dialect: Een wonderkruuske met Paosen
34	HC'03, GSV'38 en Angerlo Vooruit starten meidenvoetbalschool
36	Henk Jolink: 'Wij boeren denken in generaties'
40	Spread: De lente en de zomer staan weer voor de deur...
43	Column Jeroen te Lindert
44	Klasgenoten: hoe gaat het met de klas van toen?
53	Column Anouk Mast
54	Kunstwandelaroute op landgoed Enghuizen
60	De 'zomer' van 1945 in Hummelo en Keppel
62	Met Gijs Pelgrom over muziek, theater en de Invictus Games
64	Met Mart de Kruijff over de Invictus Games 2020
68	Het oorlogsmonument Hummelo en Keppel en meer...
73	Varia
76	Activiteitenkalender

Gasthuisstraat 20
6981 CS Doesburg
Tel: 0313-472878

Openingstijden:
maandag gesloten
dinsdag van 9.00 tot 18.00
woensdag van 9.00 tot 18.00
donderdag van 9.00 tot 18.00
vrijdag van 9.00 tot 18.00
zaterdag van 9.00 tot 17.00

Wilt u ook een keer beleven hoe een e-bike met middenmotor fiets?
Komt u gerust langs om de verschillen zelf te ervaren.
Sonneveld Rijwielen voor kwaliteit en service.

GARAGE PELGROM

- ✓ VERKOOP NIEUWE EN GEBRUIKTE AUTO'S
- ✓ REPARATIES EN ONDERHOUD VAN ALLE MERKEN
- ✓ APK II-KEURSTATION

BOVAG

Broekstraat 5a 6999 DE HUMMELO T 0314 - 381651 E info@garagepelgrom.nl | www.garagepelgrom.nl

BOUWBEDRIJF

JOLINK HUMMELO

www.bouwbedrijf-jolink.nl tel: 0314-381309

Nieuwbouw | Verbouw | Onderhoud | Renovatie/Restauratie

Colofon

De Hessencombinatie

Magazine voor de inwoners van Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik

Redactie

Ceciel Bremer, Maaïke Harkink, Berna ter Horst, Marian Oosterink, Rinus Rabeling en Henk ten Zijthoff
E-mail: dehessencombinatie@hc-03.nl,
telefoon: 0313-472968 (Rinus Rabeling).

Aan dit nummer werkten mee

Jopie de Boer, Gijs Jolink, Gerard van der Kamp, Mart de Kruif, Jeroen te Lindert, Karl Lusink, Gerard Maalderink, Anouk Mast, Leo Tholhuijsen, Guinevere Wolvetang.

Fotografie

Henk den Brok, Gerard ter Brugge, Fred van Daalen, Duncan de Fey, Mariëlle Freeman, Hans Hendriksen, Wim van Hof, Arien Netjes, Ben Scholten, Marian Oosterink, Rinus Rabeling, Epco Schierboom, Hans de Vos, Floris Wolvetang, Vyasa Wolvetang.

Advertenties/Marketing

Wim Fontein, Patrick Verheij
Voor vragen of informatie:
06-20 44 38 10 (Patrick Verheij)

Vormgeving en druk

Opmerkers, Doetinchem

Auteursrecht

Overname van artikelen (of delen ervan) uit deze uitgave is niet toegestaan zonder uitdrukkelijke, schriftelijke toestemming van de uitgever. Dat geldt ook voor vermenigvuldigen, kopiëren, publiceren op internet of opslaan in een databank. Dit magazine wordt met grote zorgvuldigheid samengesteld. Ten aanzien van de juistheid van de inhoud kan echter geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

De Hessencombinatie is een uitgave van voetbalvereniging HC'03 en verschijnt 4 keer per jaar, in een oplage van 2600 exemplaren, in het verspreidingsgebied: Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Eldrik, Hummelo, Langerak en een gedeelte van Toldijk.

De volgende editie van De Hessencombinatie wordt verspreid rond 10 juni 2020.

Informatie of klachten over bezorging:

E-mail: dehessencombinatie@hc-03.nl of
telefoon: 0314-842219 (Monique Bruins).

Abonnement

Woont u buiten het bezorgingsgebied van De Hessencombinatie of wenst u het magazine op naam per post te ontvangen, dan is een abonnement voor 20 euro per jaar mogelijk. U kunt hiervoor telefonisch contact opnemen met de redactie: 06-15445341 (Ceciel Bremer) of een e-mail sturen naar: dehessencombinatie@hc-03.nl.

SONNEVELD BELASTINGADVIES
Register Belastingadviseur

T: 0313 - 48 40 99

REGISTER ■
BELASTING ■
ADVISEURS ■

www.sonneveld-drempt.nl

FF
naar Steef

café - zaal- terras

Dorpsstraat 1
6999 AA Hummelo
T 0314 - 38 04 06
M 06 - 30 40 76 72
E info@ffnaarsteef.nl
I www.ffnaarsteef.nl

VOLG ONS OOK OP
FACEBOOK & TWITTER!

TE LINDERT NOTARIS

SINDS 1811

Ook op donderdagavond geopend!

Kraakselaan 5A, 6981 HA Doesburg
Postbus 63, 6980 AB Doesburg

t: (0313) 48 40 34
f: (0313) 47 25 43

e: telindert@notarisdoburg.nl
i: www.notarisdoburg.nl

M. LEISINK
BOUWONDERNEMING

TIMMERWERKEN - VERBOUW - ONDERHOUD

Strengsche Veld 25
6996 DK Drempt

T 06 - 12 99 60 05

E maurice@leisinkbouw.nl

I www.leisinkbouw.nl

Niets met Oud en Nieuw

Wat ben ik blij dat de bal weer gaat rollen...

Ik heb helemaal niets met de oudejaarsviering. En dat is altijd zo geweest. Als kind weet ik nog dat baldadige jongeren een steen door onze ruit gooiden in Rheden, waarbij ik voor het eerst (en laatst) de boksvaardigheden van mijn vader heb mogen aanschouwen. Had hij geleerd van een vriend in het werkkamp bij Berlijn, waar hij als dwangarbeider een paar jaar op de test-bank van Messerschmitt-motoren had moeten werken. Ik houd er ook niet van omdat wij geen vuurwerk mochten kopen, vond mijn moeder veel te eng. En ten slotte omdat ik in mijn latere leven al meer dan voldoende knallen om mij heen heb gehoord.

Ik heb niets met Oud en Nieuw omdat ik weinig heb met alle jaaroverzichten en overige terugblikken, laat staan dat ik wil kijken naar cabaretiers die (vaak ingestuurde) grappen oreren met een humor die gelijk is aan resultaten van een willekeurige Nederlandse bobsleeploeg. Ik heb niets met Oud en Nieuw omdat politici zich plotseling veroorloven krachtige uitspraken te doen over vuurwerk. Let wel, ik heb net gezegd dat ik ook niets met vuurwerk heb en baal ook vreselijk van gericht gebruik van vuurwerk tegen mensen en specifiek hulpverleners. Maar dat gaan we niet verhelpen door krachtige taal en (zoals we graag ieder probleem willen afregelen) door meer regelgeving. Het gaat om handhaven. En dat doen we niet. Je pakt daarmee de aard van het probleem niet aan. Dat is namelijk dat respectloos handelen niet wordt afgestraft. Het gaat erom dat je de onwetenden, idioten of gedrogeerde figuren die dit doen, aanpakt. Want hun agressie neemt bij een vuurwerkverbod gewoon andere verschijningsvormen aan. Opties genoeg om rotzooi te trappen. Dus volgend jaar weer dezelfde discussie met een ander thema.

En ik baal dat alles stil is rond ons complex. Geen kleine kinderen die in de vrieskou lopen te pielen met een bal. Geen veteranen die zoeken naar dat ene gaatje in een kleine goal. Geen trainingen op een veld dat lijkt op het terrein van een mudrun (nee mannen, dat geldt niet voor onze velden!). Geen beslagen ramen in een vol Hesenhuus. Ben je net lekker bezig met de competitie, ligt alles weer maanden stil. Als voorzitter voel je jezelf dan een beetje als ridder zonder paard. Gelukkig word je dan gered door de Nieuwjaarsquiz, mijn oneindige dank daarvoor. Maar wat ben ik blij dat de bal weer gaat rollen.

Foto: Wim van Hof

Mart de Kruij

Canadezen bevrijden Hummelo, begin april 1945 bij De Gouden Karper.

Kom vanavond met verhalen hoe de oorlog is verdwenen

Begin april 1945 werden de kernen Hummelo, Hoog- en Laag-Keppel, Eldrik en Drempt na vijf zware jaren bevrijd van de Duitse bezettingsmacht. De redactie zocht mensen op die de bevrijding in onze dorpen meemaakten. Deze ooggetuigen waren in 1945 jonge mensen. Na een lang leven blijkt de bevrijding door het Canadese leger nog altijd in hun geheugen gegrift en waren zij bereid om hun indrukwekkende herinneringen te delen.

De laatste regels van het gedicht *Vrede* gebruiken wij om de herinneringen van onze dorpsgenoten voor u in te leiden. Het zijn drie afzonderlijke verslagen plus de impressie van een gezamenlijke bijeenkomst van zes vrouwen, destijds jonge meisjes.

Het gedicht is in 1957 gepubliceerd en gemaakt door wetenschapper en dichter Leo Vroman (1915 - 2014). Vroman overleefde

als Joodse man de Tweede Wereldoorlog en vertrok naar de Verenigde Staten voor zijn wetenschappelijke carrière als hematoloog. Zijn beroemde gedicht eindigt met de regels:

***Kom vanavond met verhalen
Hoe de oorlog is verdwenen
En herhaal ze honderd malen
Alle malen zal ik wenen***

Jan Hendriksen: De bevrijding in Achter-Dremp

‘Eigenlijk begint de bevrijding voor mij als jongen van 11 jaar in september 1944.’ Jan Hendriksen haalt zijn herinneringen op aan de periode 1944-1945 toen Nederland in de frontlinie belandde en er zwaar werd gevochten tussen de geallieerde troepenmacht en de Duitse bezetter. ‘Ik woonde met mijn ouders en twee oudere zussen aan de Zomerweg in Achter-Dremp op Het Klooster in de buurt van Til. In september 1944 zie ik vanuit ons huis een enorm aantal parachutisten landen in de buurt van Oosterbeek, vanuit Achter-Dremp scherp te zien. Ik roep naar mijn ouders: ‘Kom kijken, kom toch kijken!’ Maar helaas, het lukt de Britse luchtlandingsbrigade niet om de Arnhemse brug vast te houden. En voor ons in Achter-Dremp duurde het nog een half jaar voordat de Duitsers waren verdreven.’

Ik vraag aan Jan hoe hij die winter en het vroege voorjaar tot de bevrijding ervoer. Hij is daar duidelijk over. ‘Het was echt een angstige periode, hoor. Een paar momenten staan nog steeds op mijn netvlies. De Duitse officier die van mijn vader eiste dat hij hooi zou afstaan voor Duitse paarden. Ik stond bij mijn vader toen dat gebeurde. Mijn vader weigerde en zei dat hij geen hooi voor paarden had, alleen voor zijn eigen koeien. Die Duitser had een wapen en richtte dat op mijn vader. Hij schreeuwde dat als de Tommies zouden komen, mijn vader dan wel hooi zou hebben. Ik was echt bang dat hij de trekker over zou halen. Vader was geen bange man. Nadat de Duitse militair was vertrokken, zei hij tegen mij en mijn moeder dat hij al had gezien dat die schreeuwende Duitser angst in zijn ogen had en niet zou durven schieten.’

En er was het incident waarbij Jan zelf betrokken was. ‘De TODT had overall verdedigingslijnen gegraven en gecamoufleerd met dennentakken. Ik heb op een dag de dennentakken in die loopgraven gooid. Maar ik had al snel door dat dat geen handige actie was want er kwamen Duitsers op ons erf en die vroegen naar mij. Mijn vader wist van niets dus daar bleef het bij. Ik had de schrik zo te pakken dat ik die dag pas heel laat weer thuis durfde te komen.’

Hoe kwam de bevrijding in Achter-Dremp tot stand? Jan: ‘Dat gebeurde eigenlijk heel snel. Ineens liepen er Canadese militairen rond de boerderij. Er is niet om onze boerderij gevochten. Ik herinner me nog goed dat we geen woord verstonden van die Canadezen. Maar de sfeer was uitbundig en met handen en voeten konden we elkaar duidelijk maken wat we bedoelden. Mijn moeder heeft die dagen ontzettend veel eieren gebakken voor de Canadese jongens. Die vonden ze heerlijk. Maar het was al snel duidelijk dat bij Voor-Dremp de strijd stokte. De Canadezen gingen richting het noorden. Dat staat ook op mijn netvlies: ze trokken de Hoefkensestraat in en werden vanuit Dieren meteen zwaar onder vuur genomen toen ze de dijk opkwamen. Bij Til was in allerijl een noodhospitaal neergezet. Ik zie daar nog de gewonde Canadese militairen aankomen. Onder het

bloed. Voor mij als jong kind echt schokkend om te zien. Het Canadese offensief werd toen verlegd naar de noordelijke route via Kamp de Tol. Ik ben daar uit nieuwsgierigheid naartoe gelopen en liep per ongeluk voor de Canadese stellingen langs. Die stellingen lagen zuidelijk van de beek. De Canadezen zaten daar met hun mitrailleurs met mij in hun schootveld. Ze pakte mij onmiddellijk bij de kladden en stuurden me weg. Maar voor ons was de ellende gelukkig afgelopen: we waren vrij!’

‘Vader had tijdens de oorlog van alles verstoppt: de radio, fietsen.’ Jan lacht: ‘Ineens kwam alles onder het hooi vandaan. Of de vlag werd gehesen? Nee, we hadden geen vlag. Maar er werd in Achter-Dremp even na de bevrijding wel groot feest gevierd met versierde wagens. Op één van die wagens was het monument op de Grebbeberg nagebouwd. En één van de Nederlandse militairen die daar in 1940 had gevochten tegen de Duitsers stond naast dat monument op de wagen. Een zoon van Harmsen.’ Jan kijkt naar zijn echtgenote Jantje die de bevrijding in Hengelo beleefde. Dan zegt hij: ‘Achteraf is door de oorlog en met name bij de bevrijding vooral de winst in onze dorpen geweest dat door de gezamenlijk doorgemaakte slechte tijd de harde scheiding tussen katholiek en protestant, tussen Achter-Dremp en Voor-Dremp, verdween.’

Gehrard ten Zijthoff: Herinneringen aan de bevrijding van Hoog-Keppel

Gehrard ten Zijthoff (91) is bij de bevrijding 16 jaar en woont met zijn ouders, broers en zus in Hoog-Keppel in het meestershuis. Gehrard's vader is hoofd van de christelijke Van Schuijlenburchschool en Gehrard is de jongste in het gezin. De school stond toen aan de Veldweg C 84 in Hoog-Keppel, nu de A.G. Noyweg. Gehrard herinnert zich de dagen van toen als de dag van gisteren.

'Eind maart en begin april 1945 was de situatie hier in het dorp nogal ingewikkeld. Doetinchem was net gebombardeerd. Een aantal patiënten uit het Sint Jozefziekenhuis in Doetinchem was in Hoog-Keppel ondergebracht in het schoolgebouw van vader. Dr. Ernst was hun arts. Bij het schoolgebouw stond een gemeenschapsruimte: ZOAR. Eerst waren daar gravers van de TODT ondergebracht. Maar die moesten vertrekken toen Duitse militairen het gebouw vorderden en het een hospitaal werd.

Het schoolmeestershuis was aan de school vast gebouwd en we kregen inkwartiering van de Feldgendarmarie. Een officier werd ondergebracht in onze logeerkamer. Die grensde aan de kamer voor de soldaten. Radio's waren gevorderd. Die waren opgeslagen in de kerk. Maar die officier had zich een radio laten brengen. Het label van de eigenaar zat er nog aan! De stroom was al een hele tijd afgesloten, maar met de Duitsers kwam voor ons de stroom terug. De officier was overdag meestal weg en mijn broers en ik gingen dan in zijn kamer naar de Engelse zender luisteren. Zodra we de voordeur hoorden, moesten we maken dat we weg kwamen, vaak onder het raam door. En het gebeurde wel eens dat we geen tijd meer hadden om de zender te verdraaien.'

'Ik woonde dus als jongste van ons gezin met mijn ouders en mijn broers Hendrik Jan, Hans, Chris en zus Hanneke in het huis. Dan woonde er nog een onderwijzeres, Dien Hooijer. We hadden evacuees uit Gendt: mevrouw Koenders met haar dochter. Beiden waren ziekelijk. Mijn vader maakte zich grote zorgen over mijn broers, zij hadden de 'gevaarlijke' leeftijd. Mijn broer Gerrit zat ondergedoken in Twente en wij kregen regelmatig controle of hij misschien zat ondergedoken in zijn ouderlijk huis. Vader ging het gesprek aan met deze Duitse officier. Vertelde hem van de zoons in huis en dat er regelmatig controle

was van de zogenaamde 'zwarten'. Die spoorden onderduikers op. De Duitse officier snapte het probleem en zei: 'Ik stel een wachtpost in, dan kunnen ze niet meer in huis komen.'

Ondertussen werd de toestand in de omgeving steeds spannender. We konden het vuren van kanonnen al horen. Op een avond komt die Duitse officier naar onze keuken, waar we aan tafel zitten. Hij heeft de radio onder zijn arm en die zet hij op tafel. '*Nun können Sie ruhig die Englische Nachrichten anhören!*' Die nacht is hij met zijn manschappen vertrokken... Niemand van ons had iets gehoord en alles was keurig opgeruimd: de geleende pan was keurig schoon. '*Ordnung soll sein!*'

'Op 2 april 1945 komt het schieten dichterbij. Ontploffende granaten zijn heel goed te horen. Onze kelder is klaar om er in te schuilen. Een dag later in de ochtend is het doodstil. Niets meer te horen. Ik loop wat rond en zie de buurman praten met een Duitse soldaat. De buurman vraagt aan de Duitser: '*Hei' ok nog Fusel?*' (sterke drank). '*Nein, aber ich muss gehen... alles vorbei!*'

'Even later komen er verpleegsters op de fiets het schoolplein op. Ze roepen: 'Wij hebben de Tommies gezien! Ze zijn al in Doetinchem. Kijk maar, we hebben chocoladerepen.' Mijn broers en ik willen er direct naar toe maar mijn vader vindt het niet goed. Te gevaarlijk. Even later zien we een soldaat heel omzichtig het schoolplein opkomen, stengun in de aanslag. Hij kijkt spiedend rond. Ineens volgen er veel meer soldaten. Nadat ze hebben vastgesteld dat er geen Duitsers meer zijn, kunnen we met ze praten. We zijn bevrijd!'

'De vlag wordt uitgestoken met de oranje wimpel. En met vader heffen we het glas. Wat een feest! De Canadezen zijn van het regiment Fort Garry Horse. Een aantal wordt ook in ZOAR gelegerd. En in de kamer waar de Feldgendarmarie zat, wordt een soort hoofdkwartier gevormd. Binnen de kortste keren wordt er voor eten gezorgd. Open metalen dozen worden achter elkaar geplaatst, een brander ervoor en het koken kan beginnen. We mogen met de militairen mee-eten: wat een feest!'

'In de middag loop ik naar Laag-Keppel. De brug is opgeblazen en de Canadezen zijn druk in de weer met een Baileybrug. Overal jeeps en andere voertuigen en tanks. Op de Rijksweg liggen lange metalen dozen. Dat blijken landmijnen te zijn... Niet aankomen! Ze worden naar de openbare school gebracht en buiten opgeslagen. De Canadezen willen verder richting Doesburg, maar dat gaat niet

door. In Doesburg hebben de Duitsers de kerktoeren én de watertoren opgeblazen. Zo'n hoog richtpunt moest vernield worden. Maar voor de Canadezen is het niet goed mogelijk om ongezien Doesburg te naderen over de kale Drempse Dijk. Pas op 16 april lukt het om Doesburg te bevrijden.

Inmiddels staan de Canadezen in Hoog-Keppel en er komt een levendige handel op gang. Ze hebben heel veel zaken buitgemaakt bij de opmars door een stukje Duitsland. Canadezen wilden graag verse producten, zoals eieren, spek, melk, vlees. Nou dat hebben de boeren wel. Alleen de taal is een probleem. Maar met handen en voeten kom je een heel eind. Ik stond een keer bij de onderhandeling van een boer met een Canadees: 'Eieren ruilen voor suiker?' Hij vroeg aan de Canadees: 'Heij' ok 'n buultjen veur mien?' Zo viel er heel wat te lachen.'

'De Canadezen hadden van alles meegenomen bij de opmarsroute door Duitsland. Langs de weg hingen daarom borden met de tekst dat men niet meer in Duitsland was. Er was op een gegeven moment zelfs een auto te koop. Ik dacht: dat is iets voor mijn vader. Ik rende naar huis waar mijn vader in gesprek was met Dr. Ernst. 'Vader, we kunnen een auto kopen!' Maar vader moest er niets van weten. 'Dat is oorlogsbuit, jongen, dat koop ik niet.' Wat ik ook zei, het bleef nee. Maar dokter Ernst was wél geïnteresseerd. Hij sprong overeind en hij ging met mij naar die auto. Na enig onderhandelen werd de koop gesloten. Ik herinner me iets van 100 gulden. Het was een sedan, volgetankt met benzine, want brandstof was er in overvloed. Ik onderhandelde met dokter Ernst: 'Mogen wij de auto een dag gebruiken? Dan kunnen mijn ouders naar onze familie in Goor en Enschede gaan.' Dat werd afgesproken, en dat is ook gebeurd. Ik mocht ook mee. Alles ging goed, geen controles onderweg. Wat een chaotische toestand was het in die dagen. Heel spannend om mee te maken.'

'Dokter Ernst was in de kost bij de familie Gerritsen, de tuinbaas van de Ulenpas. Hun zoon Arnold was bevriend met mijn broer Hans. Hans had verkering met Janny Wentink uit Doesburg. Hans sprak met dokter Ernst af: 'Als u naar Doesburg gaat zodra dat bevrijd is, neem mij dan mee.' En dat gebeurde. Toen Hans op 16 april bij het huis op de Burgmeester Nahuyssingel kwam, zat de familie doodsbang in de kelder. Ze wisten nog niet dat ze bevrijd waren.'

'Ik had geen goede schoenen meer en ook mijn kleren waren fors gesleten. We konden schoenen en ook een broek kopen van de Cana-

dezen. Die broek, daar zaten veel zakken in. En in één daarvan vond ik een soort rubberen 'ding'. Je kon het over je vinger schuiven. Mijn moeder zei: 'Bah, gooi weg!' Maar ik kwam erachter wat het wél was: een condoom! Die Canadees was dus dubbel 'bewapend'. In Hoog-Keppel heeft lange tijd een tank gestaan op het dorpsplein. Een soort bevrijdingsmonument. Maar die tank is daar later weggehaald.

Om aan het taalprobleem iets te doen had een leraar Engels (Roos) uit Doesburg een boekje samengesteld met eenvoudige zinnen. Daar was veel belangstelling voor. Het noodziekenhuis in ZOAR was ontruimd en nu werd er 's avonds Engelse les gegeven. Daar was veel belangstelling voor.'

Gehard herinnert zich nog een populair lied uit die tijd:

Trees heeft een Canadees,

O, wat is dat kindje in d'r sas.

Trees heeft een Canadees

Samen in de jeep en dan vol gas.

Al vindt zij dat Engels lang niet mis is

Wil zij dolgraag weten wat een kiss is!

'Nog een prachtig verhaal: veel meisjes wilden graag in contact komen met Canadezen. Die militairen spraken Engels, anderen Frans. Zo ging een aantal Keppelse meisjes op stap, maar één van hen had weinig boezem. Ze stopte wat lappen in haar beha. Dat leek al een stuk beter. Toen ze bij een stel Canadezen kwamen, riep er één: 'Ha, la petit!' Haar reactie: 'Dat heeft die knaap ook snel in de gaten.'

Inmiddels liepen er ook mannen van de Binnenlandse Strijdkrachten rond in het dorp in blauwe overalls. Geweer op de nek en een BS-teken. Die moesten gevangengenomen NSB'ers bewaken en tevens de orde handhaven. Er waren vrouwen en meisjes die het met de Duitsers hadden gehouden. Zij werden kaalgeschoren. Burgermeester Cordes werd geschorst. De verdenking tegen hem was dat hij te gemakkelijk de lijn van de Duitse bezetters volgde. En er werd feest gevierd. Films werden vertoond in Zaal Schreurs. Je kon je gratis naar binnen. Het repertoire bestond meest uit oorlogsfilms.'

'Een maand later, ik denk rond 5 mei 1945, was er een herdenkingsdienst in de kerk in Hummelo. De kerk stampvol, Ds. Goedhart op de preekstoel en de muziekvereniging was er ook. De muzikanten hadden al het nodige gedronken, dus vlekkeloos was de muzikale begeleiding niet.

We deden ook mee aan een optocht. Op een platte wagen was een galg opgericht en daar hing een pop aan. Aan beide zijden hing een bord met de tekst: **Het Is Mensen Moordenaar Laatste Ere Rondje**. Uitgebeeld: **Himmler!** Door de gemeente Hummelo en Keppel werd een groot vreugdevuur georganiseerd bij de Ulenpas met muziek en dans. Inderdaad groot feest. Het is niet te beschrijven wat het is als je weer vrij bent. Dat je kunt gaan en staan waar je wilt. Niet meer bang zijn om verraden te worden. Ongelooflijk.'

Jan Markvoort: Over de bevrijding in Hummelo

Jan Markvoort (1934) woont als jongen van 11 met zijn ouders op de Berkenhof aan de Sliekstraat in Hummelo als zondag 1 april 1945 aanbreekt: het is Eerste Paasdag. De Canadese troepen staan dan vlakbij in Langerak. Jan: 'Op onze boerderij zat een Duitse waarnemingspost en er waren Duitse militairen bij ons ingekwartierd. Die jongens hadden het niet best. Ze hadden uit nood een eindje verderop bij de landbouwcoöperatie (nu Stone Arend) voorraden geplunderd uit de winkel en de kelder. Snoep en boontjes herinner ik mij. Maar ze waren nog altijd behoorlijk fanatiek. Bovenin de hoge graansilo van de landbouwcoöperatie zat trouwens nog een Duitse waarnemingspost. De Canadezen waren over die waarnemingsposten ingelicht door graaf Van Rechteren Limpurg die achter de linies langs door het bos naar Langerak was gelopen. Die waarnemingsposten trokken vervolgens Canadees vuur aan. Het was daarom die ochtend behoorlijk onrustig door mitrailleurvuur en af en toe explosies. Toch kropen mijn vader en ik 's morgens langs de heg van ons huis naar Villa Johanna om te kijken hoe het met oma was. Na een half uurtje kropen we weer terug.'

Het dreunde verder de hele dag door. Ik zag vanuit ons huis een Duitse militair richting de Hummelse draai lopen met een Duitse soldaat van het Rode Kruis achter hem. Even later kwamen ze terug. De militair strompelde mee op de schouder van de soldaat; zijn voet was eraf geschoten.'

'Mijn vader besloot om vroeg te gaan melken, zo rond een uur of vier 's middags. Toen hij terug was en we om half zes aan de avondmaaltijd zaten, brak ineens de hel pas echt los. De ene inslag na de andere. Mijn vader gaf meteen opdracht aan iedereen aan tafel om de kelder in te duiken. Je moet weten dat de kelder van ons huis door de *Organisation Todt* officieel tot schuilkelder was gemaakt. Er stond een grote K op de gevel en de kelder was versterkt met zware balken. Er werkten twee meisjes bij ons, evacuees uit Huissen en Arnhem. Die stonden nog een beetje te dralen.' Jan kan er nu wel een beetje om lachen: 'Ze hadden de Slag om Arnhem ook al in kelders beleefd en waren heel wat gewend. Ze schepten zich dus nog rustig een bord pap op om mee te nemen naar de kelder. Maar toen die meisjes via de keldertrap naar beneden klauterden, werd de kamer die we vlak daarvoor hadden verlaten vol getroffen door een granaat. In de buitenmuur bleek later een enorm gat te zitten. Je kon er zonder probleem door naar buiten stappen. Hadden we een paar minuten gewacht om te vluchten dan was het voor ons allemaal einde verhaal geweest. Ik zie die meisjes nog in een wolk van kalk de trap afkomen.'

Na de bevrijding hebben we de kraters van de inslagen dichtgemaakt. We telden 68 inslagen bij onze boerderij. En de boerderij zelf kreeg acht voltreffers. De zolder van de jongveeschuur was doorzeeft met granaatscherven. Maar het jongvee bleef als door een wonder ongedeerd. Alleen de stier had een lichte scherfwond. Ongelooflijk geluk!

'Maar goed, het bombardement bleef maar doorgaan. We hadden een hele grote klok tegen de gangwand staan die elk kwartier sloeg. Tussen de inslagen door hoorden wij in de kelder die klok elk kwartier slaan. Mijn vader zei: 'Zolang de klok slaat, staat de gangmuur nog overeind.' Om 20.00 uur hoorden we ineens mannen aan de achterdeur. We schreeuwden vanuit de kelder: 'Wij zijn Hollanders!' Het bleken Franssprekende Canadese militairen te zijn. De Duitsers waren weg. We waren bevrijd!

Wat me frappeerde, was dat er voor de militairen meteen eten in hooikisten werd klaargezet en er werd meteen gegeten. De militairen werden door ons allemaal warm onthaald, ook al was er grote materiële schade. De soldaten waren bekaft. Na het eten haalden ze de staldeuren van de gevels en legden die over de Duitse loopgraven rond ons huis. Ook hun tanks zetten ze over de loopgraven. Ze gooiden stro in die loopgraven en gingen meteen in het stro slapen. We dachten dat het nu echt voorbij was maar dat bleek niet het geval. Rond 22.00 uur 's avonds waren de militairen na een korte slaappauze weer actief. We schrokken ons een ongeluk toen er ineens weer met oorverdovend zwaar vuur werd geschoten. Bleek dat de Canadese tanks vanaf onze boerderij waren begonnen aan een nachtelijk bombardement op Duitse stellingen bij Doesburg. Die tanks stonden bij de tankgracht (verdedigingslinie) die de Duitsers hadden laten graven door de TODT. Kun je je bijna niet voorstellen maar die gracht liep grofweg van de Hummelse draai (bij Dolman) langs de Wrangebult tot in Hoog-Keppel. In het terrein zijn de contouren van die tankvallen nog altijd te zien op sommige plekken. Maar al snel werd duidelijk dat het Canadese offensief richting Doesburg bij Drempt stopte. Doesburg is dan ook pas na twee weken bevrijd.' En toen? Jan lacht: 'Het was Pasen. De Canadezen hadden sigaretten in overvloed. Maar ze moesten het doen met bliken eipoeder. Wij hadden verse eieren genoeg. Dus gingen we als schooljongens naar het Canadese bivak en ruilden verse eieren tegen sigaretten. De koers was 1 ei voor 3 pakjes Lucky Strike!' De Canadese legermacht trok begin april oostelijk van de IJssel verder naar het noorden en stak bij Gorsse/Wilp uiteindelijk de IJssel over.

Herinneringen aan de oorlog en de bevrijding

In Steenderen spreken we zes dames over hun herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding. De dames kennen elkaar allemaal van de kerk in Achter-Drempt en zaten deels bij elkaar op school. Er volgt een mooi gesprek over onderduikers, eten delen en kwatta; de oorlog door de ogen van kinderen.

Trees Snelder-Bolwiender (1930) werd geboren en getogen in de Oelenhoek aan de Eekstraat in Drempt, tegenwoordig Doesburg, vlak achter de pannenkoekenboerderij. 'We woonden op een boerderij. Mijn drie broers werden aan het begin van de oorlog opgeroepen om te gaan werken in Duitsland. Mijn broer Herman deed dat, mijn andere twee broers hadden er geen zin in en zaten in ons huis ondergedoken. We stuurden via een man in Dieren elke week eten naar Herman in Duitsland; bruine bonen, roggebrood en nog wat spullen die niet konden bederven. Die man in Dieren, een hoge piet, zorgde dan dat dat pakketje overkwam. Op een gegeven moment moest die man, een weduwnaar, zelf onderduiken, en klopte daarvoor bij ons aan met zijn hondje. Vanaf dat moment konden we Herman geen eten meer sturen en wisten we ook niet meer of hij nog in leven was. En hij wist niet of wij nog in leven waren. Dat zorgde voor verdriet en spanning thuis', herinnert Trees zich nog goed. Naast de behulpzame man uit Dieren gaf het gezin Bolwiender ook onderdak aan een gezin uit Gendt, een stel met twee kinderen.

Tegen het einde van de oorlog moesten alle bewoners rondom de Eekstraat evacueren, vertelt Trees. 'De Canadezen zaten bij 'de Kniep' op de hoek van de Zomerweg en in Doesburg zaten de Duitsers. En toen zij op elkaar gingen schieten, moesten wij

verhalen om nooit te vergeten

evacueren omdat we er precies tussen zaten. Toen wij geëvacueerd zijn, bleven mijn broers thuis voor het vee. Ze sliepen dan in de kelder en hadden op tafel een kaars aangestoken. Maar de avondklok gold en de Duitsers hadden de kaars gezien. Ze trokken de deur los en bliezen de kaars uit. Bij zo'n evacuatie voel je je wel armzalig, met het paard voor de kar, een hoop spullen erop en gaan. Eerst gingen we even naar de familie Gerretsen aan de Pastoor Blaisseweg, later naar mevrouw Huls in Hoog-Keppel. Er was in haar grote huis genoeg plek voor onze hele huishouding inclusief evacuees. Die mevrouw haalde altijd roggebrood bij Garretsen in Drempt en vroeg of ik daarnaar toe durfde te fietsen. Nou, er werd alleen maar geschoten rondom ons oudershuis dus naar Achter-Drempt fietsen durfde ik wel. Maar ik was bij de domineeswoning die aan de Molenweg stond, toen er werd geschoten. Toen ben ik gevallen en in een loopgraaf gaan liggen. Mijn fiets was geraakt door het geschut en de kettingkast was kapot en de wielen gingen niet meer rond. De dominee kwam toen naar buiten en ik heb bij hem in de kelder even geschuuld. Hij heeft mij weer op de fiets geholpen maar toen ben ik niet meer naar Garretsen gegaan, dat durfde ik niet meer. Toen dus terug naar Keppel. Maar ik was zo geschrokken dat toen ik een Canadese soldaat onderweg passeerde, hij dat waarschijnlijk van mijn gezicht kon aflezen. Hij gaf mij een reep kwatta. Ik kende toen toch nog geen chocola. Dat was geweldig.'

Gat in de heg

Een eindje verderop aan de Binnenweg stond het oudershuis van Grada Geurts-Horst (1933). Zij herinnert zich nog goed de angst die het onderduiken met zich

meebracht. 'Naast ons woonde Fons Peters. Hij moest in Duitsland werken maar wilde dat niet. Hij hield zich schuil in zijn eigen huis waar ook Joodse mensen ondergedoken zaten. Als de 'zwarten' bij ons aan de deur stonden om het huis te doorzoeken, hield mijn vader ze altijd aan de praat en wist mijn broertje die twee jaar jonger was precies wat hij moest doen. Tussen ons huis en dat van Fons Peters stond een heg met een gat erin. Mijn broertje wist dat hij zodra de Duitsers aan de deur waren, via de achterdeur naar buiten moest door dat gat in de heg om bij de burens te melden dat de zwarten er waren. Dan waren zij gewaarschuwd en konden ze zich verstoppen. Hoe die Joodse mensen daar terecht kwamen, weet ik niet meer. Dat werd allemaal geregeld, misschien wel via de kerk. Daar was ik nog te klein voor om dat te snappen. En daar werd ook niet over gepraat.'

Met 23 in één huis

De vroegste herinnering die Marietje Lebbink-Snelder (1929) aan de oorlog heeft, is dat Nederlanders in 1940 de Tolbrug op de scheiding tussen de Torenallee en de Zutphen-Emmerikseweg opbliezen om te voorkomen dat de Duitsers erover heen konden gaan. 'Wij woonden daar vlakbij. We liepen daar natuurlijk naar toe om te kijken wat er gebeurde. Maar het duurde niet lang of de Duitsers stonden aan de overkant met hun geweer in de aanslag. Nou, toen maakten we ons natuurlijk uit de voeten.' Ruim vier jaar later, op 4 oktober 1944, maakten Marietje en haar zus Annie Joling-Snelder (1935) nog een keer een explosie van heel dichtbij mee. Deze keer trof het hen persoonlijk, vertelt Marietje: 'Op het eind van de oorlog werd er veel geschoten op de Zutphen-Emme-

*Bovenste rij van links naar rechts:
Annie Geurts-Klein Mentink,
Annie Joling-Snelder,
Grada Geurts-ter Horst.*

*Onderste rij van links naar rechts:
Trees Snelder-Bolwiender,
Marietje Lebbink-Snelder,
Riek Heuskes-Klein Mentink.*

rikseweg en op 4 oktober 1944 beschoten Engelse vliegtuigen twee Duitse legerwagens met munitie. Een van die wagens kwam voor ons huis tot stilstand. Wij zijn toen in de bietenkelder op deel gaan schuilen. Mijn vader ging toen het wat rustiger werd met schieten even kijken en zag dat de chauffeur door een van de inzittenden eruit was gehaald. De auto stond in brand. Net toen vader weer terug was in de kelder ontplofte de munitie in de auto. Een stuk of vier enorme explosies sloegen de hele voorgevel en de zijgevel van ons huis en de werkplaats eruit. Als mijn vader nog buiten had gestaan, was hij toen dood geweest want de brokstukken lagen overal.' Zus Annie herinnert zich er niet veel meer van. 'Ik weet nog wel dat we door het kleine kelderraampje naar buiten zijn geklommen, plat op de buik. Daarna zijn we naar de achterburen gelopen en hebben we het daar even afgewacht. Later zijn we naar het oudershuis van mijn vader in de Lamstraat gegaan en daar hebben we tot na de oorlog gewoond. Toen bouwde vader een noodwoning achter onze werkplaats.' Er was in die tijd geen bouw materiaal om ons huis op te bouwen en er werd meer vernield dan gebouwd dus het risico was te groot om tijdens de oorlog nieuw te bouwen, legt Marietje uit.

De boerderij van de familie Snelder aan de Lamstraat bood onderdak aan 23 mensen. Naast het grote gezin Snelder en Marietje, Annie, hun zus, vader en de dienstmeid zaten er ook nog familieleden ondergedoken die niet in Duitsland wilden werken. Daarnaast waren er nog familieleden uit Utrecht die met de fiets in de hongerwinter eten kwamen halen maar door de vele sneeuwval op de fiets niet meer terug durfden te gaan, weet Trees nog van horen zeggen. 'Zij bleven

ook maar oma kookte blijkbaar te vet. Dat waren ze niet gewend en ze werden ziek.' Zowel Marietje als Annie hebben die periode dat ze waren ondergebracht bij de familie Snelder nooit als druk of zorgelijk ervaren. Annie: 'We sliepen met z'n vieren in een tweepersoonsbed: drie naast elkaar en één bij het voeteneind. Overdag was het merendeel van de bewoners aan het werk en hadden we niet eens zo door dat we met zovelen in dat huis woonden.'

Inkwartieren aan de Hoefkensestraat

De zussen Riek Heuskes-Klein Mentink (1931) en Annie Geurts-Klein Mentink (1934) groeiden op aan de Hoefkensestraat in Achter-Drempt. Riek weet nog goed hoe de oorlog begon: 'We zouden 's morgens naar school gaan en vader stond bij de mestvaalt. Wij stonden bij hem te kijken en hij zei: *'Blief maar thuis want wi-j krieg oorlog.'* We hadden geen idee wat dat was maar we vonden het wel spannend. We hadden toen nog geen radio maar ik denk dat de oorlog voor iedereen wel werd aangekondigd door de vele vliegtuigen die toen overvlogen.'

Bij het gezin Klein Mentink zaten later zes Duitsers ingekwartierd. Een bijzondere gebeurtenis die Riek zich ook nog goed kan herinneren. 'Het was in de winter. Er lag sneeuw en we kwamen net terug uit de kerk en zaten brood te eten aan tafel. Toen kwam er zo'n hoge Duitse officier aan de voordeur. Mijn vader ging er naar toe en toen hij terug kwam, zei hij: 'Dat is me toch ook wat. Nu willen ze hier inkwartieren in de voorkamer.' Zus Annie vult haar aan: 'Mijn lieve grut, we waren al met een heel stel: vader, moeder, negen kinderen en opoe en opa.' Het oude kabinet in de voorkamer mocht blijven staan

maar voor de rest moesten alle meubels eruit, vertelt Riek. 'De Duitsers sloegen grote spijkers in de muur waar hun jassen moesten hangen. En zes van die veldbedden onder het raam.' Annie vult haar moeiteloos aan: 'We hadden een ouderwetse kelder waar een raampje in zat. Daar hadden ze een grote deur in gemaakt zodat ze van daaruit zo de loopgraven naast ons huis in konden rennen. Er stond groot geschut maar dat hebben ze gelukkig nooit gebruikt. En om de zoveel tijd was er affossing van de wacht. 's Avonds schenen ze met een zoeklicht om de boel te bewaken. De buitendeur moest open blijven want ze moesten er in en uit kunnen.' Een ingrijpende gebeurtenis voor de jonge zussen Klein Mentink maar ze kijken er nuchter op terug. Annie: 'Opoe sliep heel slecht maar zei altijd: Ze doen zo rustig, zo voorzichtig. Daar heb ik geen last van. We hadden er ook echt geen last van. De Duitsers hadden hout genoeg om de kachel te stoken. Als wij hout nodig hadden, kregen we dat ook. Daar hadden we toen dus nooit gebrek aan. Verder hadden ze een groot fornuis in de kamer gezet waar ze op moesten koken. Wij kregen toen voor het eerst aardappels met schil. Die Duitsers konden wel lekker koken', lacht Annie. 'En ze hadden ook lekker witbrood.'

Eten werd volop gedeeld

Van de hongerwinter hebben alle dames zelf niets gemerkt. 'Honger kenden we niet maar de hongerwinter hebben we wel meegemaakt doordat er regelmatig mensen aan de deur kwamen en om eten vroegen', vertelt Grada. De namen van de vele families die bedelden om eten worden 75 jaar na dato moeiteloos met elkaar gedeeld want ze kwamen overal aan de deur. Was er dan

altijd voldoende eten voor alle mensen in huis? 'Dat vraag ik mezelf nu ook wel eens af', erkent Riek. 'Hoe is dat toch gegaan. Maar we verbouwden natuurlijk veel zelf en we maakten zelf boter en opoe bakte altijd brood.'

Annie vult aan: 'En anders werd er wel weer een schaap geslacht. Ik zie het nog zo voor me, achterin de paardenstal.' Iedereen kreeg ook voedselbonnen van de gemeente. Zwangere vrouwen kregen extra producten. Annie moest eens een keer met de bonnen voedsel halen. 'Op een van de bonnen stond 'a.s. moeder'. Toen dacht ik: *Wi-j krieg er ook weer een bi-j!* Want een broertje of zusje werd vroeger niet aangekondigd.'

Eten delen was in die tijd heel gewoon. Bij Trees aan de Eekstraat kwamen vroeger vooral mensen uit Doesburg eten halen. 'Mijn moeder zei altijd: ik moet eerst brood bakken. Als er mensen komen, heb ik niet eens een snee brood voor ze. Ze verwachtte dus gewoon mensen aan de deur. In de stad hadden ze geen of nauwelijks moestuin, geen vee of ze konden zelf niet slachten.'

Een kennis van ons in Doesburg was erg ziek en de dokter had gezegd dat ze iets hartigs moest eten. Maar dat hadden ze thuis niet. Haar man kwam toen bij ons en vader sneed zo een stuk spek af dat aan de zolder te drogen hing. Die man sneed dat aan blokjes en gaf dat in kleine beetjes aan zijn vrouw. Zo is ze er weer bovenop gekomen. Dat spek heeft haar leven gered.'

Onder de schoolbanken

Waren jullie bang tijdens de oorlog? Marietje: 'Als ik vliegtuigen hoorde, was ik bang. Vooral 's nachts die V1's (een onbemand straalvliegtuig, red.). Als het stil werd, dan kwamen ze naar beneden maar je wist nooit waar. Dat was eng. En ik weet nog dat we op een gegeven moment op school zaten en er een alarm klonk. Toen werd de schipbrug in Doesburg gebombardeerd (17 september 1944, red.). En wij moesten dus snel onder de schoolbanken kruipen. Dat was spannend.' De anderen herkennen die angst. Zoals alle schooljeugd werden de dames getraind om onder de schoolbanken te kruipen zodra ze vliegtuigen hoorden. 'Alsof we daar veilig waren', zegt Annie Geurts-Klein Mentink nuchter. 'Ik vond het ook eng dat de Duitsers altijd een geweer bij zich hadden. Daar konden ze altijd zo mee op de grond stuiten', herinnert Grada zich nog.

En toen werd Drempt bevrijd

'We hoorden het via onze bureu. Zij hadden een radio', vertelt Grada. 'De Canadezen reden met tanks door onze straat en kondigden aan dat we bevrijd waren. Wij stonden langs de weg met onze schorten vol eieren dat we ruilden voor kwatta. Chocola. Heerlijk! Dat was echt een luxe', vertelt Annie Geurts-Klein Mentink. Zus Riek weet het nog goed: 'We keken de eieren bijna onder de kippen vandaan. Zo graag wilden we de eieren ruilen voor kwatta bij de Canadezen.' Er werd in Drempt een bevrijdingsfeest geor-

ganiseerd met een optocht waarbij iedereen in het wit gekleed was als teken van vrede. Trees zat op een wagen waarop het monument op de Grebbergen was nagebouwd en weet nog goed de boodschap die ze uitdroegen: *In naam der mensheid vrede en nooit geen oorlog meer. Wij brengen u de boodschap van onze lieve heer.* 'We hielden de letters van vrede in onze handen.' Trees' broer Herman keerde terug uit Duitsland. 'Ik stond buiten en ik zag hem in de wei vanuit Doesburg aan komen lopen en ik riep: Daar komt Herman aan! Daar komt Herman aan! Hij was amper twintig jaar en had duidelijk honger geleden. Wij stuurden hem wel eten maar ze hadden daar allemaal honger dus dat verdeelde hij dan weer. Maar hij was gelukkig veilig teruggekeerd.'

Het was feest overall. Eindelijk bevrijd. Maar was het vijf jaar ellende geweest? 'Nee', zegt Grada, 'daar waren we teveel kind voor.' Ook Trees kijkt niet terug op de oorlog als een nare herinnering. 'We hadden zoveel mensen in huis. Het was altijd gezellig.' De dames delen samen de herinnering over de achtergebleven parachutes van de bevrijders. 'Daar kon je hele mooie jurken van maken. In het groen, geel en roze. Het was mooie zijden stof.' En na de bevrijding kregen ook de loopgraven een ander doel, weet Annie Geurts-Klein Mentink nog: 'Daar konden we mooi verstoppertje spelen. Daar hebben we wel schik mee gehad.'

Programma 4 mei Comité Hummelo, Keppel en Drempt

Het 4 mei Comité Hummelo, Keppel en Drempt bestaande uit Jan Addink, Ursula Dijkstra, Dirk Jan Huntelaar, Titia Hondelink, Henk Maalderink en Carla Snelder organiseert ieder jaar de herdenkingen in Hummelo en Hoog-Keppel. Zoals elke vijf jaar doen ze dat ook dit jaar wat uitgebreider.

Programma op maandag 4 mei:

- 18.15 uur Herdenking en kranslegging op de oorlogsgraven op de begraafplaats aan de Zelheweg in Hummelo
- 19.00 uur Herdenkingsbijeenkomst in de Dorpskerk aan de Burgmeester Van Panhuysbrink in Hoog-Keppel met als thema 'Verhalen om nooit te vergeten'
- 19.30 uur Opstellen voor stille tocht met begeleiding van muziekvereniging Hummelo en Keppel naar het monument aan de Monumentenweg in Hoog-Keppel
- 20.00 uur Herdenking en kranslegging bij het monument
- 20.30 uur Gezamenlijke terugtocht onder muzikale begeleiding van muziekvereniging Hummelo en Keppel naar het plein voor de Dorpskerk.

Trimsalon debotrim

DIERENSALON

zonder narcose en pijnloos
tandsteenverwijderen

Voor

Na

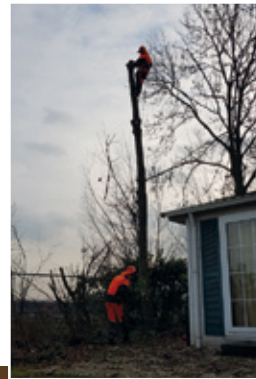
Loenhorsterweg 7E
6999 DT Hummelo
Volg ons op Facebook

T: 06 - 12 23 59 21
E: info@debotrim.nl
I: www.debotrim.nl

**Boom-, groen- en
landschapsverzorging**

| processierupsen bestrijding |
grondwerk | hardhout | zaagwerk |

Loenhorsterweg 7E - 6999 DT Hummelo T: 06- 22 21 78 13 E: info@bohyl.nl I: www.bohyl.nl

Autobedrijf

Bergsma

DE Honda specialist
van de Achterhoek!

- Verkoop van nieuwe en gebruikte auto's
- Reparatie en onderhoud van alle type auto's
- APK keuringsstation
- Schade reparatie & expertise
- Airco service

Autobedrijf Bergsma, Dorpsstraat 27, Hummelo, tel. 0314-381660
www.bergsmahummelo.nl - info@bergsmahummelo.nl

Foto: Duncan de Fey

Het gras bij de buren

Amerika is een prachtig land, maar als je er woont en je hebt niet veel geld dan ben je niet best af. Wel moet ik zeggen dat de mensen aardig en gastvrij zijn. Oppervlakkig is het vooroordeel, maar als vreemden werden we overal aangesproken om ons even wegwijs te maken en werd ons hulp aangeboden. 'Wacht maar, ik help jullie meteen wel even.' Dat is erg warm en de eerlijkheid gebiedt ons te zeggen dat wij Nederlanders en ook zeker Achterhoekers niet vaak vreemden op straat aanspreken om ze meteen even te helpen en welkom te heten. Altijd goed om vooroordelen te ontcrachten.

De Verenigde Staten hebben een staatsschuld van \$ 22.000.000.000.000. Kunt u de nullen nog tellen? En daar komt elk jaar honderd miljard (!) bij; lekker gewerkt pik! Je vraagt je af waar ze die extra honderd miljard per jaar dan aan besteden. In ieder geval zeker niet aan de scholen, duurzaamheid, gezondheidszorg en het fatsoenlijk opruimen van de bermen. Dat is wel duidelijk als je door het land reist. Die zogenaamde kleine overheid met weinig bureaucratie, het liberale gedachtengoed en weinig belasting dat leidt precies tot wat je in Amerika met eigen ogen ziet. Instortende gebouwen die van niemand zijn, mensen die in oude trailers met dichtgetimmerde ramen wonen zonder water en stroom. En daklozen. Overal liggen daklozen, honderden, duizenden. Zonder vangnet kun je al op straat terecht komen als je meer geleend hebt dan je kunt aflossen en dat gebeurt aan de lopende band. Leen dan ook niet zo veel, zou je zeggen, maar dat doen ze en

dat gebeurt trouwens niet alleen in Amerika. Particulieren, bedrijven en zelfs overheden lenen er allemaal als gekken, met de centrale overheid die het allerslechtste voorbeeld geeft met een staatsschuld die per seconde met bijna \$ 50.000 toeneemt. Dat moet natuurlijk wel een keer fout gaan, daar hoef je geen econoom voor te zijn om dat te kunnen zien. Maar het systeem werkt nu al niet, je ziet het gewoon op straat. Mensen die helemaal niks meer hebben en op een stuk karton in de kou liggen. Schrijnend. Een meisje van een jaar of 25 had op straat in New Orleans op een kartonnetje geschreven: *'I'm not a bad person.'* Het aanzien van al die daklozen gaat je door merg en been. Stel je voor dat je daar zelf ligt of een familielid...

Met die vergelijking mogen we eigenlijk helemaal niet klagen hoe het in ons land geregeld is. Iedereen kan naar een ziekenhuis, iedereen kan naar school en de kwaliteit ervan is hoog. Als je het met bijna alle landen van de wereld vergelijkt, is het in Nederland bizar goed! Eigenlijk hebben we dus helemaal niet zo veel te klagen. Leg in gedachten je klachten maar eens uit aan een dakloze in San Francisco. Een ander ding dat me opviel en waar ik me nooit zo van bewust was, is dat het hier zo mooi groen is. Op geen enkele plek in Amerika waar we waren was het net zo groen als hier. Hier regent het meer, dat klopt, maar dat is ook precies de reden waarom alles groener is, zelfs in de winter. En de Achterhoek is dan met al die mooie natuur nog weer een stuk groener dan het gemiddelde; de bomen, het gras, de bosschages. Als je er woont, valt het je niet meer op, maar als je weggaat en foto's ziet van het thuisfront, valt het wel op. Terugkomen in een groene oase en in een warm bad. Ze zeggen weleens dat het gras bij de buren altijd groener is, maar precies wat met dat spreekwoord bedoeld wordt, vind ik een mooie les! Nu in de lente wordt de natuur nog groener; geniet ervan mensen!

van Gijs

Gijs Jolink (48) is bekend van de voormalige band Jovink & the Voederbietels en is mede-eigenaar van Feestfabriek, Alles Komt Goed BV, die o.a. de Zwarte Cross en Mañana Mañana organiseert.

Viana do Castelo Portugal

Een pelgrimage naar de bekende bedevaartsplaats in het noorden van Spanje doe je bij voorkeur te voet, per fiets kan ook als je er minder tijd voor uit wilt trekken. Ben Scholten deed het allebei. Voor de sportieve uitdaging én voor de spirituele ervaring.

Ben naar Santiago de Compostella

Ben Scholten (80 jaar) is nog maar net een paar maanden terug van zijn voettocht naar Santiago de Compostella als hij mij in zijn huis op het Valkenbos in Hoog-Keppel ontvangt. Vanuit het keukenraam kijk je uit op de golfbaan, maar reeën, hazen en konijnen ziet hij er de laatste jaren niet meer rondlopen, jammer genoeg. Hij is hier samen met zijn gezin met drie kinderen in 1973 komen wonen toen de wijk werd aangelegd. Ben werkte 38 jaar bij Akzo Nobel, op het laatst als directiesecretaris Chemie. Daarvoor studeerde hij economie in Groningen. Zijn echtgenote Gepke is twee jaar geleden overleden.

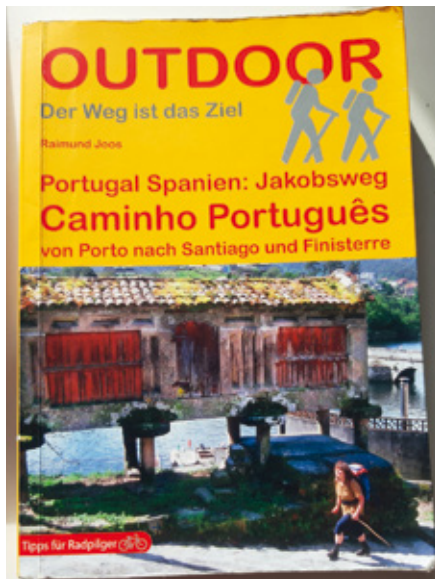
Ben en Gepke zijn veel samen op stap geweest in binnen- en buitenland. Hij wilde niet in zijn eentje over bekende paden lopen, op plekken waar ze samen zijn geweest. Dat zou te veel zeer doen. Wat kun je goed in je eentje doen, vroeg hij zich af. En toen hij afgelopen zomer tijdens de Nijmeegse Vierdaagse een vrouw met

een jacobsschelp op de rugzak zag lopen, wist hij het. Naar Santiago de Compostella, opnieuw! De afbeelding van de jacobsschelp is het vignet van een van de vele routes naar Santiago, *de camino de Santiago*.

Voorbereiding

Enige wandelroutine is noodzakelijk en dat heeft Ben. Hij heeft een keer of acht de 30 kilometer van de Nijmeegse Vierdaagse gelopen en ook etappes van het Pieterpad. Ook wandelt hij graag in het Montferland of op de Posbank.

Het is meer dan handig om lid te zijn van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob in Utrecht. Dit genootschap verzorgt informatieavonden en geeft de onmisbare gele reisgids uit: 'De weg is het doel'. Het boekje met de routebeschrijving, overnachtingsadressen, informatie over de streek en cultuur is een onmisbaar houvast. De

De onmisbare wandelgids

Bewijs de zgn. De Compostella

De jacobsschelp als wegwijzer

variëteit in herbergen is groot, van een comfortabele 1-persoons kamer en schone lakens tot slaapzalen met 20 stapelbedden waar plastic hoezen om de matrassen zitten en het transpiratievocht niet weg kan. Je moet dus wel een beetje flexibel zijn. ‘Alles went’, zegt Ben. De overnachtingskosten voor een pelgrim in een herberg zijn minimaal 12 euro. In 2004 was dat nog 4 euro.

De rugzak mag niet meer dan 10% van je lichaamsgewicht zwaar zijn, in het geval van Ben is dat 8 kilo. Hoe loop je met 8 kilo de hele dag op je rug, dat was Ben’s enige zorg. ‘Je moet de balans zoeken en de rugzak moet goed op je bekken steunen. Het materiaal moet van goede kwaliteit zijn. Verder had ik mee: een reservebril, EHBO-spullen, een Zwitsers zakmes, telefoon en oplader, poncho, een slaapzak en lakenzak. Je hebt niet zo veel kleding nodig en je kunt het onderweg steeds (laten) wassen. Scheerspullen heb ik niet meegenomen, daar heb ik mijn baard aan over gehouden en die laat ik nu staan. Ik lette goed op mijn gezondheid, goed eten en ook elke dag vers fruit kopen.’

Fietstocht

De inspiratie voor de fietstocht kwam van een vroegere collega die in zijn eentje op de fiets naar Rome was gegaan. ‘Wat Simon kan, dat kan ik ook,’ dacht Ben. ‘Maar met Rome heb ik niets, dus werd het Santiago de Compostella. De aanleiding was een sportieve uitdaging, niets religieus of spiritueel. Maar ik had de afleiding nodig’, bekent hij. De tocht markeert vaak de overgang naar een andere levensfase, bijvoorbeeld van een werkzaam leven naar pensionering. In april 2004, een jaar nadat hij met pensioen ging, gaat Ben op 64-jarige leeftijd met vrouw en kinderen met de auto en de fiets achterop naar Tours (Frankrijk) en vertrekt vanaf daar voor zijn tocht op de Camino Francès. Hij trekt er vier weken voor uit.

De eerste herberg in Spanje is in Roncesvalles, een oud klooster en de eerste halteplaats net over de grens. Als hij aankomt in Santiago de Compostella heeft hij nog een paar dagen over en fietst door naar Finistère, de kustplaats die ook wel het einde van de wereld wordt genoemd. ‘Dan ben je zo dichtbij, dan wil je daar ook geweest zijn’, zegt hij. Een aantal jaren later gaat hij er weer naar toe,

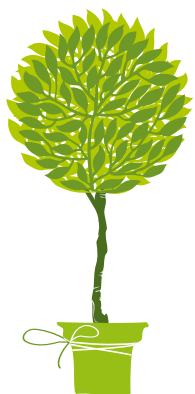
dan met de bus. Weer terug in Santiago wordt hij er opgewacht door zijn vrouw en het bevriende echtpaar Coen en Hansje van Beek, die jarenlang in Hummelo aan de Groeneweg hebben gewoond.

Voettocht

Vijftien jaar later om precies te zijn op 4 oktober jl. begint hij opnieuw aan een tocht naar Santiago de Compostella. Ben start nu in Porto in Portugal en trekt er drie weken voor uit. Hij loopt gemiddeld 25 kilometer op een dag. Het is wat laat in het jaar, maar dat heeft als voordeel dat het onderweg niet druk is en dat er gemakkelijker een slaapplek geregeld is dan in het voorjaar of in de zomer. De ruim 260 kilometer lange route gaat voor een groot deel langs de kust. In de eerste week was het zonnig weer. Het laatste stuk in Spanje had hij zijn poncho toch wel regelmatig nodig.

‘Onderweg is er genoeg tijd om te praten. Soms loop je een tijdje samen op met anderen totdat iemand zijn voeten wil inspecteren of ander lichamelijk ongemak wil verhelpen. Of de ander heeft een ander looptempo. De vragen die steeds worden gesteld zijn: waar kom je vandaan en wat is je tot nu toe overkomen? Meestal zijn het vluchtige contacten, soms ook gaat het gesprek wat dieper. Overdag tijdens het lopen had ik niet zo heel veel gezelschap nodig, ik was veel in gedachten. Onderweg heb ik regelmatig in kerken een kaarsje aangestoken. ’s Avonds bij het eten klaarmaken en tijdens de maaltijd schoof ik aan bij anderen en dan vond ik het gezellig om te kletsen. Jong, oud, alle leeftijden, alle nationaliteiten en mensen van alle geloven kom je er tegen. In steden en in de pelgrimsherbergen kun je altijd met Engels terecht en omdat ik me ook aardig kan redden in het Duits en Frans, had ik nooit een probleem om met wie dan ook te communiceren.’

Ben gaat verder: ‘Je valt soms van de ene verbazing in de andere als mensen je vertellen dat ze uit Nieuw-Zeeland komen, niet echt naast de deur! Of een jonge dame uit Vlaanderen die tussen haar afstuderen en haar eerste baan in drie maanden naar Santiago wandelt en daarover in de Huiskamer der Lage Landen van het Genootschap in Santiago verhaal doet. In deze Huiskamer kunnen Nederlanders en Vlamingen terecht om elkaar te ontmoeten, verha-

Tuincentrum Bloemendaal

Rijksweg 14 6996 AC Drempt tel. 0313 - 473033

Tuincentrum

- kamerplanten
- snijbloemen
- gelegheidsbloemwerk
- potterie
- diervoeders

Hoveniers

- aanleg en onderhoud
- winterbeurten
- tuinonderhoud op contractbasis

Feestelijke opening
VERNIEUWDE KWEKERIJ
21 en 22 maart 2020

Bloemisterij

- violen
- zomerbloeiers
- vaste planten
- bolchrysanten

Kwekerij

- coniferen
- bomen
- laurier
- kerstbomen

www.tuincentrumbloemendaal.com

len met de vrijwilligers delen en voor allerlei praktische informatie, bijvoorbeeld je terugreis regelen.'

De Credencial del Peregrino, letterlijk de geloofsbrief van de pelgrim, is het op naam gestelde persoonlijke document dat de status van het pelgrim zijn bevestigt. Het wordt ook wel het pelgrimspaspoort of de stempelkaart genoemd. Tegenwoordig heeft het vooral een praktische waarde als stempelkaart en als toegangsbewijs voor de pelgrimsherbergen. In Frankrijk wordt er niet altijd naar gevraagd, maar in Spanje kom je zonder pelgrimspaspoort de herberg niet in. En in het pelgrimsbureau in Santiago moet je de stempelkaart laten zien om in aanmerking te komen voor een *compostella*. Elke stempel vertelt zijn eigen verhaal. Daarna krijg je de *compostella*, een fraai document als bewijs dat je de pelgrimstocht hebt volbracht. Het zijn mooie souvenirs.'

'Er is elke dag een pelgrimsmis in de kathedraal van Santiago de Compostella, in het hoogseizoen zijn er zelfs twee missen op een dag. Daar ga je heen, dat doe je, ook al ben je niet gelovig. Als welkom begint de priester met hoeveel pelgrims uit welk land die dag Santiago hebben bereikt en die in de afgelopen 24 uur aanspraak hebben gemaakt op de *compostella*. Ook wordt het beginpunt van waar ieder zijn/haar tocht is begonnen, opgenoemd. Dan krijg je van de priester de zegen en de boodschap voor je toekomst na de *camino*: zorg goed voor je familie, je huis en je buren, je land van herkomst en de wereld.'

Ben: 'Deze voettocht heeft mij het inzicht opgeleverd dat het leven niet stilstaat na het overlijden van je partner, na 52 huwelijksjaren. Door de *camino* wordt je op een punt gebracht van waaruit je verder moet en ook kunt. Zoals de priester bedoelde, vanaf nu is er een nieuwe levensweg voor je. In mijn geval betekent het: koester je herinneringen, maar blijf er niet in hangen.'

'Hospitalero voluntario'

Pelgrims helpen elkaar en er is een gevoel van verbondenheid. Ben Scholten wil het goede gevoel van de pelgrimage nog een poosje vasthouden. Hij is lid geworden van een groepje '*hospitaleros voluntarios*', gastheren/gastvrouwen die als team van acht vrijwilligers een herberg draaiende houden. Hij was daar al in mei 2019 met Helmut Brouwer uit Silvolde als teamleider. Komende zomer gaat hij weer twee weken naar Roncesvalles, in juni. Het Nederlands Genootschap van Sint Jacob heeft het voorrecht er 217 slaapplekken aan te kunnen bieden aan pelgrims uit bijna alle windstreken van de wereld. Nederlanders krijgen er geen voorkeursbehandeling en ze zijn bovendien in de minderheid vergeleken met Duitsers en Spanjaarden. Het is een internationaal gebeuren, het bruist en het geeft Ben Scholten energie.

Een voorrecht om op deze leeftijd zo fit en gezond te zijn en anderen en jezelf een goede tijd te laten beleven. Mooi Ben! Hij zal dit jaar twee weken in Spanje zijn, en de rest van het jaar kunnen we hem in Keppel en omstreken tegenkomen. Aan zijn leven in de luwte in Hoog-Keppel is met dit artikel een einde gekomen en is hij een bekende Keppellaar geworden!

Pelgrims onderweg

Doel bereikt Santiago de Compostella

Het zwembad in Hoog-Keppel viert haar vijftigjarig bestaan. Op 25 april 1970 is het officieel geopend door de toenmalige burgemeester Baris. Dit jaar is op exact dezelfde datum de opening van het jubileumjaar door burgemeester Besselink. In juni staat een feestweek op de planning. Het bestaansrecht van het zwembad is niet vanzelfsprekend zegt Bertie Ledeboer van de jubileumcommissie: 'Als je dit drie jaar geleden had gezegd, had geen mens het geloofd.'

Tijdens de opening in 1970

Hessenbad viert 50-jarig jubileum

Bij de opening van het zwembad staat dit jaar het jubileum van het bad centraal. Zaterdag 25 april staat in het teken van hoe 50 jaar geleden de opening is gegaan. 'We willen deze dag een beetje laten lijken op toen. Het programma wordt ook nu geopend door de burgemeester. We zijn heel blij dat burgemeester Besselink heeft toegezegd dit te willen doen.' In 1970 werd het zwembad vervolgens 'in bezit genomen door de schooljeugd', is te lezen in een artikel in De Hessenkoerier destijds. Waarna

een badmodeshow, (figuur)zwemdemonstraties en een waterpolowedstrijd volgden. 'We hebben net als in 1970 een grote ton geregeld die naast het zwembad staat. Vanuit deze ton springen de kinderen het bad in. Daarna doen wij ook iets met badmode en zijn er demonstraties in het water. Ook de muziekvereniging Hummelo en Keppel is van de partij voor de muzikale omlijsting. Zij begeleiden ook zanger Bennie Jolink die samen met speciaal voor de gelegenheid samengestelde kinderkoren een optreden verzorgt. Daarna tot een uur of acht lekker muziek maken en elkaar ontmoeten in de feesttent met lokale muzikanten', vertelt Ledeboer enthousiast. Het programma op 25 april start met een inloop vanaf 15.00 uur. De officiële opening door de burgemeester is om 15.30 uur waarna de festiviteiten tot in de avond doorlopen.

Feestweek

De jubileumcommissie bestaat naast Bertie Ledeboer ook uit Aart Martens en René Meulenbeek. Zij zijn druk bezig geweest met het bedenken van activiteiten voor een

jubileumfeestweek. 'Deze week is van 6 tot en met 13 juni en start met een festivaldag genaamd Mergen', vertelt Martens. 'De naam Mergen staat voor het op diverse gebieden samenkomen van mensen en dingen. Zoals in een zwembad mensen in aanraking komen met water, dat weer in aanraking komt met andere stoffen. Of nieuwe Nederlanders die samen met ons de dorpen bewonen. Het gaat om mengen in de breedste zin van het woord. Het festival heeft muziek op het programma staan, maar ook dans, kunst en literatuur. Het moet draaien om het mengen: het festival is een ontmoetingsplek voor jong en oud, voor iedereen, je voelt je er thuis. Dit is ook de link met de doelgroep van het zwembad; bezoekers van alle leeftijden en vrijwilligers in de leeftijd van 14 tot 88 jaar. We willen mensen met het festival verbazen en verwonderen.' Ditzelfde thema gaan bezoekers deze zomer ook tegenkomen rondom het zwembad: 'Een belangrijke stap hierin is het herinrichten van de zonneweides door onder andere het plaatsen van beeldende kunst. Aanraakbare kunst van kunstenaars

uit de regio krijgt een plek waardoor bezoekers iets onalledaags ervaren: kunst in het zwembad waar je ook aan, in en op kunt zitten. Curator Enny Verheij van Galerie Espace Enny in Laag-Keppel coördineert dit bijzondere project', vertelt Martens enthousiast. Meulenbeek vertelt over de rest van de feestweek: 'Voor de kinderen staan deze week diverse activiteiten op het programma met als thema sport en spel. Op vrijdag is er een buitenbioscoop met een filmvoorstelling voor de jeugd en een film voor volwassenen. De zaterdag hopen we in samenwerking met verschillende sportverenigingen uit de buurt een mooi programma neer te zetten, waarna we afronden met een barbecue. En daarna kan iedereen door naar het tentfeest Pontificaal, dat al vele jaren in Hummelo en omgeving een begrip is.'

Toekomst

Het terrein om het zwembad heen is aan een nieuwe inrichting toe. 'Er zijn plannen voor een andere beregeningsinstallatie. De laatste twee droge zomers eisen hun tol en vragen om een nieuwe aanpak. De installatie hiervan is gelijk een goede gelegenheid om de ligweide en het blotevoetenpad aan te pakken. We hebben tuin- en landschapsarchitect Nico Wissing uit Megchelen bereid gevonden ons hierin te ondersteunen', vertelt Meulenbeek.

Over de toekomst van het Hessenbad zegt hij: 'Het is niet makkelijk geweest om te komen waar we nu zijn. Een paar jaar geleden was het maar de vraag of we het bad open konden houden. Gelukkig is dat gelukt. We hebben nu twee mooie zomers gehad en dus goede

zwembadzaken gedaan. Het ziet er nu met recht weer zonnig uit. Met dank aan de ruim 400 leden die voor 100 euro lidmaatschap met vier gezinsleden een seizoen lang mogen komen zwemmen. En de groep van ongeveer 80 vrijwilligers die met elkaar de boel draaiende houdt. Van toezichhouders tot groenonderhoud, uit de dorpen en uit de omliggende steden Doesburg en Doetinchem: het zwembad wordt nu voor 95 procent gerund door vrijwilligers. Zonder deze mensen heeft het zwembad geen bestaansrecht', legt Meulenbeek uit.

Op de vraag wat nu vijftig jaar later het grootste verschil is tussen toen en nu zegt hij: 'Vroeger was het echt gericht op het leren zwemmen van mensen. Dit was noodzakelijk in een waterrijk gebied. Tegenwoordig is het zwembad vooral een vorm van recreatie: van een vaste groep baantjeszwemmers tussen 7.00 en 10.00 uur tot gezinnen die een dagje naar het zwembad gaan. Het zwembad is plezier voor iedereen.'

Help mee

Wil jij als vrijwilliger wat betekenen voor het Hessenbad? Dan kan de vereniging jouw hulp goed gebruiken voor de kassa, groenvoorziening, kiosk of als toezichthouder. Via de website van het Hessenbad kun je je aanmelden: www.hessenbad.nl of via email: info@hessenbad.nl.

Atelier Zepp Gerritsen

RIJKSWEG 25, 6996 AA DREMPPT

T: 0313-472601

M: 06-13572476

E: fransgerritsen@zeppgerritsen.nl

I: www.zeppgerritsen.nl

Zepp Gerritsen verzorgt workshops, cursussen en bedrijfsuitjes in beeldhouwen, boetseren, brongieten en keramiek.

De rijsschool voor heel de regio

Auto, aanhanger, bromfiets en theorie opleidingen

Kijk voor informatie op: www.wimsteintjes.nl

GB omheining, uw vertrouwde adres voor o.a.
Omheining - Paardenboxen - Stapmolens - Poorten - Afrastering
Vakkundige montage door eigen personeel

Hoefkensstraat 16a
6996 DS Drempt
www.GBomheining.nl

berba
bags & wallets

aunts & uncles

Samsønite

Costelijn & Beersma

voi
leather design

SACCOO
supplies in leather

mywalit
the wallet you never forget

GABS

FRED DE LA
BRETONNIERE

SHABBIES
AMSTERDAM

XWORKS
THE HOLLAND BRAND

SECRID
Made in Holland

Meipoortstraat 4 • Doesburg • www.ter-steeg.eu

- **Elektra**
- **Verwarming**
- **Koeling**
- **Water & Sanitair**
- **Bronboringen**
- **Waterbehandeling**

Verhey Toldijk B.V.
Zutphen-Emmerikseweg 13b
7227 DE Toldijk

0575 - 452041
info@verheytoldijk.nl
www.verheytoldijk.nl

Pas op eikenprocessierups

Het rood-witte lint met de tekst 'Pas op eikenprocessierups' was in de zomer van 2019 rondom heel veel bomen in de Achterhoek te vinden. De rupsen van de nachtvlinder zorgden voor grote overlast en slapeloze nachten voor de medewerkers van de Gemeente Bronckhorst. Meer dan zeshonderd klachten kreeg de afdeling Meldingen van Toon Koenders uit Achter-Drempt te verwerken. We spraken met de voormalige beheerder van zwembad Hessenbad en sportaccommodatie Hessenhal over zijn bevindingen en het beleid voor de komende periode.

Thaumetopoea processionea, eikenprocessierups

De afdeling Meldingen maakt deel uit van de Klantenservice van de gemeente en is van groot belang voor de relatie tussen burgers en overheid. Losliggende stoeptegels, overlast van hondenpoep, problemen met door de Wmo verstrekte rolstoelen, kapot riool, afvaldumping. Het zijn allemaal zaken die terechtkomen bij de afdeling van Toon.

'Een geweldig mooie baan. Zeer afwisselend en interessant. Vooral ook door het directe contact met de burgers.'

Buiten dit takenpakket houdt Toon zich ook bezig met uitzonderlijk transport en ondersteunt hij juridische zaken als de gemeente ergens voor aansprakelijk wordt gesteld.

En toen was daar dus in de warme zomer de eikenprocessierups. Het aantal klachten van ouders, scholen en sportaccommodaties verdrievoudigde ten opzichte van het jaar ervoor. Met het hele team werd er van 's morgens vroeg tot 's avonds laat hard gewerkt om de problemen op te lossen en uiteindelijk de klager, ja soms zelfs radeloze mensen, tevreden te stellen. Advies geven, afzetten met lint, aannemer benaderen om nesten weg te zuigen, overleggen, controleren, terugkoppelen enzovoort. De rupsenproblematiek was voor Toon helemaal nieuw, maar niet alleen voor hem. De vele klachten over jeuk, huiduitslag, irritatie aan de ogen of aan de luchtwegen dringen slechts moeizaam door in het landelijk bestuurscentrum. Wel is er in 2018 het Kenniscentrum Eikenprocessierups opgericht dat al vroeg een overlastwaarschuwing afgeeft, maar van een landelijke aanpak met uitgebreide voorlichting en uitwisseling van ervaringen is nauwelijks sprake.

Als in juni, juli de rupsen in de nachtelijke uren massaal en in colonne op zoek gaan naar voedsel (de eikenbladeren) is de overlast al zo groot dat de bestrijdingsbedrijven achter de feiten aanlopen en het werk niet meer aankunnen. Bij de drogisterijen is de verlichtinggevendementholgel uitverkocht en apotheken en huisartsen worden bestookt met vragen. De vaste aannemer van de samenwerkende zes Achterhoekse gemeenten is dag in dag uit bezig met het

wegzuigen van de gemelde nesten. De gemeente Bronckhorst huurt daarnaast nog een plaatselijk gespecialiseerd hoveniersbedrijf in om bij te springen.

'Het was dan ook alle hens aan dek,' zegt Toon. 'Je wilt niet weten hoeveel eiken er in onze gemeente zijn aangeplant! Heel zwaar, maar het is gelukt.' Voordat alle meldingen waren afgehandeld, zijn we al in oktober beland.

Nu dus tijd om lering te trekken en te zorgen dat er passende maatregelen worden getroffen om de overlast voor komende zomer zo veel mogelijk te verminderen. Want dat er overlast komt, is niet te vermijden.

De verwachting is dat er evenveel, wellicht méér rupsen de (zachte) winter zullen overleven. Men heeft ontdekt dat de beestjes zelfs de grond inkruipen om er soms na jaren weer uit te komen.

Toon Koenders

Hendriks

Administratie
&
Belastingadviseurs

Oranjesingel 4 te Doesburg
tel. 0313 - 479100

huid- en voetverzorgingsinstituut

Wil de Geest

A.G. Noyweg 53
6997 AN Hoog-Keppel
T. (0314) 38 13 01
E. info@wildegeest.nl
www.wildegeest.nl

BLOEM-EN-KUNST DOESBURG

- Verse boeketten en bloemwerk
- Zijde bloemen
- Bruidsbloemen
- Afscheidsbloemwerk
- Abonnementen met verse of zijde bloemen
- Schilderijen

Bloem en Kunst Doesburg
Kerkstraat 34, 6981 CN Doesburg
t: 0313-410862
e: shop@bloem-en-kunst-doesburg.nl
i: www.bloem-en-kunst-doesburg.nl
Volg ons op facebook en instagram

SUPERMARKT AALDERINK

1200 m² winkelplezier!
750 m² parkeerruimte!

 Vind ons op
Facebook

DORPSSTRAAT 14-16 STEENDEREN

Internet www.coop.nl/steenderenaalderink
Facebook www.facebook.com/Coop.Aalderink.Steenderen
E-mail Aalderink.Steenderen@coop.nl | Tel. 0575 - 451206

OPENINGSTIJDEN **ma-do 08.00-19.00 uur** | **vr 08.00-20.00 uur**
za 08.00-19.00 uur | **zo 11.00-17.00 uur**

TNT-SERVICEPUNT | STAATSLOTEN | RDW | STOMERIJ DEPOT
BLOEMENHOEK | SLIJTERIJ | ZELFZORG MEDICIJNEN
HOGE KLANTENSERVICE | BEZORGSERVICE VIA COOP ONLINE

 **BOUWMARKT
DE TOLBRUG**

Emmerikseweg 17
7227 DG Toldijk
T: (0575) - 45 16 55
F: (0575) - 45 26 79
E: info@bouwmarktdetolbrug.com
www.bouwmarktdetolbrug.com

De bouwmarkt met vele specialiteiten.

- Persoonlijke bediening en goede service
- Wij denken met u mee en geven graag advies
- Ook uw adres voor propaangasvullingen

- Hout en Plaat op maat
- Vele artikelen per stuk/ per meter verkrijgbaar
- Ongelooflijk veel materialen tegen scherpe prijzen

De vlinder van de eikenprocessierups

Biodiversiteit verbeteren

'De allerbeste maatregel is natuurlijk het verbeteren van de biodiversiteit van de bermen en het openbaar groen in de kernen', stelt Toon. Je moet dan denken aan het inzaaien van bloemrijke zaadmengsels en het inplanten van interessante planten voor bestuivende insecten. Meer natuurlijke beplanting trekt bijvoorbeeld bijen, hommels of gaasvliegen aan en dus ook vogels die op zoek gaan naar voedsel. Het ophangen van nestkastjes en plaatsen van insectenhôtels helpt ook mee om meer mezen te lokken die de plaagdruk van de eikenprocessierups kunnen verminderen. Streven naar herstel van het natuurlijk evenwicht 'Maar dat is voor de lange termijn. Daarbij moet ook het maaibeeld worden aangepast. Minder en op de juiste momenten, niet vóór maar na de bloei.' Het gemeentebestuur heeft in 2018 ingestemd met de bestrijding van plagen en onkruiden (invasieve soorten) op haar grondgebied. De eikenprocessierups wordt intensief bestreden bij fietspaden, sportclubs, zwembaden en openbare (speel)terreinen. In 2020 wordt de werkwijze aangepast door meer preventieve bestrijding en een proef met aaltjes.

Preventieve bestrijding

In plaats van achteraf te handelen, streeft men ernaar de overlast vóór te zijn door binnen de bebouwde kom preventief te spuiten met een biologisch bestrijdingsmiddel. Buiten de bebouwde kom gebeurde dat al en dat blijft dus zo. Het gaat dan niet om plekken met een enkele eik, maar om scholieren- en recreatieve routes waar veel gebruik van wordt gemaakt. Bij zwembaden en sportvelden wordt niet preventief gespoten. Als de eikenprocessierups daar overlast veroorzaakt en moet worden weggehaald, betaalt de exploitant van de accommodatie daarvoor een kleine vergoeding. Het bestrijdingsmiddel Xentari – aanbevolen door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit – wordt op de bladeren aangebracht. Op plekken waar de machine die het middel aanbrengt niet bij kan, worden de nesten weggezogen. De Vlinderstichting heeft alle plekken aangegeven waar er binnen de gemeente beschermde vlinders voorkomen. Daar wordt uiteraard niet gespoten. Dat is wettelijk ook verboden.

Nieuw is een proef met het spuiten van aaltjes

Deze methode is beter voor de natuur omdat het korter werkt en toegepast wordt voordat de vogels jongen hebben en op zoek zijn naar voedsel. De bespoten rupsen kunnen dan niet door de vogels aan hun kroost worden gevoerd. De aaltjes – microscopisch kleine wormpjes, ook wel nematoden genoemd – zijn een natuurlijke vijand van onder andere de eikenprocessierups. Ze worden apart gekweekt en moeten twee keer binnen tien dagen in de avond op de besmette bomen worden aangebracht. Een intensieve en kostbare zaak.

De gemeente Bronckhorst past deze methode toe in één van de kernen om ervaring op te doen. In dit dorp worden ook aanvullende maatregelen genomen om de biodiversiteit te verbeteren. De inwoners en bestaande groengroepen worden hier uiteraard bij betrokken. Met deze nieuwe werkwijze hoopt de gemeente de overlast te beperken en het aantal meldingen terug te brengen tot meer 'normale' proporties. En zo ook de risico's voor de volksgezondheid te verkleinen.

Of dat zal slagen, hangt van veel factoren af en gaan we de komende zomer zien. Aan Toon en zijn collega's zal het niet liggen. Wel moet hem van het hart dat er langs de provinciale wegen nauwelijks preventief wordt bestreden. De Provincie Gelderland, maar ook natuurorganisaties als Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten trekken hun eigen plan aan de hand van de Landelijke Leidraad Beheersing Eikenprocessierups.

Ontwikkeling van de rups

De eikenprocessierups is de larve van de eikenprocessievlinder. Deze nachtvlinder zet in de periode juli tot en met september langwerpige eipakketjes af met wel 250-300 eitjes. De eitjes overwinteren, zijn vorstbestendig, en komen in het voorjaar (meestal begin april) uit. De oranje rupsen met zwarte haren gaan direct na het uitkomen in processie op zoek naar voedsel: het blad van de eik. Als er nog geen bladeren zijn, eten ze de knoppen of wachten af.

Zodra er voldoende bladeren zijn, groeien de rupsen enorm en gaan ze vervellen. Ze worden grijs van kleur met zwarte kop en streep. Bij een van de laatste vervellingen kleuren ze bruin, zijn ze minder beweeglijk en ontstaan de brandharen die voor irritaties kunnen zorgen. Uiteindelijk zijn ze grijsgroen met oranje stippen en ontstaan de nesten van spinseldraden waarin ze gaan verpoppen. 's Nachts verlaten de rupsen het nest om massaal op zoek te gaan naar voedsel. De roodbruine poppen van de eikenprocessierups, een soort bruine boon in een grijs geworden nest, veranderen in de eikenprocessievlinder. In juli vliegen deze vlinders meestal al aan het begin van de avond uit. Op zoek naar stuifmeel, nectar en een plek om nieuwe eitjes af te zetten. En zo is de cyclus rond.

Bron: Leidraad Beheersing Eikenprocessierups, update 2019.

Nieuwe columniste: Guinevere Wolvetang

Guinevere Wolvetang wordt columniste voor ons magazine. De 19-jarige Guinevere woont thuis bij haar ouders en drie katten in Achter-Drempst en volgt een studie Nederlands in Nijmegen. Wie is ze en welke onderwerpen kunnen we zoal verwachten in haar columns? Een korte kennismaking met de Drempste blondine.

Misschien doet de naam Guinevere bij u al een belletje rinkelen. En dat kan kloppen want ze stond al eerder in ons magazine, onder andere als winnares van een schrijfwedstrijd voor de jeugd. 'Schrijven is voor mij een manier om me te uiten. Dat deed ik als kind al veel. Ik heb dagboeken vol geschreven. Ik vind het leuk om te spelen met woorden en kan in schrijven mijn creativiteit kwijt', vertelt Guinevere (spreek uit: Gwinneveer).

Dat is ook de reden dat de Drempste al een tijd lang een eigen website heeft waarop

'Over hersenspinsels en andere dingen'

ze blogt. Op www.guineverewolvetang.com schrijft ze regelmatig over 'hersenspinsels en andere dingen' zoals ze het zelf noemt. 'Mensen vind ik onwijs interessant. Ik analyseer veel en ben ontzettend nieuwsgierig. Ik vraag me heel vaak van alles af in het leven. Waarom mensen doen wat ze doen bijvoorbeeld. Daarover schrijf ik. Maar ook zaken als geluk, social media en wat dat doet met onze omgang met elkaar, of technologie houden me bezig. Ik vind het leuk om daarover te schrijven omdat ik denk dat het anderen ook interesseert.'

Haar hersenspinsels kan Guinevere natuurlijk op haar website kwijt maar eind vorig jaar besloot ze het ook over een andere

boeg te gooien. 'Tijdens onze vakantie op Bali kwam ik tot rust en dacht ik: wat wil ik nu eigenlijk. Ik vind mijn studie erg leuk en wil hierna graag doorstuderen. Maar schrijven vind ik ook leuk en daar hoef ik toch eigenlijk niet mee te wachten tot na mijn studie.'

Ze trok de stoute schoenen aan en stuurde de redactie een e-mail met de vraag of ze voor ons magazine mocht schrijven en zo ontstond een samenwerking. 'Ik lees zelf veel en ik lees ook trouw De Hessencombinatie. Als er iets over jongeren in staat, heeft dat meteen mijn aandacht. Ik hoop dat ik met mijn teksten wat nieuws kan toevoegen aan het magazine.'

Dankbaar zijn in het hier en nu

Laatst kwam ik een brief ‘aan mijn toekomstige zelf’ tegen. Vijf jaar geleden schreef ik deze brief aan mezelf. Hierin schreef ik al mijn toekomstdromen en plannen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik wel even heb moeten glimlachen toen ik deze schrijfsels in handen had.

Mijn droom was om naar Amsterdam te verhuizen en om hier te gaan studeren. Ik dacht dat ik op mijn 20e wel in deze grote stad zou wonen, maar niets is minder waar. Ik woon momenteel nog steeds in Drempt, bij mijn ouders. En ik moet bekennen dat ik op dit moment niets liever wil dan dat. Ik geniet hier enorm van alles om mij heen.

Vorige week was ik in Utrecht en de week daarvoor reisde ik naar Groningen om een vriend te bezoeken die inmiddels op kamers woont. Allemaal heel leuk en aardig maar wat ben ik dan weer blij wanneer ik de groene weilanden weer zie. Ik ben het leven in een dorp steeds meer gaan waarderen en ik had dat om eerlijk te zijn nooit van mezelf gedacht. Ik ben veel meer gaan beseffen hoe fijn ik het hier heb. En ik denk dan ook dat het erg belangrijk is om af en toe stil staan bij de mooie dingen. Wij mensen zijn snel geneigd om in het voren te leven. We zijn continu bezig met de volgende stap. En hierdoor vergeten wij om af en toe even om ons heen te kijken en te zien wat we op dit moment allemaal al hebben. Ik heb een tijd lang elke dag drie dingen opgeschreven waarvoor ik dankbaar ben en ik kan dit echt iedereen aanraden. Dit kunnen dingen zijn als: een kaartje van een vriend, een glimlach van een vreemde of een kopje koffie in de ochtend. Al deze kleine dingen kunnen iemands dag al maken. Vaak zien we deze geluksmomenten niet eens meer wanneer we zoveel in de toekomst leven.

Dankbaarheid uitoefenen kun je leren. En ik kan je vertellen dat het best nuttig is om dit af en toe te oefenen. Er zijn namelijk verschillende voordelen die om de hoek komen kijken wanneer iemand dankbaar is met wat hij/zij heeft. Het vergroot je zelfvertrouwen, de band met sociale contacten wordt vaak sterker, je gaat jezelf en je leven minder vergelijken en je gaat positiever door het leven. Dit is ook weer fijn voor de mensen om je heen. Voor mij heeft dankbaarheid vooral te maken met tevreden kunnen zijn met wat er al is. Waarschijnlijk kennen de meesten van jullie de uitdrukking: *Wie het kleine niet eert, is het grote niet waard* en dit betekent niets anders dan: *Het is belangrijk om waardering te hebben voor het geringe*. Dankbaarheid is dus iets van alle tijden en het is nooit te laat om stil te staan bij de kleine en grote wonderen van het leven. Want die zijn er altijd, soms zie je ze alleen even niet.

Dus bij deze, kijk eens om je heen en geniet van al het moois. Wachten op een volgende vakantie is zonde van je tijd. Vooral wanneer je inziet dat deze omgeving ook zeker niet verkeerd is. Hier hebben we prachtige bossen die perfect zijn voor mooie wandelingen. De bossen zijn voor mij een plek om tot rust te komen en te ontspannen. Vooral na een lange schoolweek in Nijmegen vind ik het altijd weer fijn om thuis te komen, want deze omgeving voelt echt als mijn thuis.

Ik ben hier geboren en getogen en dat vind ik stiekem best wel leuk. Ik kijk met een warm gevoel terug op mijn jeugd. Door de oudere kinderen werden er speurtochten georganiseerd en in de zomer was het al helemaal feest, dan mocht je namelijk nog langer buiten spelen in de avond. Nu ben ik natuurlijk al een stuk ouder en verstopperje speel ik dan ook niet meer. Maar toch ga ik nog steeds graag naar buiten.

Misschien moet ik maar weer eens een brief aan mijn toekomstige zelf schrijven. Dan ben ik toch weer met die toekomst bezig, maar dan kan ik in ieder geval over 5 jaar weer glimlachend terugkijken op mijn brief met dromen. Ik ben benieuwd naar wat de toekomst mij brengt. Maar nu ga ik genieten van het hier en nu.

Foto: Vyasa Wolvetang

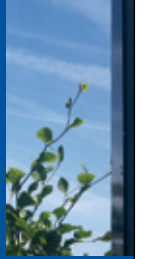
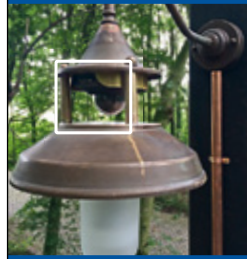
Guinevere

QWIC
DUTCH DESIGN E-BIKES

observatie camera's
poortaanrijvingen
intercominstallaties
alarminstallaties

SLIM
BEKEKEN!

Installatiebedrijf T&I
Keijenborgseweg 30
7021 LW Zelhem
T (0314) 641 717
E info@installatiebedrijf.nl
I www.installatiebedrijf.nl

 **fietshuis
Jansen**
'weet wat fietsen is'

Dealer van:
Gazelle - Loekie - Focus - Qwic E-bike's

Stationsstraat 20
7021 CK Zelhem
T. 03 14 - 62 13 79
info@fietshuis-jansen.nl
www.fietshuis-jansen.nl

EXPERT ELIESEN NU OOK IN HENGELO!

- **3 winkels in de regio**
- **Ruim assortiment inbouw**
- **Eigen Technische Dienst voor wit- en bruingoed**
- **IT specialist (networking)**

Expert Eliesen

Nieuwstad 45, Zutphen, (0575) 543202
Kerkstraat 2, Hengelo (Gld), (0575) 464261
Zutphen-Emmerikseweg 46, Baak, (0575) 551000

expert

In het dialect

Ons dialect moeten we zo veel mogelijk koesteren. Het is een onderdeel van onze (cultuur)historie, in gesproken en geschreven woord. Het geeft eigenheid aan de streek en versterkt in hoge mate de saamhorigheid. Deze rubriek wordt gevuld met bijdragen in onze streektaal. In dit nummer een verhaal dat in de jaren zeventig van de vorige eeuw in onze gemeente werd opgetekend.

Een wonderkruuske met Paosen

Bi-j ons in de buurte zat in een van de vier olde eikebeume veur de boerderi-j van boer Kniepmans een onmundig groot kraejennest. 't Zat d'r al völle joren. Maor dit vrogge veurjaar wazzen d'r veur 't eerst weer een paar kraejen duftig in de weer um dat olde nest weer op te kalfateren. Ze vlaogen af en aan en 't zag d'r naor uut dat now, nao völle joren, een vrouw-tjeskraej zat te brujen op eier. Kniepmans vond 't maor niks, die grote zwatte vogels um de pöste. 't Waren echte dieven, vaak slepten ze leppeltjes en ander glimmend spöl aoveral vandaan naor 't nest. As 't an 'm lei, wol e 't liefst 't nest uut de boom

halen. Maor now met die eier kon dat niet meer, zien vrouw Dora en de kinder Betsie en Jan zollen 't 'm niet in dank afnemen... Ook zien knecht was erg veur de natuur en op goed warkvolk mo'j zunig waen. Al kreeg 't warkvolk bi-j boer Kniepmans karig te aeten en niet het allerbeste traktement.

't Was bienao Paosen en de knecht, die elke dag umhoog keek naor 't kraejennest, wol wel wetten hoe 't met de eieren in 't nest stond. Toen de moederkraej effe weg was, klom hi-j umhoog en keek veurzichtig aover de rand van 't nest. De boer stond

onder de boom te kieken. 'Ik geleuf dat de vier eier nog veur de Paosen uitkommen' zei de knecht toe hi-j weer beneden was. 'Dat kan nooit', was de mening van de boer. 'Da's völs te vrog. 'Maor de knecht hield stief en strabant vol dat ze um die tied uut zollen kommen. D'r kwam wat gebakkelei aover en 't liep uut op een wedenschap. As de eier op Goeie Vri-jdag niet uitgekomen wazzen, had de knecht zien hele jaarloon verspöld. Kwammen ze op dén dag of doorveur wel uut dan verspölda de boer zien beste koe. Dat kon hi-j best waogen, vond de boer. Hi-j had nog nooit geheurd dat er al zo vrog in 't jaar jonge

Pedicurepraktijk Pied-à-Terre

PEDICURE EN MEDISCH PEDICURE

Nank van der Boon
De Zuylenkamp 34, Hummelo

Komt ook bij u aan huis!
Vooral voor mensen met DM,
Reuma en COPD

Bel: 06 - 44 50 07 99

ProVoet
Brancheorganisatie
voor de Pedicure

Voor perfect verzorgd haar!

di-do-vr: 8.30 - 12.00 en 13.30 - 17.30 uur
za: 8.00 - 12.00 en 13.00 - 15.00 uur

Wij werken volgens afspraak: bel: 0575 - 45 22 20

Zutphen-Emmerikseweg 6 - 7227 DL Toldijk
www.kapsalonreintjes.nl

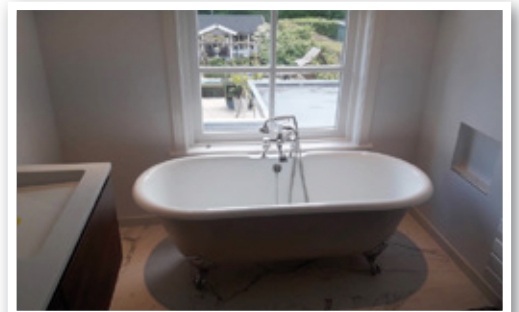
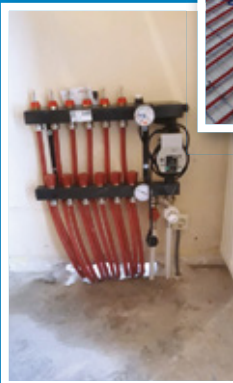
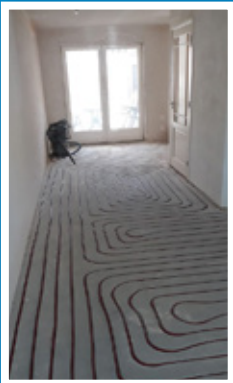
Grote kaart | Kleine kaart | Feesten en partijen | Speciaal bieren

CAFE DE TOL

Keijenborgseweg 1, 7021 KP Zelhem
Tel: 0314 641808 email: info@cafedetol.nl
internet: www.cafedetol.nl

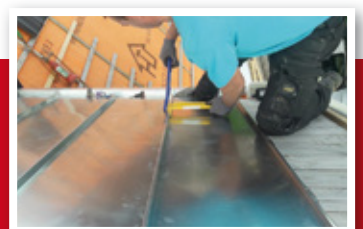
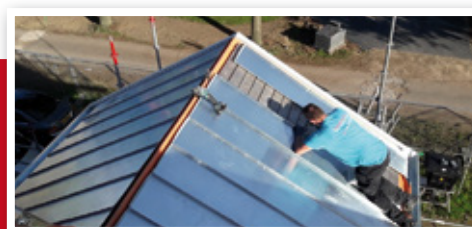
[twitter](#) @CafeDeTol [facebook](#) CafeDeTol

Sterk in vakwerk!

DIMMENDAAL
INSTALLATIETECHNIEK

www.dimmendaalinstallatietechniek.nl

In het dialect

kraejen wazzen. Maor de twiefel sloeg toch 'n betjen toe. De knecht was d'r zo zeker van, i-j kon niet wetten of hi-j misschien toch geliek had. En de boer wol natuurlijk niet zien beste koe kwiet raken. Hi-j bedach een laffe streek!

Toen op een dag de knecht alleen op 't land gangs was en de boer niemand in de buurt van de boerderi-j zag, kraop hi-j 'n betjen stram en stief umhoog naor 't nest. Veurzichtig haalde hi-j de eier uut 't nest en nam ze met umlaag. In de kökken, woor 't vuur van de kaolenkachel volop brandde, stong de waterkettel al 'n hötjen te pröttelen. Hi-j deej de eier in 't bienao kaokende water, nam ze doornao weer met naor buten en schaof ze terug in 't nest baoven in de eik. 'Ziezo', dach hi-j een betjen gloeperig, 'die komt veur de Paosen vaste niet meer uut!'

Hi-j ging doornao weer gewoon an 't wark en deej net of d'r niks gebeurd was. 't Was Goeie Vri-jdag en de boer zei tegen de knecht: 'As de eier vandaag niet uutkommen, he'j ow joorloon verspöld', en in zichzelf dach hi-j al dat e de knecht flink te grazen had genommen. 'Ik zal maor 's gaon kieken', zei de knecht.

Hi-j klom naor baoven totdat hi-j krek aover de rand van het nest kon kieken. 'Er zitten al jonge kraejen in', riep hi-j naar benee. 'Ze bunt net uutgekomen. Dat kos ow mooi ow beste koe, Kniepmans.' De boer wol 't natuurlijk niet geleuven, maor toen hi-j ook ging kieken, lagen er verduid vier jonge kraejen in 't nest. Hi-j was zien koe mooi kwiet en was alderjebes hellig. Hi-j kon 't niet begriepen dat de deur 'm gekaakte eier toch waren uutgekomen en dat e de weddenschap verloren had.

In 't naojoor was hi-j nog duftig mies op zichzelf. Hoe had 'm dat now kunnen aoverkommen? Hi-j wol d'r ook niet meer aover praoten en de knecht was trouwes naor een andere boer vertrokken. Hi-j had 't helemaol gehad met die vervaelende kraejen en klom weer stief en stram in de eik en trok 't olde nest helemaol uut mekaar.

Opens zag hi-j in de naojoorszoon in 't nest iets glinsteren en vond een klein golden kruuske. Zol hi-j dan deur dat kruuske zien beste koe hebben verspöld? Hi-j was best wel geleuvig en ging vake naor de kark, ook toen met Paosen, maor... Hi-j nam 't kruuske met naor huus en stopte 't in 'n old kisje en vergat 't wieters.

Maor op een goeien dag ging de olde moeder van Kniepmans, zi-j was stief van de rimmetiek, met de konte op 't kisje zitten. En, i-j zölt 't niet geleuven, maor opens had ze gin pien meer en kon ze bienao weer geiselen as een jonge deerne. Kniepmans en zien moeder begreppen d'r eerst niks van, maor opens kon moeder zich herinneren dat joren gelejen uut de katholieke kark iets wieterop een golden wonderkruuske was gestaolen. Een kruuske woorvan iederene aovertuugd was dat door wonderboorleke krachten van uutgingen. Zol 't dan zo waezen dat de kraejen van Kniepmans op hun rooftochten naor zilveren leppeltjes en zo, dit kruuske uut de kark hadden gepikt en metgenomen naor 't olde nest? Da's toch niet te begriepen... Maor ja, hi-j was dan wel zien beste koe kwiet, maor zien moeder in ieder geval de rimmetiek!

HC'03, GSV'38 en Angerlo Vooruit

Na een geslaagde pilot in het najaar van 2019 gaat de meidenvoetbalschool van HC'03, GSV'38 en Angerlo Vooruit officieel van start in 2020. Startdatum is 22 maart en iedereen – ook niet-leden – mag meedoen.

In aanloop naar het voetbalseizoen 2019/2020 is er vanuit de plattelandsverenigingen HC'03, GSV'38 en Angerlo Vooruit een gezamenlijk initiatief ontstaan. In een eerste kennismaking met verschillende vrijwilligers van de drie voetbalverenigingen werd als snel duidelijk dat elke vereniging zijn vrouwelijke jeugdspelsters wat extra's wil bieden. 'Vrouwenvoetbal heeft momenteel een enorme aantrekkingskracht en is volgens de KNVB de enige tak van sport waarbij het ledenaantal niet daalt. Dus tijd voor actie', vertelt Anke Goossens, bestuurslid jeugd bij HC'03 en betrokken bij de organisatie.

De eerste kennismaking tussen de drie verenigingen werd al snel een productieve brainstormavond en het idee voor

de meidenvoetbalschool kreeg dan ook snel vorm. 'Afgelopen najaar heeft op elke accommodatie een zondagmorgen in het teken gestaan van de meidenvoetbalschool. Alle vrouwelijke jeugdleden die op een groot veld spelen van de drie verenigingen waren hierbij welkom. Tot ons grote genoegen bleek er enorm veel animo want tijdens de drie proeftrainingen in september, oktober en november namen er gemiddeld 30 meiden deel per training. De reacties van de speelsters, ouders en trainers waren zo positief dat het voor ons een formaliteit was om officieel te gaan starten', vertelt Anke enthousiast.

Het aantal trainingen dat in het voorjaar van het seizoen aan de jeugdspelers wordt aangeboden, is in aantal verdubbeld met als

doel om met gerichte trainingen, verzorgd door ervaren en enthousiaste trainers, het niveau van de speelsters te kunnen verbeteren. Daarnaast is het doel om uitstroom in met name de bovenbouw tegen te gaan. En het derde doel is de instroom van nieuwe leden te bevorderen door het enthousiasme voor voetbal zelf te laten ervaren. Nieuw ten opzichte van de proefperiode van vorig jaar is dat de meidenvoetbalschool voor alle meiden is in de leeftijd van 11 tot 17 jaar. Naast leden van de deelnemende verenigingen mogen ook niet-leden meedoen.

Anke: 'Op deze manier kunnen vriendinnen en sportliefhebbers zelf ervaren hoe leuk is het is om te voetballen. Enige voorwaarde is om je vooraf aan te melden, zodat we als

starten meidenvoetbalschool

organisatie een goed beeld krijgt van het aantal deelnemers.'

Op zondag 22 maart gaat de meidenvoetbalschool officieel van start met een training bij op het sportcomplex bij HC'03. De inloop van de speelsters is om 10.00 uur, waarna om 10.15 uur met een gezamenlijke warming-up wordt gestart. Vervolgens begint de training om 10.30 uur en duurt tot 12.00 uur.

Naast trainingen in het voorjaar is het voornemen om ook trainingen in het najaar te houden. De deelnemers aan de meidenvoetbalschool blijven doordeweeks bij hun eigen vereniging trainen en spelen op zaterdag met hun eigen team hun competitiewedstrijd.

Meer weten over de meidenvoetbalschool? Neem contact op met Anke Goossens, bestuurslid jeugd van HC'03, op 06-522 367 80.

Data trainingen

Zondag 22 maart bij HC'03

Zondag 29 maart bij Angerlo Vooruit

Zondag 5 april bij GSV'38

Zondag 19 april bij GSV'38

Zondag 10 mei bij Angerlo Vooruit

Zondag 17 mei bij HC'03

Aanmelden voor een training kan via onze website www.hc-03.nl.

'Wij boeren denken in generaties'

Henk Jolink is melkveehouder in Voor-Dremp. Hij vindt het meer dan terecht dat de boeren de straat op zijn gegaan en meer begrip eisen van politiek en samenleving. Maar Jolink is geen doemdenker. Op zijn bedrijf, maar ook als bestuurder, is hij volop bezig met de transitie naar een meer circulaire landbouw.

'Boer zijn is een mooi beroep', zegt melkveehouder Henk Jolink (54) op een gegeven moment. 'Je moet als mens en als ondernemer alleen wel met al het gedoe kunnen omgaan.'

Nu het stof van de eerste acties wat is neergedaald, zitten we met hem aan tafel en praten we vanuit lokaal perspectief over

wat de boeren dwarszit. Jolink heeft in Voor-Dremp een maatschap met zijn vrouw en zoons Jelle en Hidde, een bedrijf met 115 melkkoeien en 65 stuks jongvee op 80 hectare grond. Het bedrijf is sinds 1850 familiebezit. Daarnaast is hij bestuurlijk actief. Hij zit in het regiobestuur van de land- en tuinbouworganisatie LTO-Noord. In regio oost is hij portefeuillehouder bodem, water en mest. Verder is hij voorzitter van de Vruchtbare Kringloop Achterhoek en van de Stuurgroep Kunstmestvrije Achterhoek.

Henk Jolink hoort niet bij de meest radicale groep boerenactievoerders. Evenzogoed stond hij als LTO-bestuurder wel 'voor de troepen' bij het protest op 15 oktober voor het provinciehuis in Arnhem. 'Het was onverteerbaar dat de provincies na het afschieten van de stikstofregels op eigen gezag de nieuwe landelijke regels nog verder aanscherpten. Ze deden er nog een schepje bovenop. Terecht dat men massaal in het verweer kwam. Dat heeft ook wel wat opgeleverd, een aantal provincies heeft de aanscherping teruggedraaid. Het gaat de goede kant op; we hebben nu het Landbouw Collectief dat met de minister praat.' In dit Landbouw Collectief hebben agrarische belangenorganisaties zich verenigd.

'Burgemeester Bannink heeft altijd gehamerd op de Hinderwet. Dat heeft hij goed gedaan.'

Vanuit Drempt, Hummelo en Keppel verzamelden voor de tocht naar Arnhem zo'n 80 trekkers zich bij Loonbedrijf Seegers. 'Iedereen die ik ken, was er. Dat was wel een imposant gezicht.'

Ineens zonder vergunning

Het 'gedoe' waar Jolink het over heeft, is dat waartegen de boeren afgelopen 1 oktober massaal naar Den Haag togen en waarover ook in de maanden daarna vooral melkveehouders hun ongenoegen bleven uiten op tal van manifestaties. Directe aanleiding om met de trekkers de straat op te gaan, was de afschaffing van de PAS, het Programma Aanpak Stikstof. Deze PAS nam bij de vergunningverlening voor uitbreiding van stallen als het ware een voorschot op compenserende maatregelen voor de extra stikstof. In mei 2019 haalde de Raad van State een streep door die PAS waardoor van het ene op het andere moment met name melkveebedrijven in de problemen kwamen. Zij zaten ineens zonder vergunning.

Maar het was niet alleen dat waarvoor de boeren luidruchtig de aandacht opeisten. Ook was er de jarenlang opgekropte irritatie over aanhoudend nieuwe regels, over lage prijzen en over niet te vergeten het gebrek aan waardering van de samenleving die ze ervaren. Ze voelen zich speelbal van wispelturige politici en supermarkten die alsmat extra milieu- en dierwelzijnseisen stellen, maar de meerkosten daarvan niet willen betalen.

Richting de Nederlandse burger zijn de gevoelens wat dubbelhartig. Aan de ene kant zeggen de protesterende boeren de sympathie van de burgers als een enorme steun in de rug te voelen. Aan de andere kant ergeren ze zich kapot aan de consument die met de mond belijdt dat hij het boer- en dierwelzijn hoog in het vaandel heeft staan, maar in de supermarkt consequent voor het goedkoopste blijft kiezen.

Maar de vonk in het kruitvat vol opgekropte woede was misschien wel de opmerking van D'66 landbouwspecialist Tjeerd de Groot dat voor een duurzame of volhoudbare landbouw de hoeveelheid varkens en kippen gehalveerd zou moeten worden.

Voor wat betreft de gevolgen van het schrappen van het PAS-beleid, moet Jolink zeggen dat dat voor de melkveebedrijven van Drempt, Hummelo en Keppel geen gevolgen heeft gehad. 'Hier hebben we de milieuvergunningen goed op orde. Je kunt van de vroegere burgemeester Bannink (van de gemeente Hummelo en Keppel, red.) vinden wat je wil, maar doordat hij er altijd op gehamerd heeft 'heb je Hinderwetvergunning op orde' hebben wij hier nu ook de milieuvergunningen op orde. Dat heeft Bannink goed gedaan.'

Vlag ondersteboven

Om te laten weten dat het water velen aan de lippen staat, hebben veel boeren tijdens de acties en ook bij huis de Nederlandse vlag ondersteboven hangen. In de middeleeuwen werden de vlaggen van kastelen ondersteboven gehangen in geval van nood. Boeren willen de bevolking een soortgelijk noodsignaal afgeven.

Jolink is niet zo van de omgekeerde vlag. 'Zo zuur zit ik er niet in. Ik boer met plezier, ik ben er trots op boer te zijn. Met de melkquotering en superheffing hebben we ons gered, ook nu redden we het. Die vlag is meer iets van Farmers Defence Force. Ik voel me ook niet goed bij het beeld dat ze wegzetten van 'de boer is slim, burgers in de stad zijn dom en links.' Als er te weinig wederzijds begrip is, dan moeten we beter uitleggen wat we doen en waarom. Ik zeg: kom maar kijken op mijn bedrijf, dan laat ik je het zien. Maar ik weet het, goed nieuws is geen nieuws; incidenten overschaduwden alles.'

Het gezin Jolink: v.l.n.r. Henk, Jelle, Sandra en Hidde.

Huidverzorging & Nagelstyling

Dineke Pelgrom

Hulsevoortseweg 7
6996DG Drempt
M: 06-12694970
E: info@dinekepelgrom.nl
I: www.dinekepelgrom.nl

10% KORTING
op alle make-up producten

Hendriks

Verzekeringen
&
Hypotheeken

Oranjesingel 4 te Doesburg
tel. 0313 - 484025

LOONBEDRIJF SEEGERERS

DREMPT 0313-47 25 85

Elke
zaterdag
tussen 8 en 12
is onze winkel
geopend!

Al het voer van Garvo is:

- ✓ Gemaakt met liefde voor dieren
- ✓ CO2 neutraal geproduceerd
- ✓ Van hoge kwaliteit dankzij zorgvuldig geselecteerde grondstoffen

Garvo, Molenweg 38, 6996 DN Drempt, +31 ((0)313) 47 23 21

Jolink voelt in de controverse met de regelgeving duidelijk het tempoverschil tussen boeren en politici. 'Wij boeren denken in generaties, over hoe onze bedrijven overeind te houden om ze dan levensvatbaar door te geven aan de volgende generatie. Politici denken in periodes van vier jaar, tot aan de volgende verkiezingen. Maar dat is van alle tijden, niets nieuws. Ik zag laatst de notulen van een bestuursvergadering van de Gelderse Maatschappij van Landbouw. Men was ontevreden met alle ambtenarij en vond dat dat veel minder moest worden. 'Zo kan het niet langer', schreef de secretaris. Dat was in 1930.'

Stille revolutie al gaande

Terug nog even naar de irritatie onder boeren over hoe ze worden afgerekend op de stikstofkwestie. De stikstofuitstoot vanaf bedrijven in de buurt van natuurgebieden moet omlaag, maar er zijn grote twijfels over de juistheid van cijfers waarop die verlaging wordt gebaseerd. 'In de modelberekeningen van het RIVM zitten grote foutmarges, het voelt heel onredelijk als je er dan op wordt afgerekend. Alsof je een snelheidsboete voor 75 kilometer per uur krijgt op een 80-kilometerweg. Winst van de acties is dat er nu gemonitord wordt, echt gemeten. Al besef ik dat de resultaten ook tegen kunnen vallen. Maar dan weten we in ieder geval waar we staan.'

Melkveehouder Jolink onderschrijft de redenen van zijn collega's om de straat op te gaan, maar hij wil ook graag benadrukken dat de landbouw niet alleen maar aan de remwagen hangt. Eerder het omgekeerde, zegt hij. 'Er gebeurt op het gebied van verduurzaming al heel veel. Er is een stille revolutie aan de gang in de landbouw.

Om in de buurt te blijven, hier hebben we de projecten Vruchtbare Kringloop Achterhoek en de Stuurgroep Kunstmestvrije Achterhoek. Dat zijn vrij brede projecten die al jaren lopen en waarin ook de Wageningse landbouwuniversiteit deelneemt. Honderden melkveehouders doen er aan mee. In studieclubs bespreken ze hoe ze de bodem- en waterkwaliteit kunnen verbeteren zonder dat dat ten koste gaat van hun rendement.'

Kringloop sluiten

Varkensmest die over is in de Achterhoek gaat naar de vergister in Beltrum en het concentraat wat daaruit komt, wordt opgewerkt tot een vervanger van stikstofkunstmest. 'Minder stikstofkunstmest betekent minder energie (aardgas) om die te produceren. Minder energie betekent minder CO2-uitstoot. Om de landbouw meer circulair te maken, meer kringloop, werken we in het project ook samen met GMB Zutphen die de ammoniak die vrijkomt bij het composteren van rioolslib, onze menselijke uitwerpselen, bindt met water. Zo krijg je stikstofrijk water dat ook in de kunstmestvervanger toegepast wordt. Dan krijg je de kringloop gesloten. Het mooie van dit soort innovaties is dat je als boer teruggeworpen wordt op je vakmanschap. Alles grijpt in elkaar. Allerlei vragen komen op. Hoe werkt dat alternatief voor kunstmest, werkt het net zo snel? Het gaat ook niet om alleen bemesting, maar dan ook over voeding. Dan heb je het over kruidenrijk grasland, granen telen voor eigen gebruik, voederbieten. Dat soort dingen. Dat vraagt kennis en inspanning van de boer. Tegelijkertijd geeft het ook plezier in je werk.

Landbouwminister Carola Schouten wil toe naar kringlooplandbouw. De Achterhoek is voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangemerkt als innovatieregio. Wij zijn hier al volop bezig die visie van Schouten vorm te geven. Doen we graag, maar dan zouden we ook graag af willen van regels die deze innovaties in de weg staan. Niet meer maar beter.'

Tekst: **Rinus G.M. Rabeling**

Foto: **Fred van Daalen**

De lente en de zomer staan weer voor de deur...

Na een periode waarin het maar niet echt winter wilde worden, komt langzaam maar zeker de lente en de zomer weer in beeld. Wat mogen we verwachten? Wordt het weer net zo warm en droog als

de laatste twee jaren en krijg de natuur er weer flink van langs? Gaat door te weinig neerslag het grondwater nog verder omlaag? De foto hierboven laat ons in ieder geval al genieten van weelderig groen langs de Tolstraat. In het midden een soort 'drie-landen-punt'

dat wordt gevormd door de grenzen van Drempt, Hummelo en Hoog-Keppel. Rondom deze plek een aantal fraaie en authentieke boerderijen zoals rechts Bosslag aan de Roomstraat en verderop rechts De Valk (heette voor 1900 Heekerbos). Links de Pasop, een

karakteristieke boerderij die ooit een belangrijk onderdeel was van de hier aanwezige landweer. De bewoner moest hier de doorgang bewaken... Iets verderop links de boerderij Holtin, de plek waar mogelijk de landweer het bos (holt) in ging.

Ingenieursbureau voor:

beton-, hout- en staalconstructies
funderingen en geotechniek

Ontwerp, advies en tekenwerkzaamheden
voor uw bouw- of verbouwplannen

Hoefkensestraat 12
6996 DS Drempt

Tel: 0313 482801
Mob: 06 2000 3278

Het vakmanschap dat past bij uw wensen

Zelhemseweg 14, 6999 DN Hummelo
T : 0314 - 38 12 48 www.devrieshummelo.nl

RegioRijschool

www.regiorijschool.nl

- ✔ Voor auto, motor, automaat en theorieopleiding
- ✔ Voordeel-lespakketten, spoedopleiding mogelijk
- ✔ Vlotte rijopleiding: niet meer lessen dan nodig

Voordeel-
les-
pakketten

RegioRijschool Maarten Kolk

Van der Hardt Abersonlaan 10 - 6998 AX Laag-Keppel
T: 06 - 549 751 39 - I: www.regiorijschool.nl

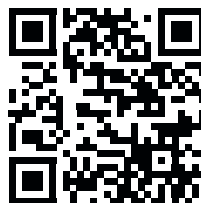
HOVO

Achterhoek & Liemers

HOVO A&L organiseert
in Doetinchem cursussen
in collegevorm, gericht
op mensen vanaf 50 jaar.
HOVO Achterhoek en
Liemers is onderdeel
van Iselinge Hogeschool
te Doetinchem.

Het cursusprogramma voor het cursusjaar
2019-2020 omvat de volgende vakgebieden:

- Amerikaanse geschiedenis
- Biologie
- Chinese geschiedenis
- Economie
- Egyptologie
- Europakunde
- Filosofie
- Geologie
- Geschiedenis van het christendom
- Het Midden-Oosten
- Klassieke literatuur
- Kunstgeschiedenis
- Muziek
- Neuropsychologie
- Religiewetenschappen
- Ruslandkunde
- Sociale geschiedenis

Voor uitgebreide
informatie en inschrijven,
zie de website

www.hovo-al.nl

Geldigheidsduur

Deze keer maar weer eens gewoon een nuttige tip. Regelmatig komt namelijk de vraag voorbij of het nou nodig of wenselijk is om elke paar jaar een bestaand testament opnieuw te maken of aan te passen. Kort antwoord zou zijn: ja, dat is namelijk goed voor het notariaat. Maar dat zou niet per se goed zijn voor u.

Het is echter wel verstandig er zo nu en dan eens naar te laten kijken. U zou zich verbazen over het aantal mensen dat niet eens meer weet of ze überhaupt ooit een testament hebben gemaakt, laat staan wat daarin geregeld is.

Soms is er in de persoonlijke situatie of in de wetgeving veel veranderd, maar vaak blijkt ook bij controle dat het aanpassen van het testament helemaal niet noodzakelijk is. Uit dit oogpunt wil ik echter graag wijzen op een testamentenvariant die in het verleden veel gemaakt is. Het gaat om de zogenaamde 'langstlevende-testamenten' waarbij aan de langstlevende een 1% erfdeel is toegedeeld (of soms zelfs 1‰) en aan de kinderen het overige, en dan zonder een zogenaamd 'opvullegaat'. Soms zelfs nog aangevuld met een forse renteverplichting voor de langstlevende.

Het idee hierachter was dat de langstlevende op deze manier een veel grotere schuld kreeg aan de kinderen, het liefst nog flink oplopend met rente, en dat zou dan weer aanzienlijke erfbelasting besparen bij het overlijden van de langstlevende. Want hoe groter de schulden aan de kinderen, hoe kleiner de nalatenschap van de langstlevende. De vordering van de kinderen was toch niet opeisbaar en deze rente hoeft niet bij leven betaald te worden, dus de langstlevende heeft hier geen 'last' van.

Daarbij is het echter wel van groot belang om te beseffen dat een grotere vordering voor de kinderen dus ook een grotere heffing betekent bij het eerste overlijden! En dat is nou juist vaak het moment waarop er nog even geen liquide middelen zijn, bijvoorbeeld omdat het vermogen met name in de stenen zit. Bovendien vindt de fiscus een vordering met rente meer waard dan een vordering zonder rente, dus dat maakt de heffing nóg hoger!

Even een cijfervoorbeeld ter illustratie: man en vrouw, gehuwd, twee kinderen, met een huis en wat spaargeld. Omvang van de gemeenschap van goederen is € 420.000. Bij het eerste overlijden is de langstlevende ouder 78 jaar. In het wettelijke systeem bedraagt de erfbelasting in dit geval bij het eerste overlijden € 5.610 voor beide kinderen samen. Als in het testament gekozen is voor een 1% erfdeel voor de langstlevende (met rente maar zonder opvullegaat) bedraagt de erfbelasting bij het eerste overlijden € 16.600. Dat is dus bijna het drievoudige.

Juist om te voorkomen dat men voor dit soort onverwachte heffingen komt te staan, is het van belang om af en toe uw testament (ook fiscaal) even tegen het licht te houden. Sterker nog: we kunnen er zelfs voor zorgen dat u bij het overlijden van de eerste helemaal geen erfbelasting verschuldigd bent. Daarbij kunnen natuurlijk ook nog niet-fiscale zaken spelen. Is bijvoorbeeld wel opgenomen dat de kindsdelen ook opeisbaar worden wanneer de langstlevende ouder in de zorg terechtkomt en daar het eigen vermogen moet opeten? En ja, ik hoor u al denken: '...kost dat dan?'

Wees gerust: u kunt altijd een afspraak maken om uw testamenten even te laten beoordelen. Gewoon kosteloos, ook wanneer vervolgens blijkt dat uw testament nog aan alle eisen voldoet.

Foto: Wim van Hof

van de notaris

Mr. Jeroen te Lindert (46) is notaris te Doesburg. In zijn vrije tijd is hij zanger/pianist in een jaren 50 rock-'n-rollband.

De kleuterklas van 1978, achterste rij v.l.n.r.: Marjon Gaikhorst, Heleen de Bruin, Janine Melissen, Mark van Duyl, Cindy Jansen, Marjon van Holland, Bea Timmermans, Rinaldo Dassen, Astrid Bloemendaal, Heiko Harmsen. Daarachter kwekelinge Willy van 't Hooft. Middelste rij v.l.n.r.: Anja Willems, Karen Witteveen, Mariska de Vries, Mike Nijen Twilhaar, Heidi Klein Reesink, Brenda Wassink, juf Jopie de Boer, André Nijen Twilhaar, Herald Wunderink. Voorste rij v.l.n.r. Hans Hetterscheid, Mervin Bakker, Tanja van Til, Donny van de Beek, Gerbert Hagelstein, Silvia Baars, Tonnie Hamer, Erik Herberts.

Op verjaardagen komt het nogal eens aan de orde: Weet je nog wel, vroeger op school? En zijn er vragen als: Hoe zou het toch met hem of haar zijn? Dit keer ontmoeten we in deze rubriek de kleuterklas van Juf Jopie de Boer van kleuterschool 'Hummelhonk' in Voor-Drempt uit 1978.

De tweeklassige houten 'noodschool' werd na dit schooljaar verlaten en de kleuters namen hun intrek in de nieuwe uitbreiding van de Gildeschool, inmiddels alweer vervangen door de Klimtoren. Op de plek van de kleuterschool werd destijds het dorpshuis 'Gildehöfke Tremethe' gebouwd en geopend in 1980. Het dorpshuis is inmiddels ook verdwenen en ondergebracht in hetzelfde gebouw als de Klimtoren.

Klasgenoten: hoe gaat het met de klas van toen?

Kleuterschool Hummelhonk in Voor-Drempt, 1978

Juf Jopie de Boer-Besselink (66)

'In 1978 was ik ruim vier jaar werkzaam op kleuterschool Hummelhok. Samen met Loes Wernink, hoofdleidster, en later met Els Hartjes, gaven we les aan twee kleutergroepen in het houten gebouwtje in de bocht van de Gildeweg en de Dreef. We hadden buiten een prachtig groot speelterrein met veel groen waar de kleuters zich lekker konden verstoppen, een heerlijke grote zandbak en een groot grasveld. Buiten spelen vonden we heel belangrijk, want een kind kan zich er vrij bewegen, ontdekken, experimenteren, samenspelen en spelenderwijs wordt er veel geleerd.

Ik weet nog dat bij de ingang van het ruime lokaal een oliekachel stond met een hekje erom. Dat was best gevaarlijk, zeker als de olie op was en de olieboer kwam om de tank achter de school te vullen en het kraantje niet was dichtgedraaid. Als de kachel weer werd aangestoken dan bulderde het vuur als een gek. Moet je niet aandenken wat er had kunnen gebeuren...

Ik herinner me ook een hele actieve oudercommissie. We organiseerden met hun hulp elk jaar een kleuterfeest, met een doolhof of we bouwden een kasteel op de speelplaats. Met deze klas gingen we in dat jaar verkleed als Ot en Sien naar kasteel Ulenpas, waar we oudhollandse spelletjes deden. En dan werden er regelmatig stapels pannenkoeken gebakken. Met de kermis hadden we als één van de eersten een versierde platte wagen die bij de familie Wunderink op de boerderij (thans IJsselhoeve) opgetuigd werd en alleen dat al was een feestje. Dit was het begin van de huidige kermisoptocht destijds op maandagmorgen. Verzamelen om 8.00 uur!

Wat betreft het lesgeven, lagen de accenten wel anders dan in het huidige onderwijs aan jonge kinderen. We vonden spelen heel belangrijk maar het knutselen van mooie werkjes nam ook een grote plaats in. En we zaten met de hele groep lange tijd in de kring voor kringgesprekken, verhalen vertellen, poppenkast spelen of muziek maken en dansen. De gymles gebeurde gewoon in het klaslokaal. Daarbij gingen alle kasten, tafels en stoelen aan de kant, de ballen en de pittenzakken vlogen nog wel eens rond.

We spraken nog niet over groep 1 en 2 maar over de jongste groep, middengroep en oudste groep.

De klas van 1978 herinner ik me in het bijzonder omdat ik in dat jaar ben getrouwd met Freerk (meester de Boer). Alle kleuters en kinderen van de lagere school waren uitgenodigd op de kinderreceptie. Om de kinderen een idee te geven hoe trouwen eraan toe ging, had ik een kleutertrouwerij georganiseerd met alles erop en eraan. Met Karen Witteveen en Erik Herberts als bruidspaar, een verlegen maar stralend paartje! Bij Erik zijn we ook een paar keer met beide kleuterklassen op de boerderij geweest om zo de kinderen het thema 'de boerderij' echt te laten beleven.

Niet elke kleuter ging automatisch naar de lagere school in Voor-Drempt. We hadden ook kinderen die daarna naar de eerste klas in Achter-Drempt of de christelijke school in Hoog-Keppel gingen. De vijf bomen bij de afslag Hoog-Keppel/Voor-Drempt/Achter-Drempt was destijds een beruchte ontmoetingsplek voor de leerlingen van de diverse scholen.'

'In 1980 ging in verband met de wet op het basisonderwijs, Hummelhok samen met de lagere school en verhuisden we naar de prachtige nieuwe aanbouw van de Gildeschool. Met een groter team, in een mooi maar wel kleiner lokaal, een heerlijke speelzaal om te gymmen, met een fijne speelplaats met een prachtig uitzicht op de landerijen.

Na een aantal jaren traditioneel kleuteronderwijs te hebben gege-

ven, ben ik me gaan verdiepen in ontwikkelingsgericht onderwijs, waarbij de aandacht naast uitdagend spel, vooral uitgaat naar wat kinderen zelf kunnen en (willen) weten. Ik kreeg alle ruimte van de toenmalige directeur Johan Volkers om me daarin te ontwikkelen, de poppenhoek werd huishoek met echte grote mensenspullen en in de bouwhoek werd er gebouwd met allerlei buizen, dozen, gereedschap enzovoort. En ook op de speelplaats waren rioleringsbuizen interessant speelgoed.

Ik heb in Drempt dan ook een geweldige tijd gehad waar ik een belangrijke basis kon leggen voor mij latere werk als onderwijsadviseur en specialist 'Het jonge kind' bij IJsselgroep Educatieve Dienstverlening en bij Iselinge Hogeschool als docent. In die hoedanigheid kwam ik oud-leerlingen tegen en kon ik mijn missie om jonge kinderen vooral te laten spelen en te ontdekken, blijven uitdragen. Mijn leukste cursusonderdeel was spelen met zand, met materiaal uit de schuur, van de rommelmarkt, van de kringloop of uit de afvalbak gered. En regelmatig gebruikte ik in cursussen of lessen uitspraken en anekdotes van oud-leerlingen.

Na 44 onderwijsjaren geniet ik nu samen met Freerk van mijn vrije tijd. We wonen al bijna 30 jaar in Heelsum en houden beiden van tuinieren in onze tuin, maar ook zijn we vaak te vinden in onze moestuin en bloementuin op een moestuincomplex. De bloemen zijn bestemd voor het hospice in Wageningen waar ik elke week de boeketten verzorg. Daarnaast zit ik in het bestuur van Groei & Bloei, waarbij ik uitdraag dat kinderen meer met de handen in de aarde moeten spelen en organiseer ik Opentuinendagen. Daarnaast klus en knutsel ik graag rondom en in het huis, dans en sport een paar keer per week op de sportschool, houd ik van kokkerellen en reizen we graag naar verre oorden. Kortom, ik geniet volop na een fantastisch onderwijsleven!

Het is heel heftig dat twee leerlingen uit deze klas op tragische wijze om het leven zijn gekomen. Ik ben wel benieuwd wat er van de andere kleuters van deze klas is geworden.'

Silvia Baars (47)

'Het is leuk om te lezen hoe het mensen vergaan is in hun leven. Wat weet ik nog van toen. Niet zoveel, we gingen samen naar school, Hans Hetterscheid en ik. Als we op school waren, speelden we veel en we konden op ons huis kijken terwijl we op school waren. Vooral creatieve dingen vond ik leuk. Ik heb met niemand meer contact. Je hoort wel eens dingen van elkaar omdat ik in de buurt ben blijven wonen.

De lagere school heb ik in Achter-Drempt doorlopen. Daarna de mavo in Doesburg (St. Maarten) vervolgens de havo in Doetinchem (Ludger College) en toen naar de agrarische hogeschool in Den Bosch (studierichting tuinbouw).

Ik heb jaren in de tuinbouw gewerkt en 16 jaar geleden zijn we onze camping Siebieverden in Eldrik (Laag-Keppel) begonnen. We hebben thuis een boerencamping - mijn man Freerk heeft tot 1998 een akkerbouwbedrijf gehad - met 20 plekken. Daarnaast hebben we een verkooppunt van koffie, thee en ijs. Het loopt lekker en is super leuk om te doen. We zijn getrouwd en hebben twee zonen, Stein (18) en Sjoerd (16). Inmiddels studeert de oudste zoon en woont in Enschede.

Ik heb het enorm naar mijn zin, ontmoet veel mensen en geniet van de dingen om me heen. Ik dans (country line dance) en doe tai chi. Daarnaast mag ik graag naar Elver (eerder bekend als Fatima) gaan waar ik vrijwilligerswerk doe.'

Mervin Bakker (47)

'Mijn kleuterperiode was een hele blije en onbezorgde tijd. Bij juf Jopie in de klas voelde ik me thuis en op mijn gemak. Uiteraard ben ik veel vergeten uit die tijd, maar volgens mij waren we vooral de hele dag aan het spelen en leuke activiteiten aan het doen in en om het houten gebouwtje waar het Hummelhonk in gevestigd was. Wat ik me nog wel levendig herinner, is dat ik samen met klasgenootjes op de schommel heel hard Oerend hard aan het zingen was: dé hit van die tijd! Iets anders dat ik me herinner was een bijeenkomst van de oudercommissie bij ons thuis op een zomeravond. Ik hoorde al te slapen, maar vond het veel te spannend dat de juf in onze achtertuin zat te vergaderen en heb van achter het gordijn van mijn slaapkamer staan luisteren naar onbegrijpelijke grote-mensen-dingen. Als laatste weet ik nog heel goed dat onze juf Jopie ging trouwen met meester Freerk van de lagere school. Dat was natuurlijk een hele belangrijke gebeurtenis in ons kleuterleven.

Op mijn 8e zijn we van Drempt naar Bergen in Noord-Holland verhuisd en ik heb, mede daardoor, geen contact gehouden met vriendjes uit mijn kleutertijd, maar klasgenootjes als Donny, Bea, Heidi en anderen zijn me wel bijgebleven. Na mijn middelbare school in Alkmaar heb ik in Utrecht internationale economie gestudeerd en daarna ben ik in Amsterdam gaan wonen. Ruim acht jaar geleden ben ik voor mijn huidige werkgever Nuffic naar Jakarta in Indonesië verhuisd om bij de Netherlands Education Support Office te gaan werken. In mijn werk ondersteunen we vooral Nederlandse onderwijsinstellingen in het werk dat ze doen in de regio's waar we zitten en daarnaast voeren we programma's en projecten uit voor de Nederlandse overheid.

Sinds tweeënehalf jaar woon ik met mijn vrouw en onze drie jongens in Zuid-Afrika. Hier bouw ik een nieuw kantoor op voor Nuffic dat gevestigd is in de Nederlandse ambassade in Pretoria. We vinden het heel bijzonder om in het buitenland te werken en te wonen en hebben de afgelopen jaren heel veel geleerd van omgaan met andere culturen en genoten van de prachtige natuur om ons heen. Het is echt super leuk om zo met het gezin op avontuur te zijn!

Donny van de Beek (46)

'De kleuterperiode van mij op Hummelhonk was vanaf 1978 want ik ben geboren op 30 april 1973 in Doetinchem.

Onze kleuterschool was gelegen aan de Gildeweg en later werd het de Gildeschool aan de Kerkstraat. Het enige wat ik me kan herinneren, was het buiten spelen in de stenen zandbak en met driewielers over het schoolplein. Ik weet nog dat ik les kreeg van juffrouw Jopie de Boer, in de andere klas gaf juffrouw Els les.

Zoals men mij heeft verteld en voor zover ik zelf weet, was ik een rustig kind. Ik was in die tijd bevriend met Erik Angenent, Mark van Duyl, Remco Regeling, Richel Keuper en later kwamen Ivo Teerink, Erik Herberts en Mike Nijen-Twilhaar erbij.

Na mijn kleuterschoolperiode, lagere school 1978 tot en met 1984, ging ik naar de Its in Doesburg. Daarna kwam het Graafschapcollege in Doetinchem in combinatie met de leerschool van Thomassen International in Rheden waar ik tot en met 1991 heb opgezet.

Ik ben getrouwd met Sandra en we hebben twee dochters, Lizzy en Kaylee. Ik woon vanaf 2000 aan de Gildeweg in Voor-Drempt. Mijn vriendengroep bestaat nog steeds uit Erik Herberts, Ivo Teerink, Richel Keuper, Mark van Duyl en Mike Nijen-Twilhaar,

Kleuterschool Hummelhonk omstreeks 1978

Vanaf 1991 ben ik als werkvoorbereider en tekenaar werkzaam bij Ferrocal luchtkanalen in Brummen. Bij Ferrocal worden de lucht- en ventilatiekanalen getekend, ontworpen, geproduceerd en gemonteerd waar de ventilatielucht door gevoerd wordt voor bijvoorbeeld scheepsbouw, utiliteits- en woningbouw en industrie. Mijn hobby's zijn mijn koivijver, motorrijden maar dat doe ik niet meer sinds 2016, en films en series kijken.'

Astrid Bloemendaal (48)

'Ik zat ook in de klas bij Juf Jopie. Ik vond het een super leuke periode. Wat ik me nog goed herinner, is de dag dat Juf Jopie en meester de Boer gingen trouwen en wij als kikker naar het feest mochten in Doesburg. Geweldig was dat toen. In de periode van de kleuterschool woonde ik in Achter-Drempt, dus ik werd gebracht met de auto.

Tussen de middag bleef ik bij Tante Janny Bosveld een boterham eten, die woonde bijna naast de kleuterschool.

Als jong kind was ik volgens mij wel verlegen.

Ik was bevriend met Anja Willems, Esther Siebelink, Erna Taai, Niels te Hoonte en Rick Hulshof. Erna Taai zat dan wel in de klas bij Juf Els maar ik ben tot en met de zesde klas bevriend met haar geweest.

Ik heb nu nog steeds contact met Annet Wunderink. Ze zat volgens mij in de kleutertijd ook bij Juf Els. We hebben jaren samen bij de muziekvereniging gezeten en komen nog regelmatig bij elkaar op visite.

Na de lagere school ben ik na de Beatrix Mavo in Doesburg gegaan. En daarna naar het Graafschapcollege waar ik de opleiding MDGO CCD&CT heb gevolgd. Voor beide richtingen heb ik ook mijn diploma behaald.

Sinds mijn 15e werk ik in de horeca. Ik ben begonnen als weekendhulpje bij het pannenkoekenhuis in Doesburg.

En nu werk ik als medewerker bediening/receptie bij Landhotel De Hoofdige Boer in Almen.

Ik woon sinds vijf jaar weer in Drempt aan het Waardeel. Daar woon ik samen met mijn vriend Michel en onze twee poezen.

Wat betreft mijn hobby's: ik ben ruim 30 jaar lid van muziekvereniging Hummelo en Keppel, daar speel ik bugel.

Ook zit ik in het bestuur van de vereniging. Verder heb ik het project Blaas je Wijs opgezet met twee andere leden van muziekverenigingen uit de gemeente Bronckhorst om zo nieuwe leden te werven. Genoeg te doen dus!'

Rinaldo Dassen (46)

'Wat ik me nog kan herinneren van de kleuterschool is dat het in de winter heel koud en zomers heel warm was in het gebouw. Verder weet ik weinig van mijn kleuterschooltijd. Volgens zeggen was ik een lastig kind dat veel dingen uit elkaar haalde. Ik had niet echt vriendjes, ging met iedereen wel om. Nu heb ik ook geen contact met oud-leerlingen. Ach, ik zie ze wel met de Dremptse kermis en dan maak ik er wel een praatje mee. Na mijn kleuterschooltijd ben ik naar de Gildeschool gegaan. Vervolgens naar de Its in Doetinchem. Toen ben ik naar leerlingwezen Anton Tijdinkschool in Gaanderen gegaan en heb ik de opleiding machinebankwerken gevolgd. Daarna ben ik gaan werken. Eerst bij Systeem Floor Technic van 1993 tot 2005, toen bij Infa Service tot 2008, vervolgens bij Traffic Management Holland tot 2010 en daarna bij Keizer Verkeerstechneik tot 2017.

Vanaf 2017 werk ik bij Zuit/Spie Infra Techniek. Ik ben chauffeur autolaadkraan openbare verlichting. Ik heb zelf een vrachtwagen onder beheer waar ik verantwoordelijk voor ben.

In oktober 2010 heb ik tijdens mijn werk een ongeluk gehad. Ik heb

een lantaarnpaal die uit de haak is gevallen op mijn hoofd gehad en heb toen twee ruggenwervels verbrijzeld. Eerst heb ik een paar dagen in het ziekenhuis in Zutphen gelegen met morfine. Daar konden ze mij niet opereren en toen ben ik naar Utrecht overgeplaatst.

Ik heb twee pinnen en acht bouten in mijn rug. Die zitten er nog in. Mocht ik daar last van krijgen, dan kunnen ze eruit, maar dat is een risicovolle operatie. Ik mag van geluk spreken dat ik kan lopen. Het had anders kunnen aflopen. Ik heb driekwart jaar gerevalideerd. En nu doe ik alles weer zolang mijn rug het toelaat, dan moet ik even rust nemen.

Ik ben eeuwig vrijgezel, dus lekker tijd voor mijn hobby. En dat is lekker klussen en sleutelen aan klassieke Amerikaanse auto's. Zelf heb ik een Chevrolet pick-up, een oldtimer. Deze auto is mijn alles. Ik heb de Chevy gekocht van een kennis. Hij was toen blauw met wit. Later kwamen er wat roestplekjes en toen heb ik de Chevy helemaal blauw geverfd. Elke keer klus ik wel wat aan mijn auto. Sinds 2008 woon ik aan de Braambergseweg in Voor-Drempt.'

Mark van Duijl (46)

'Een van de weinige dingen die ik weet uit de kleuterschoolperiode is dat ik vaak van school wegliep richting huis. Om dit te voorkomen, mocht ik niet meer alleen naar het toilet en moest er altijd iemand met mij mee. Als kind voelde ik me vrij, blij en ondernemend, nergens bang voor, graag van alles ontdekken.

In die tijd was ik goed bevriend met Ivo Teerink, Erik Herberts, Donny van de Beek en met Mike Nijen-Twilhaar.

Heb nog steeds contact met de jongens, met Ivo Teerink het meest want hij woont bij mij om de hoek waar ik dan ook regelmatig een bakje koffie ga drinken en op de kermisdagen en andere feestjes drinken wij natuurlijk gezellig met de hele vrienden groep een biertje. Ook heb ik nog vele jaren plezier gehad met het carbidschieten op de boerderij van Erik Herberts.

Na de kleuterschool en basisschool was de leerperiode nog niet afgelopen. Ik heb in Doesburg Its timmeren gedaan, in Zevenaar Its metselen en hierna ben ik naar het Graafschapcollege in Doetinchem gegaan en heb daar primair en voortgezet werkplaatstimmeren gedaan. Later heb ik in 1999/2000 mijn vrachtwagenrijbewijs en chauffeursdiploma gehaald. Direct na het behalen van de laatste genoemde certificaten ben ik ook in het transport terecht gekomen en rijd nu binnen- en buitenland bij Freek Vossen in Doesburg, wat mij tot nu toe heel goed bevalt. De vrijheid in dit vak geeft mij veel voldoening.

Al geruime tijd vorm ik samen met Tanja van Til een gelukkig gezin. We wonen in Doesburg, wij hebben een geweldige zoon Daan van 17 jaar en een prachtige dochter Anouk van 14 jaar. Natuurlijk heb ik hobby's die voortgekomen zijn uit mijn Its-opleidingen, zoals houtbewerking, metselen en allerlei andere voorkomende technische zaken die spelen rondom huis. Dit jaar heb ik zelfs een grote buitenoverkapping gemaakt met overdekte opslag en berging, een groot karwei van een aantal maanden waar ik best trots op ben.'

Marjon Gaikhorst (45)

'Mijn naam is Marjon Gaikhorst. Ik woon samen in Hummelo en heb twee kinderen; een dochter van 15 en een zoon van 17 jaar en nog twee bonuszons van 19 en 21 jaar. Ik ben drie dagen per week werkzaam als deskundige infectiepreventie binnen ziekenhuizen, zorginstellingen en privé-klinieken in heel Nederland. Deze baan is voornamelijk op ad-interimbasis. Na de basisschool heb ik de havo gedaan op de GSGD in Doetinchem, vervolgens heb ik de inservice-

opleiding gedaan tot A-verpleegkundige. Daarna heb ik me gespecialiseerd als kinderverpleegkundige en uiteindelijk toen ik zwanger was van mijn dochter heb ik in Groningen de post hbo-bacheloropleiding tot deskundige infectiepreventie gevolgd waarin ik nu alweer 16 jaar werkzaam ben. Naast deze baan werk ik twee dagen voor mijn eigen bedrijf als coach, (communicatie)trainer en hypnotherapeut. Naast het werk sport ik graag: op de sportschool, mountainbiken, wandelen en skiën. Skiën doe ik natuurlijk het liefst in de Alpen maar daarnaast ski ik ook altijd van oktober tot en met maart op een indoor skiband. En naar het voetballen kijken van de kids is ook een favoriete bezigheid van mij.

Wat ik me nog heel goed kan herinneren van onze kleuterschool is de specifieke geur die er hing. Volgens mij was het een soort van houtlucht en ook het holle geluid wanneer je over de vloer liep. Je kwam in het midden van het gebouw binnen en onze klas was het rechterlokaal. Ik vond de krijttekeningen van juf Jopie op het bord altijd geweldig. Ze tekende de meest mooie paddenstoelen en andere seizoensperikelen. Ook het buitenspelen deed ik altijd erg graag; klimmen en klauteren en in de zandbak. Ik hield er toen al van om dingen te ondernemen en te regelen en zit nog steeds niet stil. Een aantal personen uit deze klas spreek ik zo heel af en toe nog eens zoals jaarlijks op de Dremptse kermis. Dan zie je toch vaak weer veel bekenden die op zondag naar de optocht komen kijken. Daarover gesproken... volgens mij was mijn eerste kermisoptochtervaring ook met juf Jopie en waren we verkleed als Vikingen. De verhuizing naar de nieuwe kleuterschool binnen de Gildeschool vond ik geweldig spannend en ook heel gek dat de oude kleuterschool werd afgebroken en er huizen werden gebouwd. Erg leuk om zo nog eens herinneringen op te halen en te lezen hoe het nu met mijn klasgenootjes van toen gaat.'

Gerbert Hagelstein (48)

'Ik weet niet zoveel meer van de kleuterperiode. Ik heb met niemand meer contact uit die tijd.

Als jong kind was ik een beetje verlegen. Na de basisschool heb ik de lts en daarna de bakkersopleiding gedaan. Ik ben 20 jaar bakker geweest en daarna heb ik me omgeschoold naar de beveiliging omdat ik een bakkersallergie kreeg. Ik woon in Didam, ik heb geen gezin en mijn hobby is zwemmen.'

Heiko Harmsen

(overleden op 2-12-2014 op 42-jarige leeftijd)

Namens haar broer schrijft Paola het volgende:

'Juf Jopie vroeg mij een stukje over Heiko te schrijven. Dat is niet zo eenvoudig. Dit schrijven gaat gepaard met veel emoties.

Heiko was een schattig, lief en grappig jongetje, een echt knuffelmonster dat van lekker eten hield. Hij wist met zijn guitige blik de juffen makkelijk om zijn vingers te winden, zegt juf Jopie. Wat ik me nog goed kan herinneren van Heiko op de kleuterschool is een beeld van Heiko met zijn gipsen been bij de zandbak. Op de lagere school speelde hij onder andere met Miranda Peters want de jongens die voetballen altijd allemaal en dat was niet echt zijn ding. Hij was ook bevriend met Niels te Hoonte en Ton Snelder.

Een leuke anekdote aan het einde van de lagere school: tijdens de traditionele fietstocht bij het schoolreisje op Ameland kwam men er halverwege achter dat er een kind miste. Na telling bleek dat dit Heiko was. Die bleek het allemaal wat teveel en besloot om te keren en weer naar de boerderij terug te fietsen. Uiteraard zonder het iemand te melden.

Na de lagere school ging Heiko naar de Beatrix Mavo in Doesburg en daarna naar de meao in Velp. Vervolgens volgde hij onder andere op de HAN in Arnhem de opleiding Personeel en Organisatie. Heiko is altijd blijven doorleren, wilde het beste uit zichzelf halen. Daarna is hij gaan werken onder andere bij een callcenter in Velp, bij Human Capital in Utrecht en bij NUON/Liander als HR-manager. Nadat Heiko van de HAN kwam, werd de vriendschap met Ton steeds hechter, ook nadat hij trouwde en vader werd, bleef het contact in stand. Ze vertrouwen elkaar, hadden samen veel plezier, vooral met een biertje/wijntje en mannenhumor.

In 2010 werd Heiko voor het eerst vader van een zoon. In 2012 volgden nog twee zoons, een tweeling. Wij zeiden altijd dat hij een knie te weinig had, want de jongens zaten het liefst bij hem op schoot. Hij was een lieve zorgzame vader.

Heiko kon het zichzelf en de mensen om zich heen soms ook knap lastig maken. Maar vooral was hij een gepassioneerd en betrokken mens, was best eigenzinnig en liet niet graag het achterste van zijn tong zien.

In 2014 stond zijn leven op zijn kop. Een scheiding, en altijd het gevoel om te moeten presteren en onverwerkt verlies. Hij kon er niet meer mee dealen. Op 2 december 2014 stapte hij uit het leven. Ik herinner me hem het liefst als de lieve vader en een broer vol humor!'

Erik Herberts (46)

'Van mijn kleuterperiode weet ik niet zoveel meer. Ik weet nog wel dat het een houten gebouw was met dacht ik twee lokalen en in het midden de wc's. Als ik me goed kan herinneren, was er voor de school een grote zandbak. Verder was ik een beetje verlegen tijdens mijn kleuterperiode. Wij zijn volgens mij snel naar de Kerkstraat gegaan waar toen een stuk aangebouwd is. Ik weet nog wel dat ik toen een letter mocht onthullen van de naam Gildeschool. Met wie ik bevriend was tijdens de kleuterschoolperiode weet ik niet heel goed meer. Dat wisselde nogal.

Toen we mochten fietsen naar school, fietste ik altijd samen met Herald Wunderink. Nu ben ik nog bevriend met Mark van Duijl, Tanja van Til en Donny van de Beek. Verder zie ik nog regelmatig mensen die toen ook in de klas van 1978 hebben gezeten tijdens tentfeesten en tijdens de kermis. Nu wij zelf weer kinderen hebben, komen we elkaar ook regelmatig tegen op school en op het voetbalveld. Zelfs hun kinderen hebben weer bij onze kinderen in de klas gezeten. Na de basisschool ben ik naar de lts in Doesburg gegaan. Daar heb ik de opleiding metaalbewerking gedaan. Na deze opleiding ben ik naar de mas in Doetinchem gegaan. Daarna ben ik direct gaan werken bij Coberco (nu Friesland Campina) in Steenderen en thuis op de boerderij van mijn ouders in Doesburg. Het melkveebedrijf van mijn ouders heb ik in 2000 overgenomen en ben daardoor gestopt bij de Coberco. Het bedrijf had destijds 65 melkkoeien. In 2002 ben ik getrouwd met Cindy Franken en samen hebben we vier kinderen gekregen. De boerderij hebben we toen verder uitgebouwd naar 130 melkkoeien maar in 2015 hebben we helaas moeten besluiten om te stoppen met het bedrijf. Dit in verband met de nodige investeringen en wet- en regelgeving van de overheid. Nu wonen we nog steeds op de boerderij in Doesburg met ons zessen en mijn moeder die naast ons woont. Verder doe ik de opfok van jongvee voor een boer uit Toldijk en werk ik sinds 2016 bij Friesland Campina in Borculo als procesoperator. Hobby's heb ik niet echt, maar om gezellig naar een feestje te gaan samen met vrienden maak ik altijd tijd. Voor de rest gaat het goed met mij.'

Hans Hetterscheid
(overleden op 9-12-1994 op 22-jarige leeftijd)

Namens haar neef schrijft Silvia in overleg met Dinie, de moeder van Hans, het volgende:

'In overleg met de familie is mij gevraagd een stukje over Hans te schrijven. We gingen samen naar Het Hummelhonk naar juffrouw Jopie. Vooral samen spelen was erg leuk. Na de lagere school in Achter-Drempt is Hans naar de St. Maarten Mavo in Doesburg gegaan. Daarna naar de mts in Doetinchem.

Hans was een actieve jongen. Zijn hobby's waren onder andere biljarten, bieleman spelen en voetballen bij het derde elftal van Drempt Vooruit. Het liefst ging Hans motorrijden, alleen of met vrienden. Hij had nog zoveel plannen wat hij wilde gaan doen, alleen en met zijn vriendin. Op 9 december 1994 is Hans onderweg naar zijn werk met de motor verongelukt.'

Marjon van Holland (47)

'Het Hummelhonk was mijn eerste kennismaking met Drempt. Mijn ouders zijn vanuit Utrecht naar Doesburg verhuisd omdat mijn vader bij een architectenbureau in Arnhem ging werken. Zij vonden een oude boerderij in Voor-Drempt om hun droomhuis van te maken.

Ik was vier jaar en kon meteen naar school. Dat was wat! Verlegen voor al het nieuwe ontfermde juf Jopie zich over mij. In het speelkwartier verschool ik me achter de stenen tafel midden in de zandbak, niet van plan om weer de klas in te gaan! Juf Jopie kwam me zoeken en vond me daar en overtuigde me toch. Als ik naar de klassenfoto kijk, is het van: goh, die ook? En wie is dat ook alweer? En ja, mee gespeeld. Ik heb een hele fijne tijd gehad in dit noodgebouw op de Gildeweg bij juf Jopie en juf Els. In de klas stonden tafels waar water of zand in kon, geweldig om daarmee te mogen spelen. Het schoolplein had een dennenbomenrij waaronder we een beetje verstopt geheimpjes konden delen. Het hoogtepunt was de trouwerij van onze juf met meester de Boer van de Gildeschool, mijn favoriete meester.

Vriendinnen werd ik met velen. Op de klassenfoto herken ik Heleen, Cindy, Astrid. Sommigen kom ik nog jaarlijks tegen op de Dremptse kermis. Voor mij is dat een soort reünie, heerlijk weer even thuis te zijn.

Via de Gildeschool, St. Maarten Mavo ben ik naar de Vakschool in Schoonhoven gegaan en opgeleid tot goudsmid. Daarna heb ik met mijn man in Nijkerk een oude school gekocht om in te wonen en werken. Daar heb ik mijn atelier gestart en heeft Niek zijn IT-bedrijf voortgezet. Samen hebben we het IT-bedrijf groter gemaakt en verkocht. Het goudsmidsatelier, tsja, dat was van korte duur. Ons beider aandacht was meer nodig in het automatiseringsbedrijf. Nog steeds werken we veel en fijn samen. We hebben een tweede oude school opgeknapt en in beide verhuren we bedrijfsruimtes. Met advies van mijn vader hebben we elke ruimte aangepakt. Creativiteit en bouw- en onderhoudsactiviteiten gaan hand in hand. Ook het ondernemersbloed blijft stromen en we zijn weer een IT-bedrijfje met een partner gestart.

Ik woon alweer 24 jaar in Nijkerk en ben 22 jaar getrouwd. Niek en ik zeilen zoveel mogelijk. Eerst met een trailerbare trimaran in Scandinavië en op de Middellandse zee. Nu met een catamaran vertrekkend vanuit Nijkerk. Deze jaarwisseling hebben we op Terschelling doorgebracht, Stockholm bezocht en deze zomer is het doel Noorwegen.'

Juf Jopie de Boer, ongeveer op de plek van de zandbak van de oude school

Cindy Jansen (47)

'Ik kan me het Hummelhonk nog goed herinneren. En ook de zandbak aan de voorzijde met die grote betonranden erlangs. Daar kon je zo heerlijk op vallen.

Ik denk dat ik als kind best braaf was. Maar ik weet nog goed dat ik toch een keer straf kreeg van juf Jopie, omdat ik stiekem in het Hans en Grietje-huisje was gekropen dat in de hal stond. Deze was daar als pronkstuk blijven staan na de kermis, en het was absoluut verboden om erin te gaan. Maar dat was voor sommigen onder ons niet te weerstaan.

Op de lagere school ging ik vooral om met Annet Wunderink. Op het voorgezet onderwijs raakten Claudia Roorda en ik bevriend; we zijn nog steeds dikke vriendinnen en hebben in al die jaren een heleboel meegemaakt samen. We hebben samen gestudeerd in Utrecht en daar ook een appartement gedeeld.

Na het voortgezet onderwijs ben ik in Utrecht op het Grafisch Lyceum beland en ben inmiddels al 25 jaar werkzaam in de grafische industrie. Ik heb 14 jaar in de boekenbranche gewerkt en ben daarna in de hobbysector terecht gekomen: alles wat te maken heeft met gekleurd papier en papierhobby (denk bijvoorbeeld aan handlettering). Ik werk bij de firma Papicolor in Dinxperlo als accountmanager op kantoor.

Tegenwoordig woon ik in Voorst (gemeente Oude IJsselstreek) in een boerderijtje en ik heb drie kinderen: twee zoons van inmiddels 20 en 17 jaar, en een dochter van 15 jaar. In mijn vrije tijd houd ik me graag bezig met het verbouwen van ons huis, hardlopen en motorrijden.'

Heidi Klein-Reesink (47)

'Ik weet niet veel meer van die periode. Ik was bevriend met verschillende kinderen: Tony Hamer, Tanja van Til en Mark van Duyl. Met niemand ben ik bevriend gebleven. Ik heb een opleiding gevolgd in de detailhandel. Daar werk ik momenteel ook in. Ik woon in Doesburg heb twee kinderen van 22 jaar en 18 jaar.

Mijn hobby's zijn hardlopen, volleyballen en veel met de hond buiten zijn.'

André Nijen-Twilhaar (47)

'Ik weet er niet veel meer van. Ik weet nog wel dat de school van hout en een blauw-groenige kleur had. Ik weet ook nog wel dat ik toen een rustig kind was. Ik herinner me ook nog dat ik een keer van het klimrek ben gevallen en een bloedneus had. Wij woonden op de Gildeweg 32 in Drempt. Ik heb daar gewoond van 1972 tot 1987. Toen zijn we verhuisd naar Deventer. Ik heb nu een eigen schildersbedrijf en ben zzp'er. Meer weet ik niet meer.'

Tanja van Til (47)

'Ik kan me heel weinig herinneren van de kleuterperiode. Alleen het schoolplein waar het klimrek stond en de karretjes waar je op kon zitten en elkaar mee rond kon rijden. Ook dat we een keer op schaatzen (dubbelglijders) naar school gingen na een nacht ijzel.

Anekdote: mijn schoonmoeder (de moeder van mijn partner Mark) vertelde dat tijdens een ouderavond werd verteld dat ouders muziek moesten maken en moesten zingen met hun kinderen. Dat was goed voor de ontwikkeling van hun kind. Waarop mijn schoonmoeder zei: 'Ik wil wel zingen maar ik zing zo vals. Is dit wel goed voor de kinderen?'

Als kind was ik een vrolijke meid, speelde veel buiten. Was een echte 'rauwdoucher', geen poppenmeisje. Als ik terugkijk in mijn fotoalbum zie ik mensen terug uit mijn kleuter- en basisschool: onder andere Dennis Wonnink, Heidi Klein-Reesink, Bea Timmermans en Mariska de Vries. We speelden veel buiten op het pleintje voor het huis of naast het ouderlijk huis want daar was een speeltuin. We speelden met iedereen die op dat moment naar buiten kwam. Na de kleuterschool en basisschool ging ik naar de St. Maarten Mavo in

Doesburg. Daarna deed ik de MDGO-VZ in Arnhem. Vervolgens deed ik een interne opleiding ziekenverzorgende in verpleeghuis Sutfene in Zutphen waar ik na mijn opleiding kon blijven werken. Daar heb ik bijna 25 jaar gewerkt. Momenteel werk ik bij Huize Elisabeth in Doesburg als verzorgende individuele gezondheidszorg (VIG'er).

Altijd heb ik met dementerende cliënten gewerkt. Werken met deze doelgroep is helemaal mijn passie.

Al een geruime tijd woon ik samen met Mark van Duijl in Doesburg en vormen we een gelukkig gezin samen met onze zoon Daan van 17, onze dochter Anouk van 14 en hond Sterre.

Van deze klas uit 1978 heb ik nog het meeste contact met Mariska de Vries die ook mijn collega is. En natuurlijk met Mark, mijn partner. Een aantal klasgenoten uit die tijd kom ik nog regelmatig tijdens feestjes/verjaardagen of als ik met de hond in de buurt wandel. Ik heb geen grote hobby's. Ik wandel graag met de hond en ben een trouwe supporter bij de volleybalwedstrijden van Anouk.'

Bea Timmermans (47)

'Mijn herinneringen van mijn kleutertijd zijn toch wel dat ik bij juf Jopie in de klas altijd kind mocht zijn en mij veilig voelde. Ook herinner ik me nog dat zij getrouwd is met meester Freerk en dat wij daarbij aanwezig mochten zijn.

Tijdens mijn tijd in de kleuterklas was ik bevriend met Mervin, maar hij verhuisde en daarna heb ik nooit meer contact met hem gehad. Verder had ik niet zoveel vrienden, ook op de basisschool niet.

Na de basisschool ben ik in Doesburg naar de mavo gegaan. Na mijn diploma heb ik verschillende opleidingen gevolgd maar niets wat mij trok.

Met mijn toenmalige vriend ben ik verhuisd naar Zutphen waar hij een cafetaria heeft geopend waarin ik ook heb meegedraaid. In april 1999 ben ik gaan werken voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dat doe ik nu nog steeds met heel veel plezier, geen dag hetzelfde en veel leuke collega's. Privé ben ik sinds een aantal jaren gelukkig vrijgezel zonder kinderen. Ik heb een seizoenkaart van De Graafschap en bezoek zowel de thuiswedstrijden als de uitwedstrijden. Ik ga graag weekendjes weg en dan het liefst naar Ierland en Engeland. En ik bezoek graag muziekconcerten.'

Verkleed als Ot en Sien naar kasteel Ulenpas, waar men oudhollandse spelletjes deed. Van links naar rechts: Mervin Bakker, Rinaldo Dassen, Bea Timmermans, niet bekend, niet bekend, Janine Melissen en Tanja van Til.

Mariska de Vries (48)

‘Wat ik nog weet van de kleuterperiode is eigenlijk best weinig. Het enige wat ik nog weet, is dat ik ooit op schaatsen, van die dubbelglijders naar school ben geweest. Het had flink geijzeld en de straten waren spekglad. Daarnaast komt de bruiloft van een juf terug in mijn herinnering. Ze gaf een feestje/receptie bij de Mosterdhoeve, of dit juf Jopie en meester Freerk waren, weet ik niet meer. Ik was volgens mijn vader een verlegen meisje op de kleuterschool. Nu niet meer, het is goed gekomen met me. Ik heb zelf geen idee met wie ik uit de klas omging. Wat ik terug hoor van anderen is dat ik altijd met mijn buurmeisje Debbie Visser en buurjongen Richel Keuper speelde, die in de klas van juf Els zaten, en met Tanja van Til. Na de kleuterschool ben ik in Hoog-Keppel naar school gegaan om een aantal jaren later weer terug te komen in Drempt. Ik kan me van die periode meer herinneren dan van Hummelhonk. Na de basisschool ben ik samen met Tanja naar de mavo in Doesburg gegaan en een aantal jaren later in Arnhem naar de MDGO VZ. Ik ben in de zorg blijven werken als ziekenverzorgende op een gesloten afdeling voor mensen met dementie. Ik studeer op dit moment aan het Graafschapcollege in Doetinchem waar ik in juni mijn diploma Verpleegkundige niveau 4 hoop te halen. Ik ben in de omgeving blijven wonen, namelijk in Angerlo, en ben getrouwd met Arjan. Samen hebben we drie kinderen (Bieke, Pien en Tieme). Van deze klas uit 1978 heb ik nog contact met Tanja en Bea. Met Tanja werk ik samen bij Elisabeth in Doesburg en Bea zie ik wekelijks uit en thuis bij De Graafschap waar we samen ons cluppie aanmoedigen. Ik wandel graag en het doel voor 2020 is het uitlopen van de Nijmeegse Vierdaagse. Volleyballen was jarenlang mijn hobby maar door mijn studie en gezin komt dat er nu even niet van. Verder ben ik veel op het voetbalveld te vinden om mijn kinderen aan te moedigen waar ik zo nu en dan anderen uit de klas tegenkom.’

Brenda Wassink (47)

‘Mij is gevraagd een stukje te schrijven over de kleuterschooltijd in 1978. Ik was toen zes jaar. Ik weet er nog weinig van, alleen dat ik niet altijd zo’n lieverdje was op school maar het is allemaal goed gekomen. Ik woonde met mijn ouders en broer aan de Ds. de Graaffweg in Drempt. We hadden altijd veel kinderen uit de buurt waar we mee aan het spelen waren. Na de kleuterschooltijd ben ik naar de Beatrixschool gegaan in Doetinchem en heb op school Roozengaarde gezeten. Ik heb verschillende stageadressen gehad waarna ik uiteindelijk bij Hyndendael in Hummelo ben terecht gekomen. Daar heb ik met veel plezier gewerkt als vrijwilligster. Ik woon nu alweer zo’n 19 jaar op De Marke in Drempt. In mijn vrije tijd mag ik graag zitten lezen en met lapjes stof bezig zijn achter de naaimachine en ik hou erg van dingen te bezichtigen (kunst) in een museum en wandel en fiets heel graag. Omdat ik al vanaf mijn geboorte ziek ben, is een betaalde baan of vrijwilligerswerk voor mij niet vol te houden. Maar ondanks dat, kan ik erg genieten van hele eenvoudige simpele kleine dingen. Ik heb een rijk en fijn leven.’

Anja Willems (48)

‘Ik herinner mij weinig van de kleuterschool. Het houten gebouwtje herinner ik mij nog wel en toen we naar de Gildeschool verhuisden, kregen we volgens mij een tegeltje. Dit was een combinatieklas, dus bij de meeste zat ik niet meer in de klas toen we naar de ‘grote’ school gingen. Ik heb ook geen idee met wie ik optrok op de kleuterschool. Op de Gildeschool veel met Annet Wunderink en Bianca van Os, dat weet ik nog wel. Ik spreek nog wel een aantal van deze

mensen. Ook dankzij de reünie die ik heb georganiseerd, heb ik daar weer velen gezien. Heel erg leuk. Ik ben na de Gildeschool naar de mavo gegaan, diploma gehaald en aan het werk gegaan. Ik werk in een cafetaria, heel leuk en gezellig werk. Door dit werk ben ik niet meer het verlegen meisje van vroeger. Helaas is bij mij dit jaar COPD 3 geconstateerd, maar verder gaat het helemaal prima. Ik ben getrouwd en woon in Doesburg.’

Karen Witteveen (46)

‘Eigenlijk weet ik niet heel veel meer van mijn kleutertijd. Natuurlijk, juffrouw Jopie blijft onvergetelijk en de koppeling die ze uitvoerde met Erik Herberts en mij vergeet ik ook nooit meer. Twee oranje-harigen werden door haar (en de rest van de groep) tot een heus bruidspaar ‘gekoppeld’. We traden op een dag als ‘echt bruidspaar’ op en het werd een echt feest. We waren wekenlang getrouwd! Na onze ‘huwelijksfestiviteiten’ heb ik Erik nog eenmaal met zijn kind en ik met mijn zoontje Jeppe tijdens de zwemlessen in Hoog-Keppel gezien. Verder was ik – althans buitenshuis – in mijn kleutertijd een tamelijk bedeesd wezentje. Grote vriendschappen had ik niet, maar ik ging wel heel veel om met bijvoorbeeld Tanja van Til, Marjon Gaikhorst en Mariska de Vries. Eigenlijk zie ik niemand meer uit die tijd. De contacten uit mijn jeugd zijn als het ware vervlogen. Na mijn Dremptse schooltijd ging ik naar de GSGD (havo) en daarna naar de Intercollege Hospitality Business School in Den Haag. Samen met mijn zus Inger betrokken we onze flat in Amsterdam. Dat betekende iedere dag met de trein naar Den Haag. Na mijn studie kwam ik op het Noors Nationaal Verkeersbureau in Amsterdam. Daarna had ik nog wat kantoorbaantjes totdat ik twintig jaar geleden als purser bij luchtvaartmaatschappij Transavia in dienst kwam. Een heerlijke tijd, waarin ik veel van Europa, maar ook van Afrika en Azië heb gezien. De luchtvaart bleek wel mijn dingetje. Met drie kinderen (Jeppe, Ole en Silje) en een partner die in de Randstad werkt, wordt het vliegen – zeker in het weekeinde – wel eens bezwaarlijk. Ik ben dan nu ook werkzaam op de Feestfabriek in mijn woonplaats Hengelo (Gld). Achter mijn vliegcarrière heb ik kortgeleden een punt gezet. Maar met mijn hobby volleybal, mijn gezin en de aanzwellende werkzaamheden op de Feestfabriek, de Zwarte Cross nadert namelijk snel, groeit toch weer de hectiek in mijn gezin. Daaraan is kennelijk niet te ontkomen. Het zal wel bij mij horen.’

Herald Wunderink (46)

‘Ik ben Herald Wunderink, getrouwd met Brigitte en samen met onze dochters Merle en Sophie wonen we in Voor-Drempt. Ik kan mij weinig herinneren van de tijd op het Hummelhonk. Enkele klasgenoten van de foto kom ik nog wel tegen in het dorp. Als kind was ik geen haantje de voorste en dat ben ik nu ook niet. Na de basisschool heb ik de lagere en vervolgens de middelbare landbouwschool gevolgd. Mijn ouders hadden vroeger een melkveebedrijf en na de schoolperiode heb ik enkele jaren samen met mijn ouders in maatschap het bedrijf gerund. Door omstandigheden zijn we in 2001 gestopt met de boerderij. Tegenwoordig ben ik als vrachtwagenchauffeur werkzaam bij ForFarmers in Lochem. In mijn vrije tijd speel ik bugel bij muziekvereniging Hummelo en Keppel. Om fit te blijven loop ik graag hard.’

AUTOBEDRIJF OVERBEEK

Verkoop nieuwe en gebruikte auto's
 Reparatie
 Onderhoud en schadeherstel
 APK keuringsstation
 Airco service
 Total tankstation

Dorpsstraat 4 – 6999 AC – Hummelo – tel. 0314-381674
 info@autobedrijfoverbeek.nl www.autobedrijfoverbeek.nl

SONNEVELD BELASTINGADVIES
 Register Belastingadviseur

Wij ondersteunen ondernemers

REGISTER ■
 BELASTING ■
 ADVISEURS ■

www.sonneveld-drempt.nl

Bart Schotman

Schotman Bouw | Zutphen Emmerikseweg 9 | 7227 DE Toldijk
 06 55107152 | info@schotmanbouw.nl | www.schotmanbouw.nl

C. SEEGERS

Rijwielen

E-Classic heren /dames € 1250,-

Skelters

Trampoline's

Zomerweg 21, 6996 DP Drempt, Tel.: 0313 - 472 722
 Internet: www.seegersdrempt.nl / E-mail: info@seegersdrempt.nl

Voor kwaliteit
 groot of klein
 moet u toch bij
 snackbar Oost zijn.

Ook voor feesten en partijen

tel: 0615428204

Gewoon patiënt

Het is deze week de week van de tanden binnen ons gezin. Mijn jongste zoon verliest drie tanden in een paar dagen. Hij neemt ze triomfantelijk mee naar school. Nog voor onze aankomst daar, zijn we er al één kwijt. We keren de auto binnenstebuiten op de parkeerplaats, maar vinden de tand niet meer terug. Gelukkig is er bewijs. Drie verse gaten in zijn gebit. Twee dagen later zitten we bij onze tandarts. Ik denk dat de tandarts een grap maakt als hij bij het zien van het fietsenrek van mijn zevenjarige een beugel noemt. Ook de pubers lachen zijn opmerking weg. Onze tandarts is echter serieus. Zoonlief heeft een onderbeet en slist daardoor met zijn tong tussen zijn tanden en dat moeten tijdig gecorrigeerd worden. Een beugelplaatje voor drie maanden is de oplossing. 'Hoeveel nachtjes nog?' roept het zontje enthousiast?! De pubers mét beugels kijken hem bedenkelijk aan. Zij denken terug aan hun bloeddende lippen en pijnlijke eetproblemen.

We nemen als gezin die namiddag de hele tandartsenpraktijk over. In elke kamer zit wel een Mast. Bij de één worden de tanden gekleurd om te kijken of hij/zij wel goed gepeetst heeft, nummer twee zit kwijlend met een slabbetje om in een stoel de tijd weg te kijken, terwijl de fluoridegel op zijn/haar tanden inwerkt. De sinds kort volwassen achttienjarige heeft mij niet meer nodig en onze tandarts doet er lachend nog een schepje bovenop met de mededeling 'ik heb beroepsgeheim'. Kind nummer vier blijkt dit keer wel goed gepeetst te hebben. Vier kinderen, klein en groot, klimmen uit en in de stoel, kijken vol kritiek in elkaars monden, maken slechte grappen over elkaar en zo is de rust in de praktijk na onze komst verdwenen. Dit alles terwijl ik helder probeer te krijgen wat er morgen voor mij op het programma staat bij de kaakchirurg. Ik ben alweer een tijdje terug verwezen voor een apexbehandeling en kreeg een verwijsbrief mee. Morgenavond zal ik geholpen worden. Er is dus geen gesprek met de kaakchirurg vooraf, ik word meteen gezien voor de ingreep. Na het maken van de afspraak bemerk ik dat ik eigenlijk helemaal niet weet wat er nu precies gaat gebeuren. Moet ik pijnstilling nemen vooraf? Mag ik wel wat eten? Hoe lang duurt de ingreep? Wat kan ik nadien verwachten? Wel of geen hechtingen?

De avond erna meld ik mij op de poli kaakchirurgie. Er hangt een poster over patiëntidentificatie met Bennie Jolink voorop en de tekst 'We kennen hem allemaal, maar toch checken we zijn identiteit. Dat is toch heel normaal!' Ik hoef me niet te identificeren. Bennie wel, ik niet. Ha! De polimedewerker herkent mijn meegekomen man en vindt het al goed. Ik ben de brief van de tandarts vergeten. Jemig, hoe stom. Ik lijk wel een echte patiënt. De verwijsbrief is nodig om het verzekeringstechnisch af te handelen en zodat de kaakchirurg kan lezen wat er van hem verwacht wordt. 'Zit het links?' vraagt de polimedewerkster? 'Uh geen idee, ik dacht van wel'. De polidame maakt röntgenfoto's en de kaakchirurg komt tot de conclusie dat er helemaal niks aan de hand is. Ik hoef geen ingreep. Wow, geweldig! Hij geeft mij uitleg, ik denk dat ik het snap. Ik ben een huisarts, ik ben een generalist, ik weet van het hele lichaam van alles, ik ken de alarmen, mijn pluis- en niet pluis-gevoel is goed getraind. Van tanden weet ik echter bar weinig, laat staan van apexbehandelingen. Dit valt onder de zorg van de tandarts en kaakchirurg. Dit blijkt ook maar weer als ik mijn zeventienjarige puberzoon ophaal van de Flixbus, na een 15 uur durende busreis met een dikke kloppende wang. Allemaal in dezelfde week. Hij heeft veel pijn en heeft gelukkig van een reisgenoot ibuprofen kunnen krijgen. Het is oudjaarsdag. Ik ben benieuwd of ik een tandarts kan bereiken. Via het tandartsenservicenummer word ik met een dienstdoende verbonden. Waar ik denk dat het mes erin moet en ik mijn zoon hier ook al op voorbereid heb – lees: bang heb gemaakt - noemt de dienstdoende een kuur antibiotica. Hij schat telefonisch in dat het klachten zijn van een doorkomende verstandkies. 'Ik ga uw zoon nu echt niet een pijnlijke ingreep aandoen.' Ik ben wat sceptisch, vanwege het kloppende karakter, maar de beste man had gewoon gelijk. Met een paar dagen wordt de zwelling minder en knapt zoonlief zichtbaar op. Bij controle nadien blijkt dat er voorlopig geen andere zorg nodig is. Tot slot belt één van mijn patiënten met kiespijn. Hij heeft een dikke wang. Mijn advies: 'Ik zou de tandarts bellen!' Deze week was een tandenweek. Deze week was ik met mijn gezin 'gewoon' patiënt. Het was een leerzame week.

uit de praktijk

Anouk Mast (49) is parttime huisarts in Doetinchem, met echtgenoot Jeroen en hun vier kinderen woont ze in Laag-Keppel.

Foto: Wim van Hof

Tekst: **Marian Oosterink**

Foto's: **Gerard ter Brugge, Henk den Brok, Mariëlle Freeman, Marian Oosterink, Hans de Vos, Floris Wolvetang**

Kunstwandelaroute op landgoed Enghuizen

'Ode aan de boom' door Floris Wolvetang

Tussen Pasen en Pinksteren komen er veel wandelaars naar Hummelo om van de fraaie kunst in de prachtige natuur te genieten. De organisatie is al voor de 20e keer in handen van Het Web, een kunstenaarsnetwerk uit Doetinchem.

De hoogste tijd dus om aandacht te besteden aan de Kunstwandelaroute. Deze wandeling trekt al jaren veel bezoekers, vorig jaar meer dan 13.000!

Succesfactoren zijn het landgoed met zijn mooie natuur, de fraaie kunstwerken en de goede horeca. Het streven is om gevarieerde en kwalitatief goede werken te tonen die passen in het landschap. Door de kunst gaan wandelaars de omgeving ook beter

bekijken en waarderen, het opent als het ware de ogen.

Kunst in de open lucht, de zogenaamde 'land art' is weersbestendig (wind en regen) en moet passen in de natuurlijke omgeving, sterker nog het werk wordt speciaal voor die plek gemaakt. Deelnemers komen uit Doetinchem, Hummelo, Doesburg maar ook wat verder weg en uit de grensstreek met Duitsland.

Het begin

De heer Roderik graaf van Rechteren Limpurg, eigenaar van landgoed Enghuizen, weet nog goed hoe de Kunstwandeleroute is ontstaan. Albert Smit, voormalig snackbarhouder en daarna een tijdje eigenaar van een Turks restaurant in de Dorpsstraat in Hummelo, was lid van Het Web. Hij had het idee opgevat om in mei 1999 een kunstweek te organiseren in Hummelo. Als onderdeel van die week zou er een kunstroute komen over landgoed Enghuizen waarbij kunstwerken langs de paden zouden worden geplaatst.

'Medio november 1998 kwam Albert op bezoek om zich te oriënteren of ik als eigenaar bereid was mijn medewerking te verlenen aan het plan. Ik zegde mijn medewerking toe onder de voorwaarden dat het evenement niet langer dan twee weken mocht duren en dat de kunstwerken in harmonie moesten zijn met de landschappelijke omgeving. Ik kende Albert, maar als iemand anders me het had gevraagd, dan had ik waarschijnlijk nee gezegd,' zegt de graaf lachend. De graaf en zijn partner hebben zelf ook belangstelling voor buitenkunst. Dat is te zien bij de ceremoniële prijsuitreiking van het volksfeest, beter bekend als de 'Hummelse kermis', die bij het Tuinhuis plaatsvindt.

De opening van de Kunstwandeleroute vond plaats op Hemelvaartsdag 1999 en twintig landschapskunstenaars waren uitverkoren om hun werk een week te exposeren in de buitenlucht. Naast de wandeling over Enghuizen was er in Zaal Besselink FF naar Steef een expositie georganiseerd. Het evenement was een succes en het vervolg leek gegarandeerd. Maar een jaar later was er te weinig belangstelling bij de aangeschreven kunstenaars. En in 2001 moest de Kunstwandeleroute worden afgeblazen in verband met de uitbraak van Mond- en klauwzeer. Het terrein was op advies van het Ministerie van Landbouw en Visserij tijdelijk afgesloten. Vanaf 2002 werd de Kunstwandeleroute elk jaar georganiseerd. Omdat het weer niet altijd meewerkte, werd in 2004 besloten om de periode te verlengen naar zeven weken van Pasen tot en met Pinksteren. Vanaf 2004 nemen basisschoolleerlingen uit Hummelo, Wehl, Doetinchem en Gaanderen deel met een groepskunstwerk. De laatste jaren zorgen de middelbare scholieren van het Almende College uit Silvolde voor jeugdig creatieve inbreng.

De organisatie vierde vorig jaar het 20-jarig jubileum van de Kunstwandeleroute. Maar na nadere bestudering van de begintijd toen er twee jaren tussenuit zijn gevallen, komen we tot de conclusie dat de twintigste editie dit jaar in 2020 is. Wederom een speciale editie met hopelijk extra optredens van dichters, en muziek en uiteraard wederom prachtige kunstwerken. De uitdaging wordt ongetwijfeld aangegaan om de kwaliteit van de kunstwerken van 2019 te evenaren of te overtreffen. Dit jaar is de Kunstwandeleroute van 9 april tot en met 1 juni 2020. In deze periode bloeien de bosanemonen en steekt het speenkruid de kop op, de natuur ontluikt.

Kunstenaars

In november beginnen de eerste voorbereidingen al. De kunstenaars nemen deel op uitnodiging van Het Web en ze zijn wát blij om er weer bij te zijn. Dan lopen ze met z'n allen de route en ze bekijken welke plek voor hen goed en inspirerend is om uit te werken. Er zijn dertig plekken beschikbaar die niet al te ver van het pad liggen om het bos en haar bewoners niet te veel te storen. Er doen circa vijftien Web-leden mee, andere kunstenaars zijn op uitnodiging. 'Er zijn een paar plekken die erg gewild zijn, bijvoorbeeld de grote Kaukasische vleugelnoot naast het Jagershuis. Maar daar komen we altijd wel uit met elkaar.' Jan Opdam, één van de vijf Kunstwandeleroute-commissieleden van het Web is aan het woord.

'In januari is de ontwerpavond waar de deelnemers hun kunstwerk of een schaalmodel aan elkaar presenteren. Daar wordt bekeken of het een interessant ontwerp is en of het voldoende kwaliteit heeft. Er worden tips uitgewisseld en dan volgt meestal het fiat om het werk verder uit te voeren. Vanaf 2020 krijgen we een nieuwe plek in het centrum van Doetinchem en dit jaar zijn we uitgeweken naar het atelier van een deelnemer en commissielid uit Hummelo.' In februari gaan twee commissieleden op de thee bij de heer Roderik graaf Van Rechteren Limpurg, de eigenaar van landgoed Enghuizen. Dan worden de voorgestelde werken aan hem en aan de boswachter, André Wolsink, gepresenteerd. Meestal levert dat geen problemen op, slechts één keer is er een aanpassing gemaakt. Vervolgens gaan de kunstenaars aan de slag in hun ateliers. In de week voorafgaand aan de opening op Witte Donderdag zijn ze in het bos te vinden waar ze hun werk - met hulp van elkaar - installeren. Dat

geluk moet je hebben om ze daarmee aan de slag te zien.

Het terrein waarover de route loopt, wordt om niet aan de organisatie ter beschikking gesteld; de eigenaar ontvangt er geen vergoeding voor. Tussendoor inspecteren Web-leden de route minstens één keer per week. 'Dat doen ze netjes,' zegt de graaf.

Organisatie

De commissie van de Kunstwandroute bestaat uit vijf Web-leden, die zelf ook als kunstenaar deelnemen. De opening op Witte Donderdag is een klein feestje voor de kunstenaars, dichters, de landgoedeigenaar, vertegenwoordigers van de gemeente Bronckhorst, sponsors en de lokale pers. Ze ontmoeten elkaar bij De Gouden Karper en na het officiële gedeelte gaat het gezelschap naar buiten om de route te lopen. Het woord is dan aan de kunstenaars die een inkijkje geven over hun inspiratie, hun eventuele bedoeling of andere informatie dat een licht werpt op het gebodene. En de dichters dragen hun werk voor dat speciaal voor het kunstwerk is geschreven. Deze toelichting, gedichten en fraaie foto's zijn te vinden in de maar liefst 50 pagina's tellende brochure die voor 5 euro te koop is op verschillende plekken in het dorp. Zes jaar geleden was er nog een folder. En zo is de Kunstwandroute langzaam gegroeid van vijftien kunstenaars die een paar weken mochten exposeren tot het huidige dubbele aantal van dertig kunstenaars die zeven weken lang te gast zijn.

De kunstmarkt op het evenementenplein bij FF naar Steef wordt niet meer georganiseerd vanaf dit jaar. 'Het is veel werk en er deden maar weinig Web-leden aan mee', aldus Jan Opdam.

'Gezwam' kunstwerk door Fieke Jolink en winnaar van de Publieksprijs 2019

Het landgoed, cultuur en historie

De wandelroute loopt over een rond 1842 aangelegde historische buitenplaats en is grotendeels nog net als toen. De afwisselende omgeving is zo bedacht en aangelegd, er is niets aan het toeval overgelaten. Het is een fraai samenspel tussen de landschapsarchitect Hendrik van Lunteren, Jacob Coers die het kasteel ontwierp en de toenmalige landgoedeigenaar H.J.C.J. baron Van Heeckeren van Enghuizen.

Het is een bosrijke omgeving, maar er zijn ook open ruimtes en er stromen beken die via bruggen worden overgestoken. Als je goed kijkt, zie je her en der nog meer bruggen in het bos. Je loopt langs 'de viever', langs het Koetshuis en het Jagershuis en halverwege de 2,5 kilometer lange route staat boerderij De Klevenhorst. Je kunt er binnen of buiten even uitrusten en wat drinken.

Volgens de overlevering was het landgoed bestemd voor dochter Julia baronesse Van Heeckeren van Enghuizen (1829-1849). Het mocht niet zo zijn, naar men zegt is ze overleden na een noodlottige val van haar paard. Ook nu nog is zij een inspiratiebron voor kunstenaars en dichters.

Poëzie

De poëzie is er in 2010 bijgekomen. Er is een samenwerkingsverband met het dichterscollectief De Omsmeders dat bij de DRU in Ulft resideert, een groep van zo'n vijftien dichters uit de Achterhoek. De combinatie kunst met poëzie vult elkaar aan en is inmiddels niet meer weg te denken bij de Kunstwandroute. De dichters laten zich inspireren door het landgoed en/of de kunstwerken. Halverwege de route staat de zogenaamde Klinkplek, een kunstwerk op zich, gemaakt door Rolf Wouters. Hier kunnen de bezoekers elke zondagmiddag zitten en luisteren naar gedichten die door de makers worden voorgedragen. Er wordt ook muziek gemaakt. Bij slecht weer worden de activiteiten naar boerderij De Klevenhorst van de familie Veeneman verplaatst.

Onderweg bij de Zoezebrugge (dialect voor suizen, het water suist onder de brug door) ligt een poëzieschrift waarin naast onzin ook hele mooie dingen worden geschreven. Hieruit blijkt dat mensen geraakt en geïnspireerd worden door wat ze zien, ruiken, horen en ervaren.

De winnende foto van de Fotowedstrijd in 2019, gemaakt door Mariëlle Freeman uit Houten

Bezoekers

Op zondag verkoopt de organisatie de brochures zelf en komt zo in gesprek met de bezoekers. De ervaringen en observaties kan de commissie voor de evaluatie na afloop gebruiken. Bij de brochure zit een stemkaart waarmee kan worden meegedaan voor de verkiezing van het meest aansprekende kunstwerk. Op het terras wordt met elkaar de stemkaart ingevuld met de favoriete top drie. Het is een stimulans om goed te kijken en door er met elkaar over te praten kan dat verrassende invalshoeken opleveren. Bovendien is er een mooie prijs mee te winnen. Door deze Publieksprijs weten ze bij het Web welke kunst wordt gewaardeerd. Ook de Fotowedstrijd is populair, in 2019 waren er maar liefst 875 inzendingen.

Toekomstplannen

'De plannen voor de komende jaren zijn dat we zo door willen gaan,' zegt Jan Opdam. 'We willen niet per se meer publiek trekken, want anders wordt het te druk en heb je het gevoel dat je in de Kalverstraat loopt. Dat is uitdrukkelijk niet de bedoeling. We zetten vol in op de kunstwerken, dat is onze 'core business' dat moet van hoge kwaliteit zijn. De kunstenaars krijgen een financiële vergoeding voor hun creativiteit en inzet, dat willen we waarderen. We willen nog wel kijken hoe we er meer jongeren bij kunnen betrekken. Docenten en jongeren zijn enthousiast, maar krijgen van de schoolleiding weinig medewerking vanwege de vele regelgeving. Vorig jaar hebben we het 20-jarig bestaan gevierd met extra muziek en voorstellingen op Eerste Pinksterdag. Dat was een groot succes.' Wie weet krijgt het dit jaar een vervolg tijdens de echte 20e editie!

De Kunstwandelaroute is een magische mix van zeer gevarieerde mooie kunst, een prachtig landgoed, een fijne wandeling, drie heerlijke terrassen en een uitstekende organisatie. Wat wil je nog meer?

Deelnemers uit Hummelo en Drempt

De Hummelose Fieke Jolink neemt dit jaar voor de derde keer deel aan de Kunstwandelaroute op landgoed Enghuizen. 'In 2018 deed ik voor de eerste keer mee. Zo'n twaalf jaar geleden heb ik een opleiding aan de Artez Hogeschool in Arnhem gevolgd. Mijn eerste kunstwerk voor de Kunstwandelaroute was 'A point of view'. Daarin klimmen bergbeklimmers met uiterste kracht tegen een boomstronk

op alsof het een berg is. Boven op de stronk staat een reeget haar kalf te voeren, een goede plek waar zij overzicht heeft en ze zich veilig en onbespied waant. Het derde gezichtspunt is de wandelaar van de Kunstwandelaroute zelf. Ik vond het interessant om de kijker de verschillende perspectieven te laten zien. Wat is uw perspectief, uw gedachte? Een berg, een boomstronk, een ode voor de natuur op een voetstuk?

De inspiratie voor het tweede kunstwerk 'Gezwam' kreeg ik door de plek en de hoge afgezaagde boomstam die omringd werd door paddestoelen. Het was een mooi podium voor een spreker die van bovenaf zijn toehoorders toespreekt. Vaak zijn dit sprekers die zichzelf graag horen en tijdens hun communicatie slechte luisteraars zijn. De tekst bij dit beeld luidde: 'In de herfst trof ik deze boomstam aan met een prachtige zwammenrand aan z'n voet. Dit inspireerde me tot het maken van dit beeld. Op een voetstuk van vergankelijkheid wint de schoonheid van de natuur het van de mens met zijn te veel aan woorden zonder inhoud.'

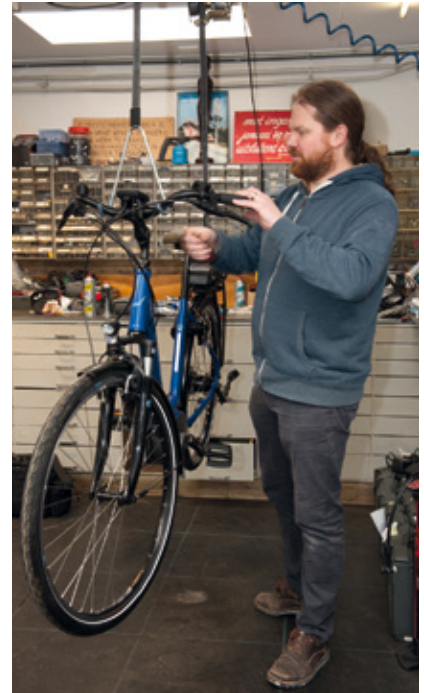
Helma Snelooper, de geboren en getogen Hummelose, is sinds 2012 betrokken bij de Kunstwandelaroute met poëzie. 'Ik zag altijd de voorbereidingen op het landgoed voor de Kunstwandelaroute en dacht: wat lijkt me het mooi om mee te doen. Ik heb toen Hans Mellendijk benaderd en gevraagd of ik mee kon doen. Ik moest een paar van mijn gedichten opsturen, werd vervolgens toegelaten tot De Omsmeders en ging met de Kunstwandelaroute aan de slag. Ik vind het mooi om samen te werken met de kunstenaars. Met een aantal van hen ben ik een samenwerkingsverband aangegaan. Dat houdt in dat je samen naar de plek gaat waar het kunstwerk komt en dat we soms lange gesprekken voeren om kunstwerk en gedicht op elkaar af te stemmen. Ik ga bij de kunstenaar in het atelier kijken hoe het werk tot stand komt. We reageren op elkaar, het is verbindend en verdiepend. Ik vind de samenwerking van mensen uit verschillende kunst disciplines erg verrijkend, het geeft ruimte. Ik ben ook mijn gedichten gaan voordragen op de Klinkplek op de zondagmiddagen. Eerst een aantal jaren met violist Vincent van Dam, later ook met andere muzikanten. Na een paar jaar is mij gevraagd om de optredens van dichters en muzikanten op de Klinkplek te organiseren en dat doe ik nu nog steeds. Het mooiste van

Helma Snelooper trad op Eerste Pinksterdag op onder de Kaukasische vleugelnoot

Kunstenaars geven toelichting bij hun werk tijdens de wandeling op de openingsdag.

Fietsaccu kapot? AccuZorg helpt!

Ruud van Haren van ReproFietsaccu uit Giesbeek zag bij consumentenprogramma's op tv regelmatig dat mensen klaagden over de beperkte houdbaarheid van accu's van bijvoorbeeld een elektrische fiets. 'Zo'n fiets is hartstikke duur. Als de accu na een paar jaar kapot gaat, is dat zonde. Een nieuwe accu kost al gauw zo'n 600 à 700 euro. Waarom kan zo'n accu niet gerepareerd worden, vroeg ik mezelf af. Ik ben me toen gaan verdiepen in de eigenschappen van batterijen en het lukte me om ze te repareren', vertelt de inwoner van Giesbeek die al van kleins af aan een grote passie heeft voor techniek. Drie jaar geleden startte hij zijn eigen bedrijf ReproFietsaccu. 'Het werd als snel

heel druk. Sindsdien repareer ik allerlei soorten lithiumaccu's zoals boormachines, stofzuigers en fietsaccu's natuurlijk.'

ReproFietsaccu zocht de samenwerking met fietszaken in de regio en sprak al vrij snel met een enthousiaste Ben en Ruben Lievers van Sonneveld Rijwielen uit Doesburg. 'We zagen direct kansen. We verkopen veel elektrische fietsen en steps en als de accu het na een paar jaar laat afweten, komen klanten logischerwijs bij ons terug. Helaas kunnen we ze dan niet verder helpen. Met hulp van Ruud kan dat wel en kunnen we nog meer service bieden', verklaart Ben. De samenwerking heeft geleid tot een nieuw bedrijf: AccuZorg. Vanaf 1 maart is AccuZorg te vinden naast Sonneveld Rijwielen aan de Gasthuisstraat.

Naast de reparatie van kapotte accu's bouwt Ruud zelf ook nieuwe accu's. 'Specials' voor e-steps maar ook voor apparaten van de FIFA om kunstgrasvelden te testen. Als een klant een nieuwe fiets of step koopt

en graag direct een goede accu erin wil, dan kan dat. Elke fiets en elke step heeft een andere software dus het is echt maatwerk. Bij een kapotte accu, bekijken we samen met de klant of het technologisch mogelijk is om de accu te repareren en of de fiets of step het waard is. Als dat lukt, betaal je zo'n 300 euro, een stuk goedkoper dan een nieuwe accu.'

AccuZorg
Gasthuisstraat 20
6981 CS Doesburg
T: 085-201 21 82
E: info@accuzorg.nl
I: www.accuzorg.nl

Actie!

Deze zomer verloten we een gloednieuwe elektrische step ter waarde van 1.399 euro aan alle klanten die vanaf 1 maart 2020 een aankoop doen vanaf 100 euro bij AccuZorg. Een geweldige prijs die je niet mag missen!

deze plek is dat het intiem en laagdrempelig is, ongedwongen ook. Wandelaars komen langs, nemen plaats in het ‘kleinste openluchttheater van Nederland’, blijven een tijdje luisteren en wandelen weer verder. Er ontstaat een mooie uitwisseling: wandelaars reageren op de muziek en poëzie en vertellen spontaan hun eigen verhalen.

Ik vind het belangrijk dat poëzie en kunst toegankelijk zijn, soms zien mensen het als iets moeilijks. Door het directe contact met kunst, poëzie en muziek tijdens de Kunstwandelaroute merken wandelaars dat het aantrekbaar kan zijn en dat het plezier en troost kan brengen.’

Floris Wolvetang heeft diverse keren meegedaan, voor het eerst in 2005. Hij heeft de Artez Hogeschool in Arnhem afgerond en werkt met veel plezier als docent art op Het Rhedens.

‘Als je meedoet aan de Kunstwandelaroute laat je je inspireren door een bepaalde plek. Met een beetje geluk wil niemand anders die plek hebben en dan kun je lekker je gang gaan. Sommige plekken zijn erg geliefd omdat ze gewoon heel mooi zijn. Zo is de oude kastanjeboom die dichtbij het Koetshuis staat een kunstwerk op zich. Toen ik er mocht staan, heb ik er mijn ‘Ode aan de Boom’ tentoongesteld. Bomen hebben mij altijd al gefascineerd. Vooral bomen die de ruimte hebben gekregen om zich te vormen zoals ze bedoeld zijn. Eigenlijk net als mensen. Als je door de bossen loopt, kun

je als je er bij stil staat in sommige bomen menselijke vormen zien.

Misschien zagen mensen dat vroeger ook zo en ontstonden er legenden of verhalen over boomgeesten, ook wel dryaden genoemd. Voor dit idee voor een andere Kunstwandelaroute had ik echt de ideale plek gezien. Als je langs het huis van de boswachter loopt en bijna bij het einde bent, is daar een beek. Mijn dryaden zouden aan de rand van het water komen te staan, half verscholen tussen de wilgen en de gele lissen en zo met hun weerspiegeling in het water prachtige foto’s opleveren, echt sprookjesachtig. En ik had ook al gezien dat de wei erachter vol zou komen te staan met pinksterbloemen. Het werd tijd om de kunstwerken te gaan plaatsen. Tot mijn grote schrik was er niets meer van het decor overgebleven. Alles was keurig gesnoeid en weggehaald, helemaal kaal! De schilderijen kwamen niet meer tot hun recht.

De volgende Kunstwandelaroute kreeg een interessante wending omdat ik werd benaderd door Hans Mellendijk. Hij had een gedicht gemaakt met de titel ‘Droomland’ en hij vroeg of ik er een beeldend ontwerp bij wilde maken. Het schilderij laat de liefde tussen twee mensen zien. Ik heb dat schilderij opgehangen tussen twee berkenbomen, die de twee mensen verbeelden. Mijn idee daarbij was dat de liefde alleen kan gedijen als beiden zelfstandig rechtop kunnen blijven staan. Samen dragen zij de liefde met alles wat erbij komt kijken.’

opvouwbaar bos

**ik draag een opvouwbaar bos
in mijn broekzak
en soms als ik schrik
van een blik
of geluid
klap ik het uit**

**in een mum van tijd
spruit alles op
de prachtigste woorden
worden geladen
erbarmen, genade
ze duizelen
door de bladeren**

**ik rust met mijn buik
op moeder aarde
ze ruikt naar roest
net als toen ze me baarde
ze lispelt
kind
je mag altijd blijven**

**dan fluit het kruid
de wind begint
te draaien
een specht bescheurt zich
tussen de struiken
ik hoor hem schateren
of is het huilen
ik was mij met klaterend
hemelwater
dep butsen en builen**

**baan mij een weg naar buiten
klap het bos weer in
niet te beschrijven**

Dit gedicht is geïnspireerd op landgoed Enghuizen en is te vinden in het gelijknamige boek en op de website.

De wandeling door het bos op de dag van de opening

De 'zomer' van 1945 in Hummelo en Keppel

Canadezen van het 27ste Pantser Regiment (The Sherbrooke Fusiliers) in Laag-Keppel bij hotel De Gouden Leeuw.

Canadezen van het 27ste Pantser Regiment in Hoog-Keppel (huidige Burgemeester Van Panhuysbrink 3 (links) en A. G. Noijweg 27 (rechts)).

Canadezen van het 27ste Pantser Regiment (The Sherbrooke Fusiliers) in Hoog-Keppel (huidige Burgemeester Van Panhuysbrink).

De bevrijdingsoptocht in Drempt op 8 juni 1945.

Twee dorpsgenoten betrokken bij groot internationaal evenement: 9 tot 16 mei, Invictus Games in het Zuiderpark Den Haag

Gijs Pelgrom woont in Voor-Drempt en is naast zijn werk drummer bij de band 7even Bridges. Deze band schreef het lied Invincible voor de deelnemers van het Team NL dat in juni meedoet aan de Invictus Games in Den Haag.

Mart de Kruif woont in Laag-Keppel en is oud-commandant Landstrijdkrachten. Mart is op dit moment voorzitter van de stichting die de Invictus Games 2020 organiseert. We spraken de heren, wegens hun drukke agenda's afzonderlijk, over hun betrokkenheid bij de Invictus Games.

Met Gijs Pelgrom over muziek, theater en de Invictus Games

Er zit volop gelaagdheid in je cv, Gijs.

'Ja, dat is zo. Er is veel op mijn pad gekomen en ik had dat eerst niet zo in de gaten hoor. Ik ben begonnen op de lts en er waren docenten voor nodig om meer uit mij als scholier te halen dan ik aanvankelijk zelf van plan was. Ik prijs me gelukkig dat ik het zetje op tijd kreeg. Als je in je studie opgeleid wordt tot bouwkundige en voor architectenbureaus werkt, dan zit je aan de wat harde en zakelijke kant. Toen onze dochters geboren werden, heb ik in de avonduren een studie bedrijfskunde gevolgd. Inmiddels ben ik zelf als docent aan het werk aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Daarnaast heb ik ook een eigen adviespraktijk. Ik voel me in die werelden prima thuis, maar ik heb ook een andere kant ontwikkeld. Een creatieve kant.'

Hoe kwam je op dat pad?

'Zo'n kwart eeuw geleden werd ik drummer van de band Silhouette. Geweldige groep met toegewijde muzikanten, meest uit het oosten van Nederland. We trokken met de band van feesttent naar feesttent. Maar zoals het vaker met bands gaat: de studietijd van de bandleden zit er zo langzamerhand op, je gaat aan het werk en bouwt aan je carrière. Bandleden trouwen, er worden kinderen geboren en het muzikale leven dreigt iets op de achtergrond te raken. Toen wonnen we met Silhouette het Amphion Open Podium 2011, de juryprijs en ook de publieksprijs. Dat was een mooie ervaring, een opsteker. Maar voor ons als bandleden ook een moment om ons af te vragen hoe we het op langere termijn voor onszelf uitdagend konden houden. We zingen allemaal en hebben een voorliefde voor samenzang. We besloten onze prille liefde voor het theater te beproeven met een theatertour, waar we voornamelijk onze samenzang verder ontwikkelden. We ontwikkelden een muzikale tijdreis door de populaire muziek vanaf pakweg de jaren 60 tot recente populaire muziek. Het bleek een gouden greep en smaakte naar meer.'

Wat bracht jullie band in de richting van de Invictus Games?

'Dat is een verhaal op zich. Ons medebandlid Bas Rysavy is medicus en hij kwam in contact met een vakgenoot in de chirurgie: Erik Krikke. Erik was als operatieassistent chirurgie actief tijdens missies in Afghanistan. Tijdens zijn werk in Afghanistan ervoer Erik dat de gruwelijkheden in tijden van oorlog hem teveel dreigden te worden. Na thuiskomst kreeg hij zelf te maken met PTSS, een post-traumatische stressstoornis. Daar schreef hij een boek over: *Operatie Geslaagd*. Het is een zeer indringend verhaal over zijn ervaringen, de periode van zwijgen en diepe vertwijfeling na thuiskomst, maar vooral ook de weg die hij vond om uit het dal te komen.

Via de connectie van Bas met Erik kwamen wij als bandleden op een goed moment in beeld. Zouden wij als band van een zwaar thema als traumaverwerking met Erik een theatervoorstelling kunnen maken? Het antwoord was ja. We zijn met elkaar en met Erik aan het werk gegaan. De eerste tijd speelden we veel voor Defensie en veteranen, maar langzamerhand verruimde de aandacht. In die periode leerde we ook het Nederlandse Invictus Games Team NL kennen. Op dit moment merken we dat heel veel mensen iets hebben met het thema trauma en traumaverwerking. De zaal zit nu ook vol met 'gewone' bezoekers. En we gaan zelfs al het derde jaar in met deze voorstelling.'

Wat doet het thema met jezelf, Gijs?

'Bij de eerste try-out zag ik in een zaaltje met veertig mensen wat er gebeurde tijdens onze

voorstelling. We hadden rekening gehouden met de uiting van emoties en gezorgd voor geestelijke ondersteuning, maar het was heftig wat er gebeurde in ons publiek. Onze voorstelling was op dat moment rauw en hoekig. De tweede tour was al veel beter in evenwicht en nu bij de derde reeks vind ik dat we puur professioneel bezig zijn, zowel met de emotionele invalshoeken bij het verwerken van een trauma als de muzikale en artistieke kant van de voorstelling. Voor mijzelf geldt dat ik in een soort groeispurt belandde. Ten eerste kon ik Erik helpen zijn boek te vertalen naar een volwaardige theatervoorstelling. We maakten samen het script en ik kon de rol van regisseur op me nemen. Ten tweede ben ik als drummer tijdens deze theatertours en het studiowerk gegroeid. Ik wilde niet meer zozeer laten zien wat ik kon, maar met slagwerk weergeven wat ik voel. Met muziek geef je kleuring, geef je gelaagdheid aan tekst. Ook met slagwerk. Het ontroert mij dat onlangs na afloop van een optreden een oudere mevrouw naar mij toekwam. Ik had haar in haar eentje al zien zitten en ze ging helemaal op in de voorstelling. Ze zei: 'U zorgt met uw slagwerk dat iedereen in de zaal voelt wat er aan de hand is en wat de liedjes nodig hebben.' Dat vind ik zo gaaf dat iemand dat zegt.

Is er een boodschap voor het publiek?

'Wat Erik Krikke meemaakte in oorlogsgebied is vreselijk. Het was zijn beroep, maar ook in dat beroep kunnen dingen gebeuren waar je jezelf niet op kunt voorbereiden omdat ze je voorstellingsvermogen te boven gaan. Dat

geldt ook voor 'gewone' mensen die geen ervaringen in een militaire omgeving aan een front hebben. De slagen die het leven je kunnen toebrengen, kunnen ingrijpend zijn. Wat Erik overkwam, is dat hij na thuiskomst zweeg. Hij hield de ellende die hij had gezien voor zichzelf. Zijn boodschap in de voorstelling is praten en niet zwijgen. Doe je mond open. Wees in ieder geval voor één iemand een beste vriend, want je weet nooit wanneer je hem zelf nodig hebt.'

En is jullie lied nu leading bij de Invictus Games, treden jullie daar op?

Gijs lacht: 'Ik kan daar verder echt niets over zeggen en dat ga ik dus ook niet doen. Maar het is zo dat het lied *Invincible* door ons is geschreven als eerbetoon aan het Nederlandse Team van de Invictus Games. Voor het Team NL is het lied het lijffied. Dat Team NL bestaat uit militairen die gewond terugkwamen van hun missie. Velen zijn fysiek gehandicapt. Anderen zijn mentaal getroffen. De opbrengst van het lied gaat naar Team NL. We hadden vorig jaar een voorstelling waar Team NL aanwezig was. Dat maakte veel los bij de toehoorders. Ook minister Ank Bijleveld zat in de zaal. Bij dat optreden in Den Haag leerden we de leden van het Team NL kennen. Zij gaven aan dat de voorstelling hen als groep nog hechter maakte. Dat we dat effect hebben, daarbij past alleen maar dankbaarheid. Voor de band en de muziek moet ik dingen laten, maar het brengt me heel veel. Ik ervaar het allemaal als een rijking van mijn leven.'

Informatie over de muzikale activiteiten van Gijs Pelgrom kunt u vinden op: www.operatiegeslaagd.nl en www.7evenbridges.com.

Twee dorpsgenoten betrokken bij groot internationaal evenement:
9 tot 16 mei, Invictus Games in het Zuiderpark Den Haag

Met Mart de Kruif over de Invictus Games 2020

Voordat Mart de Kruif commandant van de Landstrijdkrachten werd, was hij als generaal-majoor in 2008/2009 commandant ISAF voor Zuid-Afghanistan (RC South) met een sterkte van 45.000 militairen. Ook hij ervoer persoonlijk wat de verschrikkingen van een oorlog kunnen aanrichten in een mensenleven en schreef een boek over zijn ervaringen met de titel *Zandhappen*.

Wat zijn de Invictus Games precies?

Mart steekt van wal: 'De Invictus Games zijn een grootschalig sportevenement voor militairen die tijdens hun diensttijd psychisch of fysiek gewond zijn geraakt. Het idee voor de Invictus Games is afgeleid van de Warrior Games. Maar de Warrior Games vonden uitsluitend plaats tussen de Amerikaanse krijgsmacht delen. Toen bedachten de Britten een soortgelijk evenement in het kader van de Olympische Spelen (2014) in Londen. Pal na de Olympische Spelen werden de Invictus Games voor de eerste keer in de Britse hoofdstad georganiseerd. De deelnemers kwamen vooral uit de Angelsaksische wereld. In totaal zo'n 500 deelnemers uit 19

landen, waaronder Nederland. De Invictus Games werden een enorm succes. Het organiserend comité besloot toen om een vervolg te organiseren en dat vond in 2016 plaats in Orlando (VS), in 2017 in Toronto (Canada) en in 2018 in Sydney (Australië). Toen kwam het moment van bezinning bij het comité: gaan we door of stoppen we ermee.'

Waarom zou je stoppen als de Invictus Games zo'n enorm succes zijn?

'Er speelden een aantal factoren. Ik noem de belangrijkste. De opzet van de reeks Invictus Games kostte bakken geld. Daarnaast nam de druk op het organiserend comité enorm toe omdat het zich had opgelegd de Games ieder jaar ergens anders op de wereld te organiseren. Het leek er erg op dat de games in Sydney de laatste in de reeks zouden zijn. Ik ben ook in Sydney geweest en genoot net als de deelnemers en de andere toeschouwers argeloos van de prestaties van de sporters. Ik wist toen nog niet dat er een mogelijke bijl aan de wortel van dit fantastische evenement lag.'

Hoe rolde jij in het spektakel, Mart?

Mart grinnikt: 'Het leven zit vol verrassingen. Ik gaf een paar keer college over *Leiderschap in extreme omstandigheden* op Nijenrode voor het Sports Leadership Program. Ik werkte samen met Pim Versteeg, luitenant-kolonel buitend diens, en met Conny Wenting die het lesprogramma voor Nijenrode coördineerde. Regelmatig kwamen we elkaar ook tegen buiten de Nijenrodense collegezalen bij bijvoorbeeld congressen en lezingen. In die circuits ontmoetten wij regelmatig mensen die betrokken waren bij de Invictus

*In het midden
Prins Harry en rechts
geflankeerd door
Mart de Kruif*

Games. Op een avond zaten Pim, Conny en ik in een Haagse kroeg. Conny zei: 'We zouden die Games een keer naar Nederland moeten halen.' We keken elkaar aan en zeiden: 'Goed idee. Gaan we doen!' We wisten echt niet waar we het over hadden. Maar we sprongen met elkaar in het diepe. Het scheelt wel dat Conny's roots bij mij om de deur liggen (Doetinchem) en zij de Achterhoekse mentaliteit heeft: anpakken! En met Pim erbij: een gezelschap waar je helemaal van op aan kunt.'

En toen?

'Nou ja, dat werd natuurlijk een dingetje. We maakten kenbaar aan het comité in Londen dat we wel mee wilden doen om de Games naar Nederland te halen. We maakten een *prebit*; in mijn herinnering een stuk of zes kantjes A4 met de grote lijnen en een indicatieve begroting die we over de duim hadden berekend. In december 2017 kregen we bericht dat we een compleet *bitbook* moesten maken. Toen werd het echt pezen hoor, want het moest in drie weken klaar zijn. Je wilt niet weten wat we over ons hadden afgeroepen. Een paar voorbeelden: binnen drie weken een onderbouwde begroting maken, garantie van de NOS voor uitzendingen, medewerking arrangeren van de Nederlandse regering, te bezegelen met een brief van premier Rutte. Dat zijn een paar acties uit een hele lange lijst van puntjes. We hebben tot diep in de nachten doorgewerkt. En toen kregen we in januari 2018 bericht dat we naar Londen moesten komen voor een toelichting op ons *bitbook*. Het comité heeft ons daar ontvangen. Na een half uur zei de voorzitter dat hij voldoende wist. Die voorzitter had ik een keer in mijn

tijd in Afghanistan ontmoet. Toen was hij daar een Britse helikopterpiloot. Maar toen we dat *bitbook* toelichtten, was hij dat niet meer.' Mart lacht: 'Hij zat in het dagelijks leven weer in de rol van volgzame royal, het was prins Harry. De Invictus Games zijn voor hem een passie waar hij niet snel afscheid van zal nemen. Maar dit terzijde. We kregen opdracht om over te gaan tot het organiseren van de Invictus Games in Den Haag. De eerste keer dat de Games worden georganiseerd buiten een Angelsaksisch land.'

Wat was jullie geheim?

'Wie zal het zeggen? We denken dat vooral onze voorgestelde aanpak doorslaggevend is geweest. Waarom pakten de kosten voor de Invictus Games in het verleden zo hoog uit? Ons voorstel ging uit van een compacte omgeving voor het houden van de wedstrijden. De Games vinden plaats in het Zuiderpark in Den Haag en niet op andere locaties. Hoe meer locaties, hoe meer aangepast vervoer er nodig is. Dat kost bakken geld. En de sporters zijn lang onderweg naar de plek waar ze hun krachten gaan meten met de tegenstanders. En dan weer relatief ver terugreizen naar hun verblijf. Dan kun je met een compacte omgeving veel kosten besparen. Verder hebben we vooral versoberd als echte Nederlanders. Zo weinig mogelijk glamour en glitter. De organisatie is primair gericht op de sporters en hun prestaties. Het uiterlijk vertoon is minimaal. Wat ook stimuleert, is de enorme steun die we ondervinden. De Tweede Kamer reageerde al eerder positief toen het Team NL meedeed aan de Games, premier Rutte, de gemeente Den Haag met toen nog burgemeester Pauline Krikke, de Ministeries van Defensie en VWS, de krijgsmacht zelf. Maar ook grote Nederlandse bedrijven spannen zich in om ons te ondersteunen. Dat zijn uiterst stimulerende krachten. De financiering gaat via drie hoofdstromen: via het comité in Londen met hoofdsponsors, dan in Nederland met bijdragen van gemeente, provincie en ministeries en tenslotte de sponsors in Nederland en dat gaat van grote bedrijven tot een sergeant die een wedstrijd voor rekruten organiseert waarbij de inleg voor de Games is. In die laatste stroom zit veel enthousiasme en betrokkenheid van partijen waarvan je het niet zo snel zou verwachten.'

Misschien een lastige vraag maar militaire operaties hebben deze sporters voor het leven getekend. Was het dat allemaal waard nu westerse democratieën zich aan het terugtrekken zijn uit de landen waar is geïntervenieerd?

'Dat is een goede vraag. Het gaat over leed en zingeving. Je kunt dat betrekken op de uitkomst van militaire acties, maar je kunt het ook breder zien. Elk mens heeft te maken met vragen over zingeving en als hij of zij die vraag nog niet is tegengekomen dan gaat die nog wel een keer komen. Het gedicht waar de Invictus Games de naam aan ontleent, gaat daar over. Dat gedicht is niet gemaakt door een militair maar door een dichter die leed aan bottuberculose. Maar voor militairen kun je stellen dat de eerste vraag die zij zich hebben gesteld toen ze voor een militaire carrière kozen: is thuis blijven en niets doen voor mij een optie? Tweede onderdeel van een reflectie op zingeving: moet ik altijd en overal succes hebben? Natuurlijk

HANS

— Ouderwets lekker! —

Vakmanschap...en dat proef je!

Een vrolijk voorjaar!

De paasfolder ligt in de winkel voor u klaar!

Kerkstraat 38 6981 CN Doesburg 0313-110175

www.hansbanket.nl

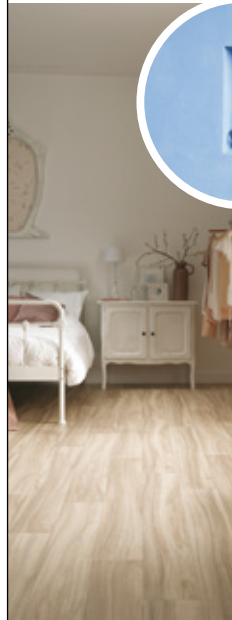

DÉ INTERIEURSPECIALIST

Wij zijn dé specialist op gebied van:

VERF | BEHANG | GORDIJNEN
TAPIJT | RAAMDECORATIE
VINYL | LAMINAAT | PVC VLOEREN
BUITENZONWERING
HOUTEN VLOEREN

WIJ GEVEN GRATIS THUISADVIES!

COLORS
@HOME

GOSSELINK

Landlustweg 30 | 7221 BS Steenderen
Telefoon (0575) 45 12 88 | Fax (0575) 45 27 02
E-mail gosselink@coloursathome.nl

- Wij repareren voor alle verzekeringsmaatschappijen
 - Vervangend vervoer • Ruitsservice
 - Uitdeuken zonder spuiten • 24 uur bereikbaar

FABRIEKSTRAAT 20B • 7005 AR DOETINCHEM • TEL.0314-340637 • WWW.FRITSBLOEMEN.NL

Achmea
Schadeservice

is succes bevredigend, maar ook de militaire geschiedenis staat toch echt bol van voorbeelden waarbij succes uitbleef. Voor militairen geldt daarbij als uitgangspunt dat de krijgsmacht haar werk doet, ongeacht de consequenties. Mijn derde invalshoek: militairen staan in onze maatschappij ter beschikking van de democratie. De volksvertegenwoordiging heeft besloten om haar krijgsmacht in te zetten. Dat schept een zware verantwoordelijkheid voor militairen maar zeker ook voor politici als gezamenlijke opdrachtgevers. Heel goed dat er in democratieën wordt geëvalueerd over de inzet van haar krijgsmacht. Maar doe het wel grondig met alle betrokkenen bij besluitvorming en uitvoering. De vrijheid die we hier kennen, is een hoog goed. Dat laat zich in mijn visie niet goed meten in termen van efficiency.'

Terug naar de Invictus Games. In welke takken van sport zijn de krachtmetingen?

'Er zijn tien onderdelen: atletiek, gewichtheffen, driving challenge, handboogschieten, inductoeren, rolstoelbasketbal, rolstoelrugby, wielrennen, zitvolleybal en zwemmen. De wedstrijden vinden allemaal plaats in het Zuiderpark. In het park zullen ook tijdelijke accommodaties worden gebouwd voor de Games, naast de reeds beschikbare accommodaties van de Haagse Hogeschool.'

Doet de organisatie aan dopingcontrole?

'Nee joh! Het gaat bij de Invictus Games niet om het winnen en het gaat ook niet om absolute topsport. Pakken we meteen het verschil met de Paralympics. Bij de Paralympics gaat het echt om topsport. Het is onvoorstelbaar welke niveaus daar worden bereikt. Het verschil met de Invictus Games kan ik je misschien duiden met de wedstrijd die ik in Sydney zag. Daar was een Amerikaanse deelnemer aan de Games, zonder benen en zijn armen waren voor het grootste deel geamputeerd. Hij had nog één bovenarm. Maar hij kan goed zwemmen op zijn niveau en met zijn handicaps. De eerste zwemmer in de wedstrijd heeft al lang aangetikt en het hele wedstrijdveld idem. Die Amerikaan ligt halverwege het bad en levert een ultieme prestatie. En wat doen zijn tegenstanders: ze lopen naar het midden van het bad, duiken weer in het water en schreeuwen hem naar de finish. En over deelnemende landenteams, bij een onderdeel als rolstoelbasketbal bijvoorbeeld kan het zijn dat er een tekort is aan deelnemers die voldoen aan de criteria voor deelname als het gaat om het wegen van de beperking. Dan wordt zo'n team niet opgebouwd volgens nationaliteit. Nee, zo'n team kan bestaan uit meerdere nationaliteiten. Het gaat vooral om de beleving van deelname. Niet om de nadruk te leggen op wat je niet (meer) kunt, maar om wat je nog wel kunt. En iets abstracter gaat het om het tonen van de waarde van een weerbare democratie. Onder de zwaarste omstandigheden hebben wij als militairen deze waarde uitgedragen ongeacht de consequenties. Bij de Games is winnen bijzaak. Maar we zorgen er wel voor dat de uitreiking van medailles goed is geregeld. Studenten van de Koninklijke Militaire Academie in Breda worden ingezet om de medailles uit te reiken. En reken maar dat zoiets vol ceremonieel gaat gebeuren.'

Dus je bent een paar uurtjes per week van de straat met de organisatie van de Games?

'We zitten (op het moment van het gesprek, red.) geen honderd dagen meer voor de start van de Games. Ik heb er een dagtaak aan. De organiserende Nederlandse stichting heeft de ANBI-

status. Ik doe het werk net als de andere bestuursleden onbezoldigd. Maar het is voor mij zo ontzettend goed om dit te mogen en kunnen doen.'

En nu de verklaring van de naam van de spelen: waar komt de term Invictus vandaan?

'We hadden het zojuist over de laatste regels van het gedicht van Henley (1849-1903). Daar komt de naam van de Games vandaan. *Invictus* was ook inspiratie voor een gelijknamige film over Mandela onder regie van Clint Eastwood. Henley was geen militair. Kampte zijn hele leven met een ernstige aandoening.' Mart vertelt dat hij de laatste regels heel toevallig zag staan op een monumentje in de crypte van St. Pauls Cathedral, toen hij die bezocht. Toevallig? Zegt u het maar. Aan het eind van ons gesprek zegt Mart bij het afscheid aan de deur: 'Weet dat ik dankbaar ben dat ik dit mag doen!' Een betere afsluiting kan ik niet bedenken.

Invictus

*Out of the night that covers me,
Black as the pit from pole to pole,
I thank whatever gods may be
For my unconquerable soul.*

*In the fell clutch of circumstance
I have not winced nor cried aloud.
Under the bludgeonings of chance
My head is bloody, but unbowed.*

*Beyond this place of wrath and tears
Looms but the Horror of the shade,
And yet the menace of the years
Finds and shall find me unafraid.*

*It matters not how strait the gate,
How charged with punishments the scroll,
I am the master of my fate,
I am the captain of my soul.*

Op de website www.invictusgames.com kunt u alle ontwikkelingen en het programma volgen. Publiciteit wordt strak geregisseerd.

BERT

Evers

BLOEMBINDER

- | Bloemwerk
- | Workshops
- | Rouw- en trouwbloemwerk
- | Duurzaam bloemist
- | Bestellen via eigen website mogelijk
- | Uniek inkoopstelsel voor bedrijven

Het oorlogsmonument Hummelo en Keppel en meer . . .

Op 13 november 1948 werd er op de huidige splitsing van Hessenweg en Monumentenweg in Hoog-Keppel een oorlogsmonument onthuld. In het onderstaande artikel vertelt Karl Lusink uit Drempt u meer over dit monument en over de personen die erop vermeld staan. Ook komen vele andere oorlogsslachtoffers in beeld.

Onthulling monument op 13 november 1948

Het monument omstreeks 1949/1950

In 1947 kreeg beeldhouwer Pieter Starreveld van het gemeentebestuur van Hummelo en Keppel de opdracht om een oorlogsmonument te ontwerpen. Pieter Starreveld (Koog aan de Zaan, 5 mei 1911 - Amersfoort, 18 april 1989) was een Nederlandse beeldhouwer en studeerde aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs in Amsterdam. Hij vervolgde zijn opleiding aan de Rijksacademie van beeldende kunsten in Amsterdam (1929-1932), waar hij een leerling was van Jan Bronner. Hij volgde daarna ook lessen bij Gijs Jacobs van den Hof in Arnhem. Naast zijn beeldhouwwerk was Starreveld actief als medailleur, graficus, kunstschilder en glaskunstenaar. Hij maakte na de Tweede Wereldoorlog diverse herdenkingsmonumenten en standbeelden.

Het monument

Het monument heeft een obeliskachtige vorm en is uitgevoerd in Portlandsteen. Bovenop het monument staat een koperen

vlam die symbool staat voor het verzetsvuur. Aan twee koperen ringen is in bronzen letters de volgende tekst aangebracht 'ter herinnering aan hen die vielen 1940-1945'. Op 30 december 1947 werden er door de burgemeester van Hummelo en Keppel 17 namen doorgegeven die op het monument kwamen te staan. Anno 2020 staan er 20 namen op het monument.

G. Hoogkamp militair overl	18 Mei 1940
R. P. Belinfante	18 Mei 1940
S. Jacobs	25 Oct 1941
Familie C. G. J. Teerink	14 Juli 1942
J. Veldkamp	19 Juli 1943
B. Jacobs geb Goldsteen	19 Oct 1943
J. Wagelaar	24 Oct 1944
H. J. W. Spyker	7 Feb. 1945
Familie A. P. Deunder	21 Mrt. 1945
G. B. J. Mandag geb Bruil	21 Mrt. 1945
D. J. Handberg	21 Mrt. 1945
A. A. Smidder	4 Apr. 1945
G. J. Kilius	13 April 1945
E. H. J. J. J. J. J.	1 Mei 1945
H. J. de Bink	4 Mei 1945
D. H. Bergvoet	18 Mrt 1945
P. J. L. L. L.	18 Mei 1945

De door de burgemeester op 30 december 1947 opgegeven namen.

Na plaatsing van het monument werden er nog de namen van H. Verstege, H. B. Jansen en J. Schellingerhout aan toegevoegd. De naam van Schellingerhout kwam er pas in de jaren zeventig van de vorige eeuw op te staan. Twintig namen staan voor 26 oorlogsslachtoffers.

26 oorlogsslachtoffers

Hieronder volgt een korte beschrijving van de oorlogsslachtoffers uit de gemeente Hummelo en Keppel.

Gerrit Hoogkamp, dienstplichtig soldaat. Geboren op 29 mei 1904 in Steenderen; sneuvelde op 13 mei 1940 in Achterberg bij de Grebbelinie, woonde in Drempt. Begraven op het Militaire Ereveld Grebbeberg in rij 2, graf 29.

Hendrikus Verstege, dienstplichtig soldaat. Geboren op 8 februari 1917 in Drempt; sneuvelde op 13 mei 1940 bij hotel De

Sam en Betsie Jacobs

Jan Veldkamp

Familie Teerink

Jan Wagelaar

Grebbe aan de Grebbelinie, woonde in Drempt. Begraven op het Militaire Ereveld Grebbeberg in rij 2, graf 56.

Robert Paul Belinfante, joodse huisarts in Laag-Keppel. Geboren op 24 december 1905 in Amsterdam; pleegde zelfmoord na de intocht van de Duitsers op 13 mei 1940. Begraven in Hoog-Keppel.

Salomon Jacobs, slager in Laag-Keppel. Geboren op 18 juli 1903 in Laag-Keppel; door de Duitsers op 31 oktober 1941 vermoord in concentratiekamp Mauthausen. Slachtoffer Jodenvervolging.

Betje Jacobs-Goldsteen, vrouw van Salomon Jacobs. Geboren op 23 mei 1902 in Meppel; door de Duitsers op 22 oktober 1943 vermoord in concentratiekamp Auschwitz na te zijn verraden op haar onderduikadres in Utrecht. Slachtoffer Jodenvervolging.

Familie C.G.J. Teerink. Dit gezin bestond uit: Carel Gerrit Jan Teerink, geboren op 28 april 1900 in Hummelo; Berendina Hendrika Teerink-Schieven, geboren op 28 oktober 1906 in Steenderen; Johanna Teerink, geboren op 18 maart 1928;

Dina Teerink, geboren op 25 november 1929; Marina Teerink, geboren op 18 juni 1932 en Carel Gerrit Jan Teerink jr., geboren op 17 maart 1935.

Het hele gezin kwam om op 14 juli 1942 bij een bominslag pal voor hun boerderij De Stokhorst, aan de Zutphenseweg in Hummelo.

Jan Veldkamp, leerling smid, geboren op 15 november 1923 in Oldebroek. Na het doorhakken van telefoonkabels in Hummelo omgekomen op 19 juli 1943 in Duitse gevangenschap in Berlijn.

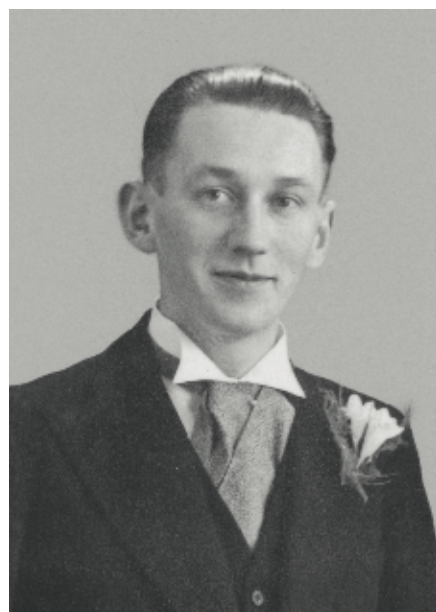
Hermanus Bernardus Janssen, kantoorbediende. Geboren op 15 september 1924 in Hummelo. Zat een tijd gevangen in het strafkamp Marl-Hüls in Duitsland. Hij stierf thuis op 20 oktober 1944 aan de gevolgen van de doorstane ontberingen in dat kamp.

Jan Wagelaar, onderwijzer. Geboren op 16 januari 1909 in Enschede. Werd op 24 oktober 1944 doodgeschoten tijdens het fruitplukken in de bongerd van boerderij Mulra in Hoog-Keppel. Jan Wagelaar woonde met zijn gezin op Mulra, geëvacueerd uit Scheveningen.

Hendrik Jan Willem Spijker, lasser. Geboren op 21 mei 1921. Woonde in Hoog-Keppel. Gedwongen tewerkgesteld in Duitsland en daar omgekomen in Herne op 7 februari 1945.

Begrafenis Jan Heutink in Hummelo

Fré Leverman

Willem Pieter Broeder, geboren in Middelburg, 67 jaar; *Frederika Broeder-Adama*, wijkzuster, geboren in Norg, 62 jaar, vrouw van Willem Pieter. Zij staan vermeld op het monument als familie W.P. Broeder.

Grada H.J. Maandag-Bruil, geboren op 6 februari 1912, gehuwd met Derk Jan Maandag jr.; *Derk Jan Maandag*, geboren op 19 december 1943, zoon van Grada en Derk Jan Maandag. Zij kwamen om bij het neerstorten van een Amerikaanse bommenwerper in de Dorpsstraat in Laag-Keppel op 21 maart 1945. Allen begraven op de begraafplaats in Hoog-Keppel.

Antonius Wilhelmus Snelder, landbouwknecht. Geboren op 19 april 1920 in Drempt. Gedwongen in dienst van de O.T. (Organisation Todt, red.), getroffen door een granaat bij B. Martens in Harfsen. Woonde in Drempt D 229.

Gerrit Willem Nijkamp, landarbeider. Geboren 21 december 1907 in Deventer. Omgekomen op 25 maart 1945 in Hamminkeln op het erf van de heer Schulte-Haumann, begraven in Hamminkeln (Evangelischer Friedhof).

Gerrit Jan Milius, fabrieksarbeider. Geboren op 27 mei 1918 in Hummelo, gehuwd. Omgekomen op 13 april 1945 tijdens transport van Wattensted naar het concentratiekamp Ravensbrück (D).

Jan Schellingerhout, schipper. Geboren op 1 februari 1921 in Rotterdam, begraven in Hoog-Keppel.

Evert Jolink, landbouwer. Geboren op 3 september 1910 in Hummelo, begraven in Hummelo. Kwamen beiden om bij een explosie van munitie bij het gemeentehuis aan de Rijksweg in Hoog-Keppel op 2 mei 1945. Waren lid van de BS (Binnenlandse Strijdkrachten).

Jan Heutink, landbouwer. Geboren op 7 augustus 1918, begraven in Hummelo. Raakte zwaargewond bij een explosie van munitie bij het gemeentehuis aan de Rijksweg in Hoog-Keppel en stierf op 4 mei 1945 in Doesburg. Lid van de BS (Binnenlandse Strijdkrachten).

Antonius Theodorus Bergevoet, landbouwer. Geboren in Doesburg, 17 jaar oud. Op 16 mei 1945 overleden in Nijmegen. Slachtoffer van een bombardement. Afkomstig uit Drempt.

Frederik Jacobus Leverman, boekhouder. Geboren op 30 november 1918 in Goes. Gestorven op 6 december 1945 in Doetinchem. Was slachtoffer van het bombardement op Doetinchem. Woonde in Drempt, gehuwd. Werkte bij Vredestein in Doetinchem. Begraven in Groningen.

Een vergeten groep

In Laag-Keppel was sinds het begin van de oorlog een joodse kibboets gevestigd in het Hoge Huis, ook wel het huis van Aberson genoemd aan de Rijksweg 66-68 in Laag-Keppel (B 49).

De kibboets in Laag-Keppel had de status van hachsjava-centrum. De hachsjava was een opleiding voor het leven in een landbouwkolonie in Palestina. De jongeren die de opleiding volgden, werden Palestina-pioniers of chaloetsiem genoemd. De opleiding bestond uit het leren van praktische vaardigheden voor het leven in de landbouw en daarbij ook het leren van Hebreeuws, de voertaal die in het land gebruikt zou gaan worden. De Hachsjava-centra vielen onder de Joodse Centrale voor Beroepsopleiding.

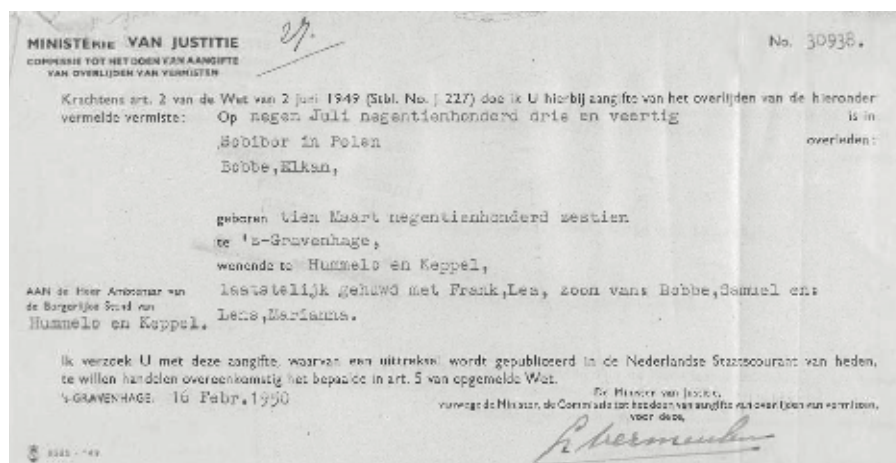
Een aantal jongeren in de kibboets Laag-Keppel was afkomstig van een kibboets in Beverwijk die in 1940 werd overgeplaatst naar Laag-Keppel. Een ander gedeelte van deze Palestina-pioniers waren vluchtelingen uit voornamelijk Duitsland en die op 8 april 1941 vanuit Gorssel naar Laag-Keppel kwamen. Dit waren 22 personen, zowel mannen als vrouwen. In totaal telde de kibboets in Laag-Keppel zo rond de 35-40 personen. Deze jonge mensen in de kibboets waren werkzaam bij boeren, tuinders en andere bedrijven en huishoudens in en rond Hummelo en Keppel. Op 9 april 1943 werden 31 Palestina-pioniers overgebracht naar Vught, vier anderen waren al eerder opgepakt en gedeporteerd en vermoord in Mauthausen en Sobibor.

In totaal kwamen 27 joodse bewoners van kibboets Laag-Keppel om in de kampen Auschwitz, Mauthausen en Sobibor.

Hieronder hun namen (naam, geboortedatum en plaats, datum omgekomen en plaats).

Uri Meijer Philip Jacobs	05-12-1922	Hengelo (Gld)	31-10-1941	Mauthausen
Eduard Erhard Rothschild	26-03-1921	Frankfurt am M.	12-11-1942	Mauthausen
Gustav Simon	15-01-1920	Bisses	02-04-1943	Sobibor
Erwin Heineman	30-09-1921	Hamburg	14-05-1943	Sobibor
David Jozef Beem	17-06-1922	Rotterdam	09-07-1943	Sobibor
Elkan Bobbe	10-03-1916	Den Haag	09-07-1943	Sobibor
Lea Bobbe-Frank	22-03-1922	Nijmegen	09-07-1943	Sobibor
Abraham Hamburger	11-08-1923	Roermond	09-07-1943	Sobibor
Ernst Willi Hartmann	16-03-1922	Waldenburg	09-07-1943	Sobibor
Ernst Mannes	05-05-1920	Lackenbach	09-07-1943	Sobibor
Karl Nagla	18-04-1920	Lackenbach	09-07-1943	Sobibor
Marcel Spitz	03-06-1919	Amsterdam	09-07-1943	Sobibor
Josef Tauchner	15-08-1917	Budapest	09-07-1943	Sobibor
Aäron Vleschhouwer	24-09-1922	Den Haag	09-07-1943	Sobibor
Lazar Wolloch	22-04-1922	Wenen	09-07-1943	Sobibor
Herman Duizend	24-04-1919	Amsterdam	04-11-1943	Dorohucz
Sara Edith Bravmann	17-12-1921	Fischbach	03-09-1943	Auschwitz
Willy Feblowicz-Hiegentlich	14-10-1919	Rotterdam	03-09-1943	Auschwitz
Elsa Sara Löwenstein-David	27-10-1908	Keulen	03-09-1943	Auschwitz
Salmon Wijnberg	26-12-1918	Amsterdam	08-01-1944	Auschwitz
Alfred Braun	18-09-1916	Liegnitz	31-03-1944	Auschwitz
Robert Feblowicz	05-05-1920	Samter	31-03-1944	Auschwitz
Manfred Levi	11-03-1922	Fischbach	31-03-1944	Auschwitz
Siegfried Löwenstein	23-04-1913	Tübingen	31-03-1944	Auschwitz
Manfred Michel	27-03-1918	Breslau	31-03-1944	Auschwitz
Heinz Peglau	01-06-1920	Berlijn	31-03-1944	Auschwitz
Max Sojfer	10-11-1920	Wenen	31-03-1944	Auschwitz

De namen van deze joodse oorlogsslachtoffers staan niet op het monument omdat de meldingen van hun overlijden pas vele jaren na de oorlog bij de gemeente Hummelo en Keppel binnenkwamen, de laatste uit Auschwitz in juli 1951! Ook in latere jaren heeft men er nooit aan gedacht om deze mensen op het monument te herdenken.

Melding van het Ministerie van Justitie aan de burgerlijke stand van Hummelo en Keppel.

Nog twee namen

Marianne Lisser, geboren op 17 april 1902 in Amsterdam. Vrouw van huisarts Belinfante, overleefde de zelfmoordpoging op 13 mei 1940, maar is op 10 januari 1944 overleden op haar onderduikadres in IJlst in Friesland. Slachtoffer Jodenvervolging. Op 8 april 1946 begraven in Hoog-Keppel naast haar man.

Cornelis Burgers, priesterstudent. Geboren op 1 augustus 1922 in Gendt. Slachtoffer van granaatvuur in Flieren op 6 oktober 1944. Studeerde in Laag-Keppel aan het grootseminarie Rijsenburg dat sinds augustus 1942 gevestigd was op kasteel Keppel. Begraven in Gendt.

Verklarende woorden

O.T. Organisation Todt. Bouwmaatschappij vernoemd naar oprichter Fritz Todt. In het kader van de Arbeitseinsatz werden mensen gedwongen aan het werk gezet door de O.T. *BS Binnenlandse Strijdkrachten*. Werden na de bevrijding ingezet als stoot- en bewaakstroepen.

Tot slot

Op het oorlogsmonument in Hoog-Keppel worden 26 namen genoemd van inwoners van Hummelo en Keppel die omkwamen als gevolg van de oorlog; 29 namen staan er niet op.

In 2009 heeft de schrijver van dit artikel namens de werkgroep 'realisering blijvende herinnering' een verzoek ingediend bij het toenmalige gemeentebestuur om het monument aan te passen. Het antwoord van het gemeentebestuur van Bronckhorst luidde als volgt: *'In onze vergadering van 28 april hebben wij besloten hieraan geen medewerking te verlenen, omdat het hierbij gaat om tijdelijke inwoners van de voormalige gemeente Hummelo en Keppel en omdat wij in vergelijkbare situaties in Hengelo en Zelhem hieraan ook geen medewerking hebben verleend.'* Een veelzeggend antwoord... Toch hoopt men nog steeds dat het monument in Hoog-Keppel ooit aangepast gaat worden. 29 namen die ontbreken, dat kan gewoonweg niet. Het ergste wat oorlogsslachtoffers kan overkomen, is dat ze een vergeten groep worden. Dat kan nooit de bedoeling zijn.

Mochten er nog personen zijn die aanvullende gegevens en/of foto's hebben van één van deze oorlogsslachtoffers dan vragen wij hen contact op te nemen met Karl Lusink, bereikbaar per e-mail op k.lusink@upcmail.nl.

KERMEX
EVENT CATERING

MET ADVIES
& SERVICE
VOOR UW
EVENT

HOOGWAARDIGE • EVENEMENTENCATERING
FESTIVALCATERING • PARTYCATERING

TEL. 06 20 27 97 17 • WWW.KERMEX.NL

JT Rietdekkersbedrijf
Jan Jansen

Voor al uw reparaties, onderhoud & nieuwbouw
Bel voor een gratis afspraak of advies

Beekstraat 11 • Toldijk • 06-23628732
janjansenrietdekker@outlook.com

www.reisburolensink.nl

Al 25 jaar
VERTROUWD - BETROUWBAAR - SERVICE - KENNIS

Zoek & Boek online!

Meipoortstraat 53, Doesburg
Tel: 0313 472828 Email: info@reisburolensink.nl

www.vikingoutdoor.nl

Beleef de gezelligste dag in Doesburg!

o.a.: verschillende CITY GAMES,
SLOEPVAREN, TRAILRUNS en veel meer!

Meipoortstraat 55, Doesburg
Tel: 0313 472828 Email: info@vikingoutdoor.nl

De Gouden Karper

Hotel Café Restaurant

lunchen - dineren - vergaderen - logeren - arrangementen

Dorpsstraat 9 - 6999 AA HUMMELO - Tel.: (0314) 38 12 14
welkom@degoudenkarperhummelo.nl

www.degoudenkarperhummelo.nl

Hessenrit op zaterdag 28 maart

Op zaterdag 28 maart organiseert 't Hessenhuus in samenwerking met biljartvereniging 't Hessenhuus weer de inmiddels traditionele Hessenrit. Om 18.00 uur start het eerste team vanaf 't Hessenhuus aan de Zomerweg in Achter-Drempt. Het is de vijfde keer dat de sterrit wordt gehouden, het succes van vorige jaren smaakt naar meer. Bent u nieuwsgierig geworden? Lees dan snel verder voor meer informatie.

U kunt zich inschrijven door een mail te sturen naar communicatie@hessenhuus.nl. Op de dag zelf is inschrijven mogelijk tussen 17.00 uur en uiterlijk 18.30 uur. De deelnamekosten bedragen 15 euro per team. U mag zelf weten met hoeveel personen u deelneemt in een auto maar het minimum aantal is twee: een chauffeur en een kaartlezer. De volgorde van inschrijven bepaalt het startnummer dus wacht niet te lang. Voorafgaand aan de rit staan koffie en thee voor u klaar. Na afloop kunnen de deelnemers onder het genot van een lekkere kop soep met elkaar napraten over de route, de vragen en natuurlijke instinkers. De koffie, thee en soep zijn bij de prijs inbegrepen. Voor de beste teams zijn er mede dankzij onze sponsors mooie prijzen te verdienen. Het winnende team ontvangt bovendien een wisselroefje. Hebt u zin in een avond vol plezier, avontuur, spanning en gezelligheid? Schrijft u zich dan snel in. Tot ziens op 28 maart in 't Hessenhuus!

Nieuw redactielid: Berna ter Horst

Onlangs is onze redactie versterkt met een nieuwe redacteur: Berna ter Horst. We zijn daar bijzonder blij mee en wensen Berna uiteraard veel plezier in ons team. Zij stelt zich kort aan u voor.

'Mijn naam is Berna ter Horst en ik ben 40 jaar. Ik woon in Drempt met mijn man Maikel Harmsen en onze vijf kinderen: zoons Jack (13), Vic (8) en Frenk (5) en onze (pleeg) dochters Daisy (19) en Marij (10).

Sinds drie jaar woon ik weer op mijn ouderlijk huis 't Ven aan de Binnenweg. Eerst in een woonunit, maar sinds de verbouwing klaar is, bewonen we het voorhuis. Mijn moeder woont in een mantelzorgappartement op het erf en mijn broer en zijn gezin starten dit jaar met de verbouwing van het achterhuis. Deze plek wordt al bijna twee eeuwen bewoond door onze familie en we hopen er op deze manier nog heel wat jaren achteraan te plakken. Ik werk in het middelbaar beroepsonderwijs bij Aventus in Apeldoorn. Ik ben docent en begeleider van studenten voor wie het niet vanzelfsprekend is naar school te gaan. Bijvoorbeeld jongens en meiden die moeilijk leren, een ingewikkelde thuissituatie hebben of ergens onderweg even het spoor bijster zijn geraakt. Wij helpen deze studenten de draad op te pakken en de weg naar een diploma vol te houden.

In mijn vrije tijd voetbal ik graag. In de jeugd ben ik begonnen bij Drempt Vooruit, maar inmiddels voetbal ik al weer ruim 20 jaar in Steenderen bij SV Basteom. Ik voetbal in de zaal en bij het 7x7 35-plus veldteam.

Voor ik het onderwijs in ging, heb ik journalistiek gestudeerd in Zwolle en heb ik een aantal jaar als freelancer gewerkt. Het afgelopen decennium heb ik al een aantal artikelen mogen schrijven voor De Hessencombinatie. Erg leuk om op deze manier mijn 'oude vak' te blijven uitoefenen. Nu mag ik deel uit gaan maken van de redactie: een vrijwilligerstaak die ik met veel plezier op me neem.'

Doe mee aan de AED-training

Sinds ongeveer 10 jaar beschikken we op ons sportcomplex over een eigen AED: een Automatische Externe Defibrillator, een draagbaar apparaat dat het hartritme weer kan herstellen bij een hartstilstand. Afgelopen najaar constateerden we een storing aan de AED en bleek het apparaat toe aan vervanging. Dankzij een financiële bijdrage van Stichting Kruiswerk Hummelo en Keppel konden we onlangs een nieuw apparaat aanschaffen. Daarvoor zijn we de stichting zeer dankbaar. Deze nieuwe AED hangt bij de toegangsdeur naar de ontvangstruimte en is zonder sleutel direct te openen als dat nodig is. Iedereen mag een AED gebruiken. Maar het is beter om dit te leren en te oefenen tijdens een reanimatiecursus. Je leert dan hoe een AED werkt en je oefent met het aansluiten en bedienen. Als je dan een keer echt een AED moet gebruiken, geeft dat zekerheid en gaan er geen kostbare minuten verloren.

Daarom willen we onze leden een reanimatiecursus aanbieden. De cursus bestaat uit 2 avonden van 3 uur in een groep van maximaal 8 personen. Je ontvangt aan het eind van de cursus een boekje van de Nederlandse Reanimatie Raad en een certificaat als bewijs van deelname. De cursuskosten van 50 euro per persoon worden door HC '03 vergoed als je lid bent van onze vereniging. Voor niet-leden die willen deelnemen aan de cursus zijn de kosten voor eigen rekening. Aanmelden kan tot en met 15 april 2020 door een mail te sturen naar info@hc-03.nl. Belangstellenden krijgen na 15 april bericht over de cursusdata en locatie.

- > AUTORUIT VERVERGEN
- > STERREPARATIE
- > VOORRUIT POLIJSTEN*
- > KENTEKEN GRAVEREN
- > AIRCOSERVICE*

GG
GlasGarage.nl

Specialist in autoruiten!

Autobedrijf
Melgers

Hoge Wesselink 2
7221 CJ Steenderen
Tel. (0575) 451974

> **GLASGARAGE. SNEL EN ALTIJD IN DE BUURT!**

Autoruit stuk? Haast? Met ruim 80 vestigingen is er altijd een GlasGarage bij u in de buurt die u razendsnel helpt! En doet dat tegen de laagste kosten voor u. Bovendien krijgt u levenslange garantie en zijn er doorlopend leuke acties. Vraag ernaar bij de vestiging bij u in de buurt of kijk op onze website.

TE HUUR:

Luxe 5-sterren villa aan zee bij Lovina, Noord-Bali

Selamat Datang/Welkom in onze luxe 5-sterren villa **Terang Bulan** in Bali voor een onvergetelijke vakantie met maximaal 7 personen met veel privacy.

De villa ligt aan het strand in Lokapaksa in het rustige noorden van Bali, zo'n 12 km ten westen van het toeristengebied Lovina.

Onze villa ligt in een grote tropische tuin met wuivende palmbomen, exotische planten, Boeddha beelden en lotusvijvers, met een 18 meter lang infinity zwembad en een jacuzzi. Naast het zwembad is een heerlijke loungeplek (Balé Bengong). In ons zitje aan de Bali zee geniet u van de zonsondergang.

Er zijn 3 slaapkamers met airconditioning en elk een eigen badkamer. De villa heeft kabel, satelliet tv en gratis WiFi. Onze staf kan uw maaltijden bereiden en zorgt dat het u aan niets ontbreekt.

Op onze site www.villaterangbulan.nl vindt u tarieven, beschikbaarheid en meer informatie. Of bel ons even voor een afspraak op 0313 - 47 91 79.

Loek en Erna Janssen, Strengsche Veld 32, 6996 DK Drempt

*Uw verdriet kunnen wij
niet wegnemen...
wél de zorg van de uitvaart*

Dag en nacht bereikbaar via tel. 0313-474909

Het maakt niet uit of en waar u verzekerd bent.

Rouwcentrum: Meipoortstraat 74, Doesburg

Inlichtingen en adm.: Tel. 0313-475787 | info@patrimoniumdoesburg.nl

Uitvaartverzorging
Patrimonium Doesburg

(lid Nardus)

www.patrimoniumdoesburg.nl

Staarink

WARENHUIS

Véél winkels onder één dak

Markt 7 • Doesburg • www.staarinkwarenhuis.nl

Tentoonstelling: Hummelo en Keppel, van oorlog naar 75 jaar vrijheid!

Op zaterdag 4 en zondag 5 april is er in Hummelo bij FF naar Steef een tentoonstelling te zien over de Tweede Wereldoorlog. De tentoonstelling met de titel 'Hummelo en Keppel, van oorlog naar 75 jaar vrijheid!', wordt samengesteld door Han en Karl Lusink. Aan de hand van een groot aantal foto's, documenten, etalagepoppen in originele legerkleding, uitrustingsstukken en dergelijke, wordt een beeld geschetst van onze voormalige gemeente tijdens en net na de Tweede Wereldoorlog. U bent op beide dagen van harte welkom bij FF naar Steef, Dorpsstraat 1 in Hummelo, van 11.00 - 17.00 uur. Zet het alvast in uw agenda.

Hessenweg 'levensgroot' voor Hyndendael

Onlangs eindigde in Streekmuseum De Roode Toeren in Doesburg de expositie 'Hessenwegen en Kiepkereels in de Achterhoek'. Bijna 12.000 bezoekers kwamen een kijkje nemen. Een van de opvallende onderdelen op de tentoonstelling was een paneel met een foto van de Hessenweg bij Laag-Keppel in een formaat van ongeveer 2 x 3 meter! Deze bijzondere foto (gemaakt door Fred van Daalen, voor ons bekend om zijn regelmatig getoonde landschapsfoto's in dit magazine) is geschonken en overgedragen aan Zorgcentrum Hyndendael in Hummelo. Het paneel krijgt hier een speciale plek en is ongetwijfeld voor de bewoners een bijzonder punt van herkenning.

Landelijke Opschoondag 21 maart 2020

Noteert u ook zaterdag 21 maart 2020 in uw agenda? Weer tijd voor de Landelijke Opschoondag. Ook vrijwilligers uit de kernen Hummelo, Keppel, Drempt en Eldrik kunnen aan de slag om op die dag zwerfafval uit de wegbermen en de bossen weg te halen. Zij beschermen daarmee de mooie natuur rond

en in onze dorpen. Er zijn vier vertrekpunten om mee te doen. De teams voor Hummelo, Kruisberg/Broekstraat/Keppel/Eldrik starten om 9.00 uur bij De Gouden Karper (inloop vanaf 8.45 uur; start om 9.00 uur). Uiteraard is Jip de zwerfafvalhond uit Hummelo ook weer van de partij. De Stichting Wandelpaden verzamelt bij De Olde Schole in Laag-Keppel. Het team Achter-Drempt vertrekt vanaf camping Remmelink aan de Bronksestraat. Het team Voor-Drempt verzamelt op een nog nader te bepalen punt dat, net als alle vertrektijden, wordt gepubliceerd in Contact. Meer informatie is dus te vinden in de maartedities van Contact Bronckhorst-Zuid. Vooral de gebieden rond Hummelo/Kruisberg/Eldrik (vertrekpunt De Gouden Karper) hebben vanwege de uitgestrektheid behoefte aan extra vrijwilligers. Met name de teams die in Eldrik aan de slag gaan zijn blij met versterking. U bent van harte welkom om mee te helpen en te starten op de plek van uw voorkeur.

Activiteitenkalender Drempt, Hummelo en Keppel

t/m juni 2020

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

maandag tot vrijdag (m.u.v. 13 apr, 27 apr, 1 juni)

- Boekenuitleen bij Stichting Welzijn, tijdens openingsuren van het Gezondheidscentrum Hoog-Keppel
- Biljarten Stichting Welzijn in Woonzorgcentrum Hyndendael Hummelo, 09.00-12.00 en 14.00-17.00 uur

elke dinsdag

- Tai-Chi-Tao onder deskundige begeleiding, huiskamer Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Fitness Stichting Welzijn onder deskundige begeleiding bij FysioPlus Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, 't Klup, huiskamer Zandewierde Hummelo, 10.00-12.00 uur
- Schildercursus, huiskamer Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 13.30 uur
- Rummikub-club, Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.00-16.00 uur
- Repetitieavond Hummelo's Gemengd Koor, FF naar Steef Hummelo, 19.45-21.30 uur

elke woensdag

- Fitness Stichting Welzijn onder deskundige begeleiding bij FysioPlus Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Jeu-de-boules, vereniging Leuke Boule/Stichting Welzijn, Burg. van Panhuysbrink Hoog-Keppel, 14.00 uur
- Boekenuitleen, FF naar Steef Hummelo, 14.00-17.00 uur
- Eten wat de pot schaft, FF naar Steef Hummelo, 18.03 uur

elke donderdag (m.u.v. 21 mei)

- Fitness Stichting Welzijn onder deskundige begeleiding bij FysioPlus Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koersbal met tussentijds een kopje koffie, huiskamer Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 13.30 uur
- Eten wat de pot schaft, FF naar Steef Hummelo, 18.03 uur
- Boekenuitleen, FF naar Steef Hummelo, 19.00-21.00 uur
- Repetitieavond Zangvereniging Zanglust, Dorpshuis Drempt, 19.45-22.00 uur

elke vrijdag

- Gymnastiek voor ouderen, Stichting Welzijn, Hessenhal Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur

elke zaterdag

- Nordic Walking met na afloop koffiedrinken in de huiskamer, Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 09.15 uur

zondag 22 mrt, 12 apr (1ste Paasdag), 24 mei, 7 juni

- Jeugdkerk 12 t/m 16 jaar, Kinderkerk 4 t/m 12 jaar, Dorpskerk Hummelo, info: www.kerkhummelo.nl

maandag 6 apr, 1 juni

- Spreekuur Gebiedsambtenaren Jan Ditzel en Arie Vries, dorps huis De Ruimte Hummelo, 16.30-18.00 uur

woensdag 18 mrt, 1 apr, 15 apr, 29 apr, 13 mei, 27 mei, 10 juni, 24 juni

- Spelmiddag 50+ (rummikub en kaartspel), KBO/PCOB, parochiezaal H. Willibrordkerk Achter-Drempt, 14.00-16.00 uur

woensdag 11 mrt, 8 apr (daarna zomerstop)

- Maaltijd voor alleen-gaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur

woensdag 25 mrt, 29 apr, 27 mei, 24 juni

- Open tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur

woensdag 25 mrt, 29 apr, 27 mei

- Meditatie vanuit Christelijke inspiratiebron, dorps huis De Ruimte Hummelo, 19.00-20.10 uur

donderdag 12 mrt, 26 mrt, 9 apr (Paasdrive), 23 apr, 7 mei en 14 mei (jaarvergadering) (daarna zomerstop)

- Ochtend bridgeclub Gezelligheid Troef, FF naar Steef Hummelo 09.00-12.30 uur

vrijdag 13 mrt, 10 apr, 8 mei, 12 juni

- Koffieochtend Dorpshuis i.s.m. diaconie Drempt en Oldenkeppel, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur

dagelijks in de periode 9 apr t/m 1 juni

- Kunstwandelroute Hummelo 2020

woensdag t/m zondag in de periode 20 mei t/m 21 juni

- Expositie Henk Stermerdink, De Dobbe/Wijnboerderij 't Heekenbroek Drempt, 12.00-17.00 uur (11.00-17.00 uur tijdens KUNST4daagse), info: www.heekenbroek.nl

MAART 2020

- za 14 • Open dag Tennisvereniging, LTC De Drieslag Hoog-Keppel, 13.00-17.00 uur, info: www.ltcdedrieslag.nl
- Dagcursus schilderen met Raymond Huisman, model in operakostuum, Atelier De Witte Hemel Voor-Drempt, 10.30-17.00 uur, info: www.atelierdewittemhemel.nl
- StratenQuiz, organisatie Oranjevereniging Hummelo en Oranje, FF naar Steef, 20.00 uur

- zo 15 • WijnWandeling, wandelroute van 16 km vanuit Hummelo met bezoek aan Wijnboerderij 't Heekenbroek in Drempt, 10.00-17.00 uur, info en inschrijven: wandawandelt.nl
- ma 16 • Ringavond Vrouwen van Nu, cabaretgroep EntrActe, De Gouden Karper Hummelo, 19.30 uur
- di 17 • Jaarvergadering KBO/PCOB, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 14.00 uur
- Lezing PGDO: drs. HMJ (Henk) Janssen over Dietrich Bonhoeffer, Kerkhuis Hoog-Keppel, 20.00 uur

- do 19 • Bijeenkomst Dameskrans Hummelo: dhr Frans Stam over uilen en roofvogels uit eigen omgeving. dorps huis De Ruimte Hummelo, 14.00-16.00 uur
- Ontmoeting en Inspiratie PGDO: In gesprek met de bijbel, Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.30-16.30 uur
- vr 20 • Kinder- en Tienerkledingbeurs, NIEUWE locatie: St. Joriskerk Voor-Drempt, 16.00-19.00 uur, info: www.facebook.com/kinderkledingbeursdrempt
- Onbeperkt pannenkoeken eten op Nationale Pannenkoekendag, opbrengst voor Voedselbank, organisatie Prot. Gem. Hummelo, dorps huis De Ruimte Hummelo, 17.00 uur
- Weekendborrel, een gezellige manier om samen met huisgenoten, vrienden en bekenden het weekend in te luiden, Sportcafé De Heerlykheid/Hessenhal Hoog-Keppel, 20.30-23.00 uur
- za 21 • Landelijke Schoonmaakdag. Team 1: vanuit Laag-Keppel voor traject Rijksweg Laag-Keppel tot Voor-Drempt. Team 2: vanuit Voor-Drempt voor kern Voor-Drempt en omgeving. Team 3: vanuit Achter-Drempt voor kern Achter-Drempt en omgeving. Team 4: vanuit Hummelo voor de kern Hummelo, delen van Hoog- en Laag-Keppel, Eldrik en buitengebieden
- Feestelijke opening vernieuwde kwekerij, tuincentrum Bloemendaal Voor-Drempt, 10.00-17.00 uur
- Middag Seniorenclub 60+, dialectverhalen door Johan Eppink, Dorps huis Voor-Drempt, 14.00 uur
- KunstBus rijdt naar schouwburg Amphion voor het concert van Symfonisch Blaasorkest Gaanderen, georganiseerd door Stichting Welzijn
- zo 22 • Vlooiemarkt, Hessenhal Hoog-Keppel, 09.00-16.00 uur
- Feestelijke opening vernieuwde kwekerij, tuincentrum Bloemendaal Voor-Drempt, 10.00-17.00 uur
- do 26 • Informatie-ochtend over Erfrecht, huiskamer Stichting Welzijn, Hoog-Keppel, 10.00 uur
- vr 27 • Filmhuis: A Star Is Born, dorps huis De Ruimte Hummelo, zaal open 19.30 uur, aanvang 20.00 uur
- za 28 • Open Dag met opening Kabouteroute en Lenteviering, Camping Jena Hummelo, 14.00-19.00 uur, info: www.campingjena.nl
- Hessenrit, auto sterrit in teams van minimaal 2 personen. Georganiseerd door 't Hessenhuus samen met de biljartvereniging. Start op volgorde van inschrijving vanaf 18.00 uur bij 't Hessenhuus, Zomerweg 19a in Achter-Drempt
- APRIL 2020**
- do 2 • Repair Café, huiskamer Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 09.30-12.00 uur
- Bowlingmiddag 50+, KBO/PCOB, Dorps huis Voor-Drempt, 14.00-15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474944)
- vr 3 • Dameskledingbeurs met voorjaar- en zomerkleding. Kim en Irene Peters, Rijksweg 27 Drempt, 13.00-20.00 uur, info: dames.kledingbeurs-drempt.nl
- Kinderkerk Hummelo organiseert palmpaasstocken maken, dorps huis De Ruimte Hummelo, aanvang 14.30 uur
- za 4 • Hummelo's Gemengd Koor verkoopt in Hummelo eieren voor Pasen, vooraf bestellen kan ook via: hummelosgemengdkoor@gmail.com
- zo 5 Palmzondag
- Kinderkerk Hummelo organiseert eieren zoeken en aansluitend palmpaasoptocht m.m.v. Muziekvereniging Hummelo en Keppel, verzamelen bij dorps huis De Ruimte Hummelo, aanvang 10.15 uur
- Dagcursus schilderen met Dick van Heerde, het huisdier, Atelier De Witte Hemel Voor-Drempt, 10.30-17.00 uur, info: www.atelierdewitthemel.nl
- ma 6 • Informatie bijeenkomst Keppel Challenge 2020, Gezondheidscentrum Hoog Keppel, 10.30 uur, info: Linda Huisman (0314-381212)
- wo 8 • Samen Tafelen Keppel & Eldrik, Sportcafé De Heerlykheid Hoog-Keppel, 18.00-20.00 uur, info: samentafelen@gmail.com
- Provinciale Ontmoetingsdag Vrouwen van Nu, Schouwburg Amphion Doetinchem
- do 9 • Opening Kunstwandelroute Hummelo 2020, info: www.kunstwandelroutehummelo.nl
- vr 10 Goede Vrijdag
- Optreden Rettekete Showband, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 20.30 uur
- za 11 • Spring Clinic Rudi Wallerbosch, Hippisch Centrum Groot-Zande Hummelo, 12.30 uur, info: www.rijvereniginghummelo.nl
- FF naar H&K, reünie Voetbalvereniging H&K, FF naar Steef Hummelo, 17.00 uur, info: www.ffnaarsteef.nl
- zo 12 Eerste Paasdag
- Paasvuur, hoek Laarstraat/Broekstraat/Zelhemseweg, georganiseerd door Rijvereniging Hummelo, 19.30 uur
- di 14 • Bijeenkomst Dameskrans Hummelo: Paasmaaltijd, dorps huis De Ruimte Hummelo, 17.00 tot 19.00 uur
- vr 17 • Ontmoeting en inspiratie PGDO: Retraite-dag, op adem komen in Keppel, Stilte, ontmoeting en bezinning in de lente. Kerkhuis en Dorpskerk Hoog-Keppel, 10.00-16.00 uur
- za 18 • Oude IJssel Race 2020, roeiwedstrijd 12 km van Doetinchem naar Doesburg, 09.00-14.30 uur, info: oudeijsselerace.nl
- Middag Seniorenclub 60+, meezingers en dialectmuziek van Mannenkoor Leedvermaak uit Eibergen. Zaal FF naar Steef Hummelo, 14.00 uur
- Voorjaarsconcert Muziekvereniging Hummelo en Keppel, Dorps huis Voor-Drempt, 19.30 uur
- Bingo-avond Jeugdvereniging Drempt, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 18.30-19.45 uur en 20.00-21.15 uur
- zo 19 • Dagcursus schilderen met Hans Versfelt, en plein air (impressionisme), Atelier De Witte Hemel Voor-Drempt, 10.30-17.00 uur, info: www.atelierdewitthemel.nl

- ma 20 • Open Avond Vrouwen van Nu, een ADL-hulphond met zijn baasje, De Gouden Karper Hummelo, 19.45 uur
- di 21 • Voorronde Van Rood Toernooi, 20.00 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com
- do 23 • Algemene Leden Vergadering Dorpsraad Keppel en Eldrik, sportcafé De Heerlykheid/Hessenhal Hoog-Keppel. 20.00-22.00 uur
 - Voorronde Van Rood Toernooi, 20.00 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com
- vr 24 • Voorronde Van Rood Toernooi, 20.00 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com
- za 25 • Jubileum 50 jaar Hessenbad Hoog-Keppel, info: www.hessenbad.nl
 - Concert Gemengde Zangvereniging Zanglust m.m.v. Zagerij Zeist, St. Joriskerk Voor-Drempt, 20.00 uur
- zo 26 • Koningsnach(t) 2020, Café-zaal FF naar Steef Hummelo, 20.30 uur, info: www.ffnaarsteef.nl
- ma 27 Koningsdag
 - Koningsdag, sportcafé De Heerlykheid/Hessenhal Hoog-Keppel, 09.30-15.00 uur
 - Festiviteiten Koningsdag Drempt, organisatie Oranje Comité Drempt, vanaf 10.00 uur
 - Festiviteiten Koningsdag Hummelo, organisatie Oranjevereniging Hummelo en Oranje, vanaf 11.00 uur
- di 28 • Voorronde Van Rood Toernooi, 20.00 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com
- do 30 • Voorronde Van Rood Toernooi, 20.00 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com

MEI 2020

- ma 4 Dodenherdenking
 - Herdenking Begraafplaats Hummelo, 18.15 uur
 - Herdenkingsdienst Dorpskerk Hoog-Keppel, 19.00 uur. Aansluitend stille tocht naar Oorlogsmonument
 - Herdenking Oorlogsmonument, Monumentenweg Hoog-Keppel, 19.50 uur
- wo 6 • Voorronde Van Rood Toernooi, 20.00 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com
- do 7 • Repair Café, huiskamer Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 09.30-12.00 uur
 - Fietsmiddag 50+, KBO/PCOB, verzamelen Burg. van Panhuysbrink Hoog-Keppel, 13.30 uur
- vr 8 • KunstBus rijdt naar schouwburg Amphion voor de toneelvoorstelling van John van Eerd, georganiseerd door Stichting Welzijn
 - Klootschiettoernooi Hummelo, organisatie Oranjevereniging Hummelo en Oranje, start 19.00 uur
 - Halve finale en finale Van Rood Toernooi, 19.30 uur in 't Hessenhuus Achter-Drempt, aanmelden kan bij Bas Pelgrom via 06-51546411 of bpelgrom@icloud.com
- za 9 • Bloemenactie Zang- en Toneelvereniging Zanglust, huis-aan-huis in dorpskernen Drempt, Hummelo en Keppel, vanaf 09.30 uur
 - Voorjaarsbrunch georganiseerd door Stichting Welzijn, Seniorenclub 60+, KBO/PCOB en eetgroep alleen-gaanden uit Drempt bij fam. Grob in Eldrik (kosten 7,50), 12.00 uur
- ma 11 t/m vr 15
 - Avondvierdaagse Hummelo, iedere avond start bij dorps huus De Ruimte Hummelo, 18.00 uur, info: www.dorps huushummelo.nl
- do 14 • Bijeenkomst Vrouwen van Nu, thema: 75 jaar Bevrijding, FF naar Steef Hummelo, 19.45 uur.
- za 16 • Rondleiding met wijnproeverij, Wijnboerderij 't Heekenbroek, Tellingstraat 7 Drempt, 15.00 uur, info: www.heekenbroek.nl, opgave: 0314-381988

- Verrassingsactiviteit Jeugdvereniging Drempt, Dorps huus Voor-Drempt
- do 21 Hemelvaartsdag
 - Kunst-, Antiek- en Rommelmarkt Hoog-Keppel, georganiseerd door HC '03, 09.00-16.00 uur
- do 21 t/m zo 24
 - KUNST4daagse Bronckhorst, info: www.kunst4daagsebronckhorst.nl
 - Deelname aan KUNST4daagse met schilderijen-expositie Henk Stermerdink, De Dobbe/Wijnboerderij 't Heekenbroek Achter-Drempt, 11.00-17.00 uur, info: www.heekenbroek.nl
- za 23 • AspergeHapje-Dag. Kom kijken en proeven. Aspergeboerderij De Stokhoven Drempt, 10.00-17.00 uur, info: www.destokhoven.nl

JUNI 2020

- ma 1 Tweede Pinksterdag
 - Laatste dag Kunstwandelaroute 2020 Hummelo, info: www.kunstwandelaroutehummelo.nl
- do 4 • Repair Café, huiskamer Stichting Welzijn Hoog-Keppel, 09.30-12.00 uur
 - Fietsmiddag 50+, KBO/PCOB, verzamelen Burg. van Panhuysbrink Hoog-Keppel, 13.30 uur
- za 6 • Opening expositie Jeltje Hoogenkamp, schilderijen bij gedichten en gebeden van Dietrich Bonhoeffer, St. Joriskerk Voor-Drempt, 11.00-17.00 uur
 - Stille en muziek in de St. Joriskerk Voor-Drempt. Muziek en teksten rondom de schilderijen van Jeltje Hoogenkamp, in het koor van de kerk, 14.30 uur
 - Masterclass schilderen 'Lijn bestaat niet' o.l.v. Sam Drukker, Atelier De Witte Hemel Voor-Drempt, 11.00 uur, info: www.atelierdewittemhemel.nl
 - Rondleiding met wijnproeverij, Wijnboerderij 't Heekenbroek, Tellingstraat 7 Drempt, 15.00 uur, info: www.heekenbroek.nl, opgave: 0314-381988
- za 6 + zo 7
 - Open tuinen en natuur in de gemeenten Bronckhorst en Doesburg, organisatie Toeristisch Platform DHK, 10.00-17.00 uur, info: www.achterrommetjes.nl
- wo 10 • Bijeenkomst Vrouwen van Nu, thema: waterveiligheid en het veranderende klimaat. FF naar Steef Hummelo, 19.45 uur
- vr 12 • Dressuur Clinic Ton Koenderink, Concoursterrein Broekstraat 33 Hummelo, 13.00 uur, info: www.rijvereniginghummelo.nl
- za 13 • Concours Hippique CH Hummelo '20 Paarden, Concoursterrein Broekstraat 33 Hummelo, 09.30 uur, info: www.rijvereniginghummelo.nl
 - Pontificaal 2.0, Hummelo, 20.30 uur, info: www.facebook.com/pontificaal
- zo 14 • Concours Hippique CH Hummelo '20 Pony's, Concoursterrein Broekstraat 33 Hummelo, 09.30 uur, info: www.rijvereniginghummelo.nl
 - Keppelrun, hardloopwedstrijd voor jong en oud met start en finish in Hoog-Keppel. Afstanden: 5km, 10km en 1km (jeugdloop). Start vanaf 10.30 uur. Voor de starttijden per afstand kijk op www.keppelrun.nl
 - Achterhoekse wijnproeverij, wijnen van 4 wijnboeren, Wijnboerderij 't Heekenbroek Drempt, 11.00-17.00 uur, opgave en info: www.achterhoeksewijnproeverij.nl
- vr 19 • Weekendborrel, een gezellige manier om samen met huisgenoten, vrienden en bekenden het weekend in te luiden, Sportcafé De Heerlykheid/Hessenhal Hoog-Keppel, 20.30-23.00 uur
- zo 21 Vaderdag
 - Langste dag fietstocht, Protestantse Gemeenten Hummelo en Drempt & Oldenkeppel

Aanvullingen en wijzigingen kunnen worden doorgegeven via het e-mailadres watisertedoeningh@gmail.com.
Voor het juni-nummer van De Hessencombinatie kan dit tot uiterlijk 3 mei 2020.

PELGROM, uw land- en tuinbouwspecialist voor verkoop, onderhoud en reparatie...

we zijn o.a.
dealer van:

MASSEY
FERGUSON

STIGA®

STIHL®

TORO®

PELGROM HUMMELO B.V.

MASSEY FERGUSON

LANDBOUWMECHANISATIEBEDRIJF

Broekstraat 1a – 6999 DE Hummelo
Tel: 0314-38 18 42 – info@pelgrom.nl

www.pelgrom.nl

JENSEN SUPREME

HET BESTE VAN HET BESTE

De overtuiging dat 'zelfs het allerbeste nog beter kan' is altijd een sterke drijfveer geweest voor de ontwikkeling van producten. Bij de Supreme is dat meer dan bij welk ander bed ook terug te vinden. De Jensen Supreme is een meubelstuk dat in zes verschillende kleuren verkrijgbaar is.

De inspiratie komt voort uit de Noorse natuur. De wollen stoffen uit Innvik zijn speciaal ontworpen voor Supreme. Iedere kleur is in een combinatie van stoffen verkrijgbaar. Een effen stof voor het frame, de keerbare matrassen en een unieke designstof voor het hoofdbord.

Slaapspecialist Drempt

Rijksweg 20 | 6996 AC Drempt | Tel.: 0313 476218

www.slaapspecialistdrempt.nl